
DSB årsrapport 2020

INNHold

1	Leders beretning	5
	1.1 Leders beretning	6
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	9
	2.1 Våre roller.....	10
	2.2 Våre ansvarsområder	10
	2.3 Vår visjon, virksomhetside, verdier og mål.....	11
	2.4 Organisasjon og økonomiske nøkkeltall.....	12
3	Årets aktiviteter og resultater	17
	3.1 DSB og covid-19	18
	3.1.1 DSBs samordningsrolle i covid-19 håndteringen	18
	3.1.2 DSB som berørt virksomhet	20
	3.2 Kunnskapsbasert forebygging.....	21
	3.2.1 God kunnskap om sårbarhet i kritiske samfunnsfunksjoner, kunnskapsutvikling og felles planleggingsgrunnlag	21
	3.2.2 Samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeid på lokalt og regionalt nivå	22
	3.2.3 Bruk og formidling av DSBs kunnskap	25
	3.2.4 Kommunikasjon og kampanjer	27
	3.2.5 DSBs skolevirksomhet.....	28
	3.2.6 Kvalitetssikring av juridisk arbeid og standardisering	30
	3.3 Redusere sårbarhet i samfunnet	35
	3.3.1 Brann- og redningsområdet – styrket brannsikkerhet	35
	3.3.2 Kjemikalie- og eksplosivsikkerhet.....	41
	3.3.3 Elsikkerhet	47
	3.3.4 Produktsikkerhet	51
	3.3.5 Nød- og beredskapskommunikasjon	57
	3.3.6 Internasjonalt samarbeid og beredskap	62
	3.3.7 Digitale sårbarheter	68
	3.3.8 Totalforsvaret – sivil side	69
	3.3.9 Siviltforsvaret	71
	3.4 Styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering – og bedre ledelse og styrket ledelseskultur	77
	3.4.1 Effektivt samvirke	77
	3.4.2 Ledelse, ledelseskultur og evaluering av øvelser og hendelser	82
	3.5 Ressursbruk og effektiviseringstiltak.....	85
	3.5.1 Kostnadsgrupper – hva ressursene har gått til.....	85
	3.5.2 Avdelinger – hvilke oppgaver og ansvarsområder ressursene har blitt benyttet til	87
	3.5.3 Effektiviseringstiltak	88
4	Styring og kontroll i virksomheten	89
	4.1 DSBs overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten	90
	4.2 Risikostyring og internkontroll	90
	4.3 Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i direktoratet.....	91
	4.3.1 Oppfølgingen av digitaliseringsrundskrivet.....	91

4.3.2	Internrevisjon.....	92
4.3.3	Økonomistyring	92
4.4	Oppfølging av Riksrevisjonens merknader	93
4.5	Ny Sikkerhetslov	93
4.6	Personalpolitikk og likestilling	94
5	Vurdering av framtidutsikter	96
6	Årsregnskap DSB 2020	99
6.1	Ledelseskomentarar	100
6.2	Kontantregnskapet 2020	103
6.3	Oppstilling av bevilgningsrapportering 2020	105
6.4	Artskontorrapportering.....	111
6.5	Virksomhetsregnskapet 2020	112

KAPITTEL

1

Leders beretning

1.1

LEDERS BERETNING

2020 har på de aller fleste områder vært preget av koronapandemien, og fra tidlig vinter har en rekke av DSBs aktiviteter vært påvirket av eller tilpasset denne. Bidrag til landets kriseledelse generelt, og til Justis- og beredskapsdepartementet spesielt, har vært hovedleveransen gjennom hele året. Likevel har en rekke andre aktiviteter og oppdrag vært gjennomført i henhold til planer og tildelingsbrev.

Pandemien har satt store deler av landets beredskap på prøve, og påvirket så og si alle funksjoner. DSBs rolle som samordningsmyndighet har vært utøvd på en rekke arenaer. Målet har vært at ulike aktører skal ha tilgang til aktuelle deler av den nasjonale krisehåndteringen, i tide og sammen med andre de trenger for å utøve sitt ansvar. Statsforvalterne har vært særdeles viktige fra første stund, og DSB har lagt særlig vekt på god kontakt med disse. Med en så langvarig krise, har det oppstått en rekke problemstillinger i deler av landet, som trengte særskilt samordning for å løses. Vinterfisket i nord er et slikt tilfelle, og fylker og kommuner med karantenehotell er et annet område der samordning mellom næringsliv, stat og kommune er sentralt.

Samarbeidet med andre etater, særlig Helsedirektoratet (Hdir) og Politidirektoratet (POD), har vært omfattende. System for oversikt over og registrering av innreise til Norge, er en av hovedleveransene fra DSB inn i krisehåndteringen, og registeret ble åpnet for bruk i nyttårshelgen. Innreiseregisteret har krevd omfattende innsats både i utvikling og drift, og vil prege også 2021. Offentlig-privat samarbeid har vært sentralt for å lykkes, og både systemet og informasjonssenteret for reisende er utviklet sammen med næringslivet.

Befolkningen er DSBs viktigste målgruppe. Under kriser har DSB en samordningsrolle også for kommunikasjon, men rollen er lite utprøvd og fremstår ikke som klar. Det har vært et omfattende samarbeid med Hdir og POD også om kommunikasjon til alle de ulike målgruppene. Ved anledning vil vi ta initiativ til å se nærmere på rollefordelingen i fremtidige hendelser. Trykket på informasjonsarbeid er betydelig, ikke minst når målgruppene ikke nås via innenlandske kanaler. Det er et mulig paradoks for arbeidet med grenseoverskridende samfunnsikkerhet, at selv med åpen og omfattende medietilgang, er det helt nødvendig å prioritere kommunikasjon direkte mellom befolkning og myndigheter.

DSBs internasjonale virksomhet har i 2020 vært preget av informasjonsutveksling om pandemien, men også om andre viktige saker. Særlig har samarbeid med de nordiske beredskapsmyndighetene vært prioritert, til tross for ulik håndtering av pandemien.

Et eget nødmedisinsk team under ledelse av DSB og i samarbeid med Hdir (Nor EMT), har siden 2018 vært organisert som en prøveordning, gjennom Norges medlemskap i EUs ordning for sivil beredskap. Teamet skal på kort varsel, etter anmodning fra medlemslandene, kunne operere selvstendig under meget krevende forhold langt hjemmefra. I 2020 har teamet vært sendt ut tre ganger – to av dem etter utbruddet av pandemien. Teamet har satt DSBs internasjonale engasjement inn i en ny kontekst, og vi har startet et systematisk arbeid for å videreutvikle både rammer og innhold.

Arbeidet med samfunnssikkerhet bør ikke foregå i siloer alene, og DSB legger vekt på samarbeid både med andre myndigheter, frivilligheten og med næringslivet. I Regjeringens melding til Stortinget, Samfunnssikkerhet i en usikker verden (Meld. St. nr. 5 2020-2021), er betydningen av forebygging i alle ledd understreket. En vesentlig del av forebygging er tilsynsvirksomhet, og denne har på grunn av pandemien vært redusert i 2020. DSB vil fremover jobbe med metode og muligheter, for å søke å gjøre tilsynene mindre avhengig av fysisk fremmøte i tilfeller der dette ikke er avgjørende. Noe av dette krever endringer i regelverk.

Det er 20 sivilforsvarsdistrikter i Norge. Innsatsene i 2020 har vært tett knyttet til pandemihåndteringen, men både ved flom, skogbrann og leteaksjoner har lokale beredskapsmyndigheter kalt på Sivilforsvaret. Nestenulykken i et stengt fjellanlegg i Oslo i august, skredet i Alta i juni og leirskredet i Gjerdrum i slutten av desember, er store hendelser som både gir læring og utvikler samarbeidet med andre. Nødkommunikasjon er avgjørende både under kriser og i daglig redningsarbeid, og Nødnett har levert stabil dekning og kapasitet under meget krevende forhold.

Kvalitet i opplæring, tilstrekkelig tid med tjenestepliktige menige og befall, og behov for nytt materiell, har også i 2020 vært utfordrende. Imidlertid har arbeid med ny organisering på Sivilforsvarets skolesenter på Starum bidratt positivt. Ekstrabevilgninger har bidratt til viktige innkjøp av utstyr, som gir mindre etterslep.

Departementet har gitt DSBs direktør i oppdrag å tydelig integrere Sivilforsvaret i direktoratets virksomhet. Arbeidet er startet opp gjennom å gjøre meg kjent med distriktene og potensialet i organisasjonen.

I statsbudsjettet 2021 er det bevilget midler både til ny brannskole og ny brannutdanning i Tjeldsund. Ny utdanning har høy prioritet i DSB, og skal være klar til studiestart i 2023. Dette vil åpne helt nye muligheter for systematisk utdanning av brann- og redningspersonell, og sikre et eget studiemiljø innenfor disse viktige fagene.

DSB skal identifisere trusler og sårbarheter i samfunnet, og systematisere dem. I 2020 er analysene av krisescenariene (AKS), der blant annet pandemi er nevnt, møtt med interesse i offentligheten. Dette har, slik DSB ser det, bidratt til økt bevissthet om beredskapsarbeidet. Det har vært viktig å kommunisere aktivt om at analysene er utviklet i samarbeid med ulike sektorer. Vi vil fremover søke å være enda tydeligere på betingelser og bakgrunn, dersom analysene skal videreføres i sin nåværende form.

2020 var det siste året i totalforsvarsprogrammet. De fire årene har, slik vi ser det, ført til betydelig tettere samarbeid mellom ulike etater, næringsliv og Forsvaret. DSB vil sikre de gode resultatene også i det videre, blant annet gjennom Sentralt totalforsvarsforum, og prioritere samarbeidet på regionalt nivå.

Jeg tiltrådte som direktør i april. DSB er etter min vurdering en sunn organisasjon, med god økonomi- og resultatstyring. Arbeidsmiljøet er i hovedsak godt, og vi jobber systematisk med kompetanse- og

lederutvikling. Regelverksutvikling, kvalitet i leveransene og moderne praksis i arbeidet, er viktige satsingsområder.

De om lag 650 ansatte, fordelt på en rekke geografiske steder og med et vidt spekter kompetanse, er vår viktigste ressurs. Arbeidsbelastningen på deler av organisasjonen har vært betydelig i 2020, og det har vært særlig viktig å vektlegge samarbeidet med tillitsvalgte og verneombud. De viktigste risikoene fremover er knyttet til nettopp arbeidsbelastningen i pandemihåndteringen, og ringvirkninger av denne. Selv om DSB er en beredskapsorganisasjon, er det fare for oppdemming av slitasje og deretter behov for avlastning etter nær ett år med arbeidsforhold utenom det vanlige. DSB skiller seg likevel ikke ut fra andre beredskapsetater på dette området etter unntaksåret 2020.

Elisabeth Sørbøe Aarsæther

Direktør
DSB

KAPITTEL

2

Introduksjon til
virksomheten og
hovedtall

2.1

VÅRE ROLLER

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (heretter omtalt som DSB eller direktoratet) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (heretter omtalt som JD eller departementet).

Direktorater kan ha tre roller, den iverksettende, den faglige og etatsledelse¹. Den faglige rollen omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være et kompetanseorgan utad for sektoren, andre offentlige organer og allmennheten. Den iverksettende rollen omfatter myndighetsutøvelse (herunder forvaltning av regelverk og tilskudd), løpende iverksetting av vedtatt politikk (tiltak/prosjekter, handlingsplaner, kjøp av tjenester osv.) og tjenesteytende rolle overfor innbyggerne, næringsliv, organisasjoner. Etatsledelse omfatter å styre, organisere og utvikle underliggende/ytre etat. DSB er et direktorat som ivaretar samtlige av disse rollene.

Foto: Kai Myhre

2.2

VÅRE ANSVARSOMRÅDER²

DSB er på vegne av JD fag-, forvaltnings- og tilsynsorgan på sentrale deler av samfunnssikkerhetsområdet, og etatsleder av Sivilforsvaret. DSB er nasjonal brannmyndighet og nasjonal el-, kjemikalie- og produktsikkerhetsmyndighet. DSB ivaretar statens eierskap til infrastrukturen i Nødnett, er systemansvarlig myndighet, samt tjenesteleverandør overfor brukerne av Nødnett.

DSB skal være et tydelig og synlig direktorat innenfor sitt samlede forvaltningsområde og utøve sin fag-, forvaltnings- og tilsynsmyndighet på en effektiv måte.

¹ DIFI rapport 2008:14 Direktoratenes faglige rolle. En rolle under økende press?

² Fra "Hovedinstruks til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap" pr 1.1.2020. Det henvises til denne for videre utdypning av direktoratets ansvarsområde

DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle innen samfunnssikkerhet og beredskap, og fører tilsyn med departementenes beredskapsarbeid.

Direktoratet ivaretar embetsstyringen av statsforvalterne³ på samfunnssikkerhetsområdet, og samarbeider med andre fagetater for å bidra til at statsforvalterne følger opp samfunnssikkerhetsarbeidet på en helhetlig måte innen forebygging og beredskap. DSB arbeider for et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid i kommunen, og gir føringer for statsforvalternes veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt og for anvendelse av Statsforvalterens innsigelsesmyndighet på samfunnssikkerhetsområdet.

DSB forvalter følgende lover med tilhørende forskrifter, og er tillagt ansvar og oppgaver etter:

- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)
- Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

DSB er også tillagt ansvar og oppgaver i henhold til:

- Kgl. res. 24. juni 2005 om DSBs generelle koordineringsansvar og ansvaret for koordinering av tilsyn med aktiviteter, objekter og virksomheter med potensial for store ulykker
- Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet den 1. september 2017)
- Kgl. res. 30. juni 2005 om overføring av ansvar for risiko- og krisekommunikasjon og ansvar for Regjeringens kriseinformasjonsenhet fra Moderniseringsdepartementet til Justis- og politidepartementet fra 1. juni 2005 – nedleggelse av Regjeringens kriseinformasjonsenhet fra 1. januar 2006
- Kgl. res. 19. juni 2015 om organisasjonsplan for redningstjenesten

2.3

VÅR VISJON, VIRKSOMHETSIDÉ, VERDIER OG MÅL

DSBs visjon:

Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar.

Virksomhetsidé:

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet. Vi skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. Vi skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

³ Fylkesmannen endret navn til statsforvalter med virkning fra 1. januar 2021. DSB anvender det nye navnet i denne årsrapporten.

Vårt ansvar på samfunnssikkerhetsområdet omfatter nasjonal, regional og lokal sikkerhet og beredskap, Sivilforsvaret, brann- og elsikkerhet, industri- og næringslivssikkerhet, farlige stoffer og produkt- og forbrukersikkerhet.

DSB er et direktorat med både tilsyns- og forvaltningsansvar, der det forebyggende arbeidet er en av grunnpilarene. Vi er en kunnskapsorganisasjon, med virkemidler som spenner fra tilsyn, øvelser, opplæring/kompetanseutvikling, analyse og utredning, regelverksutvikling og internasjonalt arbeid

DSB er også en beredskapsorganisasjon.

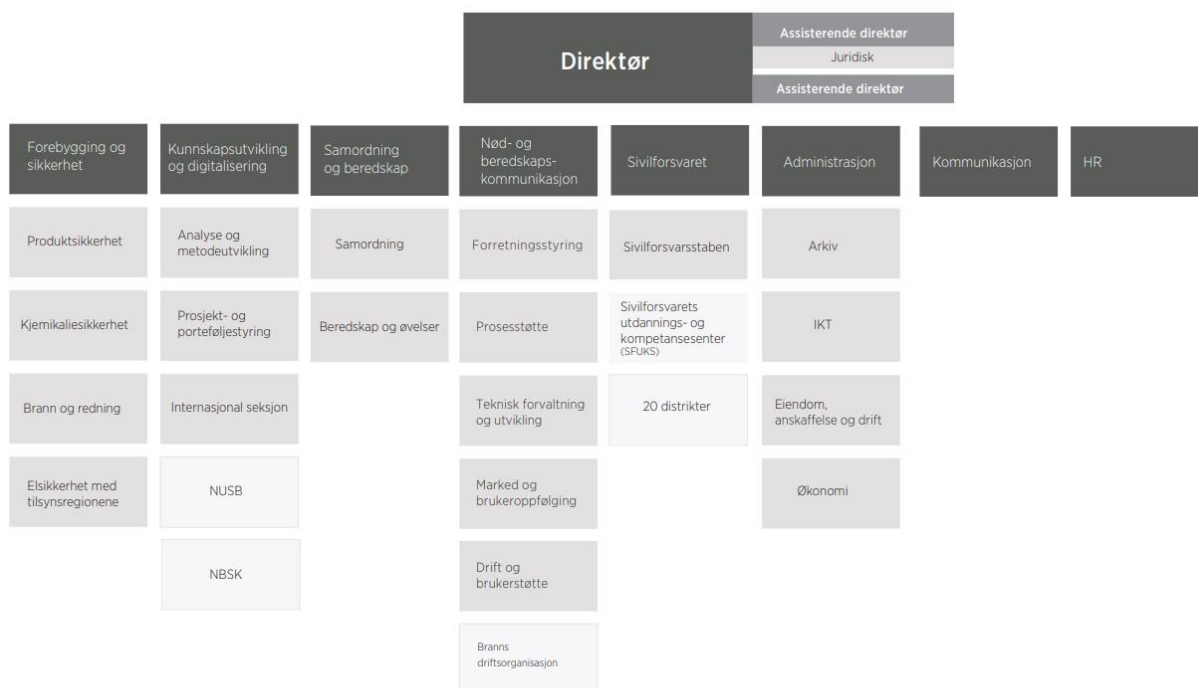
DSBs verdier:

Vi tar samfunnsansvar gjennom å være tillitsskapende, kompetente, og lagspillere.

2.4

ORGANISASJON OG ØKONOMISKE NØKKELTALL

Direktoratets organisasjonskart og ledelse per 31.12.2020 var som følger:

DSBs ledelse per 31.12.2020:

Direktør: **Elisabeth Sørbøe Aarsæther**

Assisterende direktør: **Kristin Cordt-Hansen**

Assisterende direktør: **Elisabeth Askim**

Avdelingsdirektør Forebygging og sikkerhet: **Johan Marius Ly**

Avdelingsdirektør Kunnskapsutvikling og digitalisering: **Marit Rindal Endresen**

Avdelingsdirektør Samordning og beredskap: **Elisabeth Longva**

Avdelingsdirektør Nød- og beredskapskommunikasjon: **Sigurd Heier**

Avdelingsdirektør Sivilforsvaret: **Sigurd Heier** (fungerer)

Avdelingsdirektør Administrasjon: **Elisabeth Askim**

Avdelingsdirektør Kommunikasjon: **Tore Kamfjord** (fungerer)

Avdelingsdirektør HR: **Kirsten Agerup**

Tabell 1: DSBs balanse

Balanse

Tall i tusen 2020 - kroner

	31.12.2020	31.12.2019
EIENDELER	2 348 856	2 624 926
A. Anleggsmidler	1 949 575	2 220 163
I Immaterielle eiendeler	146 094	179 092
II Varige driftsmidler	1 742 517	1 963 868
III Finansielle anleggsmidler	60 964	77 203
B. Omløpsmidler	399 281	404 763
I Beholdning av varer og driftsmateriell	122 527	117 077
II Fordringer	276 739	287 500
III Bankinnskudd, kontanter og lignende	-	-
IV Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer	15	186
STATENS KAPITAL OG GJELD	2 348 856	2 624 926
C. Statens kapital	1 896 658	2 181 261
I Virksomhetskapiial	-	-
II Avregninger	1 896 658	2 181 261
D. Gjeld	452 198	443 665
I Avsetning for langsiktige forpliktelses	246 164	234 972
II Annen langsiktig gjeld	-	298
III Kortsiktig gjeld	206 034	208 395

Tabell 2: Hoved- / nøkkeltall

Beløp i tusen	2020	2019
Samlet tildeling for året	1 920 514	1 703 556
Innfridd inntektskrav (kap 3451 post 01)	97,4 %	99,6 %
Innfridd inntektskrav (kap 3451 post 03)	119,5 %	119,5 %
Utnyttelsesgrad	97,9 %	97,7 %
Stillingsbrøk (31.12)	597	606
Antall ansatte (31.12)	627	645
Antall avtalte årsverk	614	627
Antall årsverk	584	568
Lønnskostnader kroner per årsverk	986 103	1 008 180
Sykefravær	4,4 %	4,8 %
Sum driftskostnader	2 019 398	1 890 290
Sum lønnskostnader	575 884	572 747
Lønnsandel av driftskostnader	28,5 %	30,3 %
Lønnsandel av driftskostnader post 01	65,0 %	62,8 %
Sum driftsinntekter	2 024 493	1 890 312
Andel bevilgningsfinansiering	61,5 %	57,5 %
Andel eksternfinansiering	6,1 %	8,8 %
Andel brukerfinansiering	32,4 %	33,7 %
Antall innsatser i Sivilforsvaret	208	136
Antal innsatstimer i Sivilforsvaret	27 198	23 758
Øving av operativ styrke i Sivilforsvaret - antall mannskaper og befal	4 441	6 250

Definisjoner for nøkkeltall:

Samlet tildeling: Summen av "Samlet tildeling" for post 01-99, jf oppstilling av bevilgningsrapporteringen.

Innfridd inntektskrav: Regnskap på kapitell/post i prosent av bevilgning i bevilgningsrapporteringen.

Utnyttelsesgrad: Benyttede midler post 01-29 (X) i prosent av tilgjengelige midler post 01-29 (Y).

hvor (X) beregnes slik: Regnskap post 01-29 pluss brukte belastningsfullmakter post 01-29, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og Note B

hvor (Y) beregnes slik: Samlet tildeling post 01-29 pluss mottatte belastningsfullmakter post 01-29 minus avgitte belastningsfullmakter post 01-29 pluss disponibel merinntekt i henhold til merinntektsfullmakt, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og note A og B.

Stillingsbrøk: Sum av alle stillingsandeler på faste og midlertidige ansatte 31.12.

Antall ansatte: Sum antall personer (hoder), faste og midlertidige ansatte per 31.12.

Antall avtalte årsverk: Avtalte årsverk omfatter det man forventer å arbeide ifølge arbeidskontrakten, og man tar ikke hensyn til overtid og ulike typer fravær. Avtalte årsverk defineres som summen av antall jobber (arbeidsforhold) omregnet til heltidsjobber (SSB).

Antall årsverk: Ett årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedsverk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.

Sum driftskostnader: Driftskostnader i resultatregnskapet.

Sum lønnskostnader: Lønn og godtgjørelser i resultatregnskapet.

Lønnsandel av driftskostnader: Lønnskostnader i prosent av driftskostnader i resultatregnskapet.

Lønnsandel av driftskostnader post 01: Lønnskostnader i resultatregnskapet på kapittel 451 post 01 (ekskl øremerket fra JD).

Sum driftsinntekter: Driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel bevilgningsfinansiering: Inntekt fra bevilgninger i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel eksterntfinansiering: Tilskudd og overføringer pluss avgifter og gebyrer pluss andre driftsinntekter i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel brukerfinansiering: Salgs- og leieinntekter i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Tabell 3: Opprettholdelsesgrad

Opprettholdelsesgrad - årets investeringer i forhold til årets avskrivninger	31.12.2020	31.12.2019
Immaterielle eiendeler	54,9 %	45,4 %
Bygninger og annen fast eiendom	15,0 %	0,0 %
Maskiner og transportmidler	427,0 %	216,1 %
Driftsløsøre, inventar, verktøy	89,0 %	168,4 %
Materiell og utstyr Sivilforsvaret	184,0 %	43,7 %
Nettverkseiendeler i Nødnett	29,0 %	44,6 %
Radioterminaler og kontrollromsutstyr i Nødnett	-22,0 %	113,1 %

Opprettholdelsesgrad: gir uttrykk for forholdet mellom årets investeringer og avskrivninger, dvs. at nyinvesteringer høyere enn avskrivninger gir en opprettholdelsesgrad >100%.

Opprettholdelsesgraden på immaterielle eiendeler (eksklusiv immaterielle eiendeler under utførelse) er på 54,9 % og gir uttrykk for at det i 2020 ikke er foretatt investeringer som dekker de årlige avskrivningene i gruppen. Økningen i opprettholdelsesgraden fra 2019 skyldes i det vesentlig at verdien av et nytt fagsystem Kunnskapsbanken på 22,1 mill. kroner er flyttet fra gruppen immaterielle eiendeler under utførelse (som ikke avskrives) og over i gruppen programvare mm. Dette gir en høyere opprettholdelsesgrad enn investeringene i 2020 gir uttrykk for.

For anleggsgruppene maskiner og transportmidler og materiell og utstyr i Sivilforsvaret er opprettholdelsesgradene hhv 427% og 184%. Dette gir uttrykk for at det i 2020 har vært gjennomført vesentlige investeringer i materiell og utstyr og transportmidler særlig til Sivilforsvaret som følge av øremerkede tildelingene fra Justis- og beredskapsdepartementet til formålet. I anleggsgruppen driftsløsøre, inventar og verktøy er avskrivningene høyere enn investeringene som er gjort ved oppgraderinger av eide og leide bygg, inventar og IT- og kontormaskiner.

Opprettholdelsesgraden for nettverkseiendeler i Nødnett er lavere i 2020 enn i 2019. Når det gjelder Radioterminaler og kontrollromsutstyr som har -22 % opprettholdelsesgrad i år så skyldes det at det har blitt reversert avsetninger fra 2019 i 2020 som er høyere enn årets investering. At opprettholdelsesgraden er lav for Nødnett er helt i tråd med at dagens Nødnett etter hvert skal skiftes ut.

Tabell 4: Avskrivningsandel (avskrevet av opprinnelig anskaffelseskost)

Avskrivningsandel - hvor stor andel av gruppen som er avskrevet	31.12.2020	31.12.2019
Immaterielle eiendeler	67,7 %	58,8 %
Bygninger og annen fast eiendom	6,0 %	4,1 %
Maskiner og transportmidler	18,0 %	16,1 %
Driftsløsøre, inventar, verktøy	40,0 %	32,7 %
Materiell og utstyr Sivilforsvaret	24,0 %	18,6 %
Nettverkseiendeler i Nødnett	64,0 %	54,6 %
Radioterminaler og kontrollromsutstyr i Nødnett	97,0 %	91,9 %

Avskrivningsandel: viser hvor stor andel av anleggsgruppen som er avskrevet og er et grunnlag for å vurdere fremtidige investeringsbehov

Avskrivningsandelen for immaterielle eiendeler er på 67,7 %. Det viser at ferdigutviklede og innkjøpte systemer som benyttes i DSB er vesentlig avskrevet og at det ikke investeres i ny programvare og opprettholdelse av verdien i takt med avskrivningene.

For bygg er avskrivningsandelen lav og gjenspeiler at alle bygg i DSBs i åpningsbalansen ble vurdert å ha en levetid på 50 år. Avskrivningsandelen for maskiner og transportmidler, driftsløsøre og inventar og for materiell og utstyr i Sivilforsvaret er lavere enn det som er reelt ut fra anleggenes alder. Dette skyldes at anleggene allerede ved etablering av åpningsbalansen var avskrevet med vesentlige beløp på grunn av alder og slitasje og dermed er de årlige avskrivningene på disse anleggene lave selv om mange av de avskrives med 20 % pr år, levetid 5 år.

Avskrivningsandelen for Radioterminaler og kontrollromutstyr i Nødnett og Nettverkseiendeler i Nødnett har økt fra 2019 og samsvarer med forutsetningene om det ikke skal reinvesteres i dagens Nødnett.

KAPITTEL

3

Årets aktiviteter
og resultater

3.1

DSB OG COVID-19

Verdens helseorganisasjon (WHO) erklærte 30. januar 2020 at utbruddet av covid-19 er en global folkehelsekrise. I løpet av februar 2020 økte beredskapsnivået i DSB og vi har vært i en krisehåndteringssituasjon siden februar/mars 2020. JD er pt. lederdepartement, og DSB har ansvar for å understøtte JD i krisehåndteringen. Hendelseshåndteringen har vært langvarig og omfattende, og vi har måttet trekke på ressurser fra flere deler av organisasjonen i dette arbeidet.

DSBs kontinuitetsplan definerer ni kritiske leveranser for DSB:

1. Ledelse
2. Nødnett
3. Sivilforsvar
4. Skogbrannhelikopterberedskap og brannfaglig rådgivning ved store hendelser
5. El-sikkerhet
6. Kjemikalie- og eksplosivsikkerhet
7. Krisestab inkl. vaktfunksjoner som ivaretar samordningsrollen
8. Krisekommunikasjon
9. Sikkerhet, drift- og støttesystemer DSB er avhengig av

Gjennom kontinuitetsplanleggingen har vi satt forebyggende tiltak, beredskapstiltak og kriseplaner i sammenheng for å kunne ivareta de kritiske leveransene gjennom hendelsen.

Nedenfor omtales DSBs samordningsrolle i håndteringen av covid-19-hendelsen. Dette gjelder i hovedsak pkt. 7 og 8 ovenfor. Når det gjelder omtalen av de øvrige kritiske leveransene i lys av covid-19-håndteringen vises det til kapitlene der fagområdene omtales nærmere.

3.1.1

DSBs SAMORDNINGSROLLE I COVID-19 HÅNDBTERINGEN

DSB understøtter JDs samordningsansvar på det sivile samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet.⁴ Samordningsansvaret skal bidra til å sikre et godt samfunnssikkerhetsarbeid på tvers av sektorer innen rammene av ansvarsprinsippet. Ansvaret innebærer å tilrettelegge for samarbeid mellom myndighetene på alle forvaltningsnivåer, for å styrke det forebyggende arbeidet og sikre godt tverrsektorielt samarbeid ved beredskap og ved håndtering av uønskede hendelser.

DSB har lagt til rette for samordnet krisehåndtering på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer i håndteringen av covid-19 hendelsen.

Siden midten av mars har DSB bidratt til samordning av sektormyndighetenes kommunikasjon i forbindelse med covid-19 pandemien. DSB har jevnlig samlet ulike sektormyndigheter for å diskutere utfordringer knyttet til kommunikasjon. Hensikten har vært å bidra til at befolkningen i størst mulig grad får samordnet informasjon om regjeringens tiltak. DSBs rolle på dette området skal utvikles ytterligere i 2021.

⁴ Se Kgl. res. 24.6.2005 om DSBs generelle koordineringsansvar og kap. VI i samfunnssikkerhetsinstruksen.

Følgende samordningsarenaer og ordninger har vært benyttet gjennom hendelsen:

- Helsedirektoratet og DSB har gjennom hele covid-19-hendelsen hatt *felles rapportering* og felles, ukentlige *beredskapsmøter* med statsforvalterne. Dette har vist seg å være et viktig grep for å sørge for tett kobling mellom helsefaglige vurderinger og samfunnssikkerhetsmessige konsekvenser.
- DSB har hatt tett samarbeid med Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Politidirektoratet for å bidra til helhetlig kommunikasjon fra myndighetene. DSB har også lagt til rette for samarbeid om budskap og tiltak på tvers av sektorene.
- Det har vært holdt flere *møter med kommuner med karantenehotell*, hvor også Helsedirektoratet og Politidirektoratet har deltatt.
- DSB har fasilitert samvirkemøter for statsforvaltere, beredskapsaktører nasjonalt, regionalt og lokalt, i tillegg til næringslivet, med temaet "Vinterfisket". Dette som et ledd i departementenes handlingsplan for vinterfisket.
- Under hendelsen har det blitt arrangert jevnlig *møter mellom justisministeren og statsforvalterne, som DSB har tilrettelagt for*.
- DSB har fasilitert faste *samvirkekonferanser* for alle direktorater/etater som er involvert i håndteringen, i tillegg til andre relevante aktører. Dette er arena for å løfte situasjonsforståelse, tiltaksbruk, tverrsektorielle problemstillinger/utfordringer innen ulike sektorer og gråsoner knyttet til håndteringen av covid-19-hendelsen. Det er også anledning til å synliggjøre muligheter for bistand fra statlige støttefunksjoner og frivillige organisasjoner.
- *Sentralt totalforsvarsforum (STF)* – samarbeidsorgan mellom representanter fra Forsvaret, sivile etater og direktorater for å sikre ledelsesforankret tverrsektoriell håndtering. Vi har under pandemien tilrettelagt for to ekstraordinære møter i STF. Tilbakemelding har vært at forumet er svært relevant i den pågående krisen.

Videre har DSB:

- Etablert funksjon for å behandle spørsmål knyttet til samfunnskritiske funksjoner og nøkkelpersonell som kan få tilbud om plass i barnehage.
- Utarbeidet midlertidig forskrift for nasjonal koordinering av støtte fra Forsvaret. Formskriften gir DSB en koordinerende rolle ved anmodninger om støtte fra Forsvaret til aktører med ansvar for samfunnssikkerhet.

I et kunnskaps- og analyseperspektiv har DSB bidratt med leveranser som:

- Scenariotenkning innen utvikling av smittesituasjon og tiltak. Eksempler er konsekvenser av restriktive tiltak, konsekvenser ved høyt personellfravær i kritiske samfunnsfunksjoner, og effekt på samfunnsstabiliteten av restriktive covid-19-tiltak.
- Sammenstilling av funn knyttet til bekymring, tillit og atferdsendringer i befolkningen som reaksjon på koronautbruddet og regjeringens tiltak mot smittespredning.
- Innspill til planlegging for sammenfallende hendelser (eksempelvis flom, skogbrann, m.m.).
- Innspill til risiko- og sårbarhetsvurderinger knyttet til vaksinerings.
- Iverksatt underveisevaluering hos statsforvalterne.
- Utarbeidet veileder i kontinuitetsplanlegging for virksomheter.
- Utarbeidet veileder for evaluering av hendelsen.

Karantenehotellordningen og innreiseregistrering

DSB har et særskilt oppdrag knyttet til forvaltning og oppfølging av karantenehotellordningen, system for innreiseregistrering, samt et oppdrag knyttet til oppfølging i Nord for å hindre importsmitte i forbindelse med Lofotfiske.

Direktoratet har utviklet regelverk og veileder for gjennomføring av karantenehotell-ordningen, og vært pådriver overfor statsforvalterne og kommunene både i etablerings- og driftsfasen. Videre har DSB fått ansvar for refusjon av kommunenes utgifter til drift av karantenehotellordningen.

Regjeringen besluttet i første halvdel av desember at det skulle etableres et digitalt system for innreiseregistrering. DSB fikk ansvaret for etableringen, og på statens vegne inngå kontrakt med F24 for etablering av systemet. DSB skal ha ansvar for ordningen, herunder drift og forvaltning, og være behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven. Systemet ble utviklet på svært kort tid og ble gjort operativt for reisende fra 2. januar 2021.

DSBs arbeid overfor regionalt og lokalt nivå

Mye av DSBs arbeid overfor regionalt og lokalt nivå har siden medio mars dreiet seg om håndteringen av covid-19-hendelsen. *Det er vår vurdering at rutiner for samordning, rapportering og arenaer for krisehåndtering i hovedsak synes å fungere godt. DSB ser at betydningen av og forståelsen for Statsforvalterens samordningsrolle på regionalt nivå har blitt styrket det siste året.*

Statsforvalteren er en helt sentral aktør i hendeshåndteringen på regionalt nivå. Embetene utøver sin samordningsrolle ved å være aktive overfor sentrale myndigheter og kommunene, og bruker fylkesberedskapsrådet aktivt.

Embetene har deltatt på flere samvirkearenaer i forbindelse med håndteringen av covid-19-situasjonen, og har bidratt til å skape god situasjonsforståelse mellom de ulike forvaltningsnivåene. Et eksempel i den sammenheng er jevnlig møter mellom statsforvalterne og Justisministeren. *Dette har bidratt til felles situasjonsforståelse mellom regionalt og sentralt nivå, og til at viktige problemstillinger har blitt løst. I tillegg rapporterer statsforvalterne jevnlig på samordningskanal til DSB. Dette gir et godt bilde på utfordringene på lokalt og regionalt nivå.*

3.1.2

DSB SOM BERØRT VIRKSOMHET

I forbindelse med covid-19-hendelsen, er DSB ikke bare en krisehåndterer, men også en berørt virksomhet. En langvarig krise som covid-19-pandemien utfordrer de vante måtene å arbeide sammen på. Som mange andre virksomheter har DSB praktisert hjemmekontor som hovedregel gjennom store deler av 2020. Samtidig har krisehåndtering i lys av samordningsrollen og enkelte andre kritiske leveranser krevet tilstedeværelse ved kontorlokalene. Dette har stilt svært strenge krav til praktisering av smittevernregler.

DSB har som andre virksomheter hatt en brå overgang til bruk av digitale verktøy, og både lederskap og medarbeiderskap har måttet utøves innen nye rammer.

3.2

KUNNSKAPSBASERT FOREBYGGING

3.2.1

GOD KUNNSKAP OM SÅRBARHET I KRITISKE SAMFUNNSFUNKSJONER, KUNNSKAPSUTVIKLING OG FELLES PLANLEGGINGSGRUNNLAG

Delmål 1 - tildelingsbrev 2020: Ansvarlige for kritiske samfunnsfunksjoner har god kunnskap om sårbarheter i funksjonen, om sårbarhetsreduserende tiltak og effekten av disse

Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger.

Risikobildet er i kontinuerlig endring. Det skyldes både samfunnsutviklingen her i landet og utviklingen i ytre forhold som påvirker oss. Den gjensidige avhengigheten mellom de kritiske samfunnsfunksjonene gir økt kompleksitet og større tverrsektorielle utfordringer. Dette igjen gjør at vi må tilpasse oss hurtigere enn før, og gir økt behov for kunnskap om sammenhenger, sårbarhet, tiltak og effekter.

DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementet (JD) i utøvelsen av samordningsrollen. Formålet med DSBs samordningsrolle er å etablere et tverrsektorielt kunnskapsgrunnlag, en tverrsektoriell situasjonsforståelse og læring på tvers av sektorer innen rammene av ansvarsprinsippet. Dette vil bidra til effektiv informasjonsdeling, tydelig rolle- og ansvarsfordeling slik at ressursene finner hverandre og vi får en effektiv utnyttelse av samfunnets samlede ressurser.

Et godt samfunnssikkerhetsarbeid fordrer oppdatert kunnskap både om hva vi skal beskytte og hva vi må beskytte oss mot. Dette er også sentralt i DSBs samfunnsoppdrag. DSB bidrar til dette gjennom å lage utredninger, rapporter og analyser på ulike temaområder og for ulike målgrupper.

DSBs utvikling av kunnskap om mulige risikoer og sårbarheter skjer bl.a. gjennom å utarbeide analyser, innhente data fra andre aktører, og evaluere øvelser og hendelser. Arbeidet benyttes også som kunnskapsgrunnlag for samfunnssikkerhetsarbeidet hos aktører på sentralt, regionalt og lokalt nivå. Sentralt i DSBs kunnskapsgrunnlag er rapportene "Analyse av krisescenarier" (AKS), "Samfunnets kritiske funksjoner. Hvilken funksjonsevne må samfunnet opprettholde til enhver tid?" (KIKS), rapport om nasjonal risikostyringsevne og evalueringsrapporter etter øvelser og hendelser.

Oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser er sentralt for å sikre et kunnskapsbasert samfunnssikkerhetsarbeid, både når det gjelder forebygging, beredskap og krisehåndtering og sikre at de riktige tiltakene identifiseres og iverksettes. Ytterligere kunnskap, og bredere, analysebasert forståelse, er nødvendig både for å styrke det forebyggende arbeidet, og gjøre oss bedre i stand til å håndtere hendelser når de først inntreffer. Dette omfatter også kunnskap om aktørers rolle og ansvar, måten man samhandler på, hvordan man skal utnytte ressursene enda bedre og gjøre samfunnet robust på alle nivåer.

De siste månedene har vist at DSBs oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet er et viktig grunnlag for håndteringen av covid-19 utbruddet. Dette gjelder også i forbindelse med skredhendelsen på Gjerdrum. Nasjonale tverrsektorielle risiko- og sårbarhetsanalyser har dannet grunnlag for ROS-analyser og beredskapsplaner på sentralt, regionalt og kommunalt nivå.

I forbindelse med covid-19-håndteringen har DSB utarbeidet flere utredninger, vurderinger og veiledninger. Det vises til omtale i kapittel 3.1.

Samordning av rammeverk

Jf. oppdrag i tildelingsbrevet for 2020 og eget presiseringsbrev fra JD har DSB gitt innspill til forhold i sikkerhetslovens virkeområder som medfører utfordringer for arbeidet med å samordne rammeverkene for samfunnssikkerhetsinstruksen og sikkerhetsloven. DSB ga også innspill til hvordan dette kan løses. I tillegg utarbeidet DSB i samarbeid med NSM et dokument som viser sammenhenger mellom samfunnskritiske funksjoner og grunnleggende nasjonale funksjoner. Notatet beskriver også hvordan disse kan utfylle hverandre.

Videreutvikling av AKS

DSB har også gitt departementet innspill til hvordan AKS kan videreutvikles, som en oppfølging av evalueringen av AKS-konseptet som forelå ved årsskiftet 2019/2020.

Risikoanalyser og krisescenarier

Håndteringen av covid-19-hendelsen har synliggjort behovet for videre arbeid og utvikling av nasjonale risikoanalyser/krisescenarier. Interessen for krisescenariene viser hvor viktig det er å ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag som utgangspunkt for beredskap, planverk, håndtering, risikoerkjennelse og læring.

Covid-19-situasjonen har aktualisert både analysen av pandemihendelse, analysen av legemiddelangel, analysen av spredning av multiresistente bakterier, analyser knyttet til forsyningsikkerhet, digital sårbarhet og klimarisiko. Disse analysene har vært benyttet som grunnlag både for DSBs egen situasjonsforståelse og vurderinger av videre utvikling. I tillegg har det dannet grunnlag for andre myndigheters vurderinger og beslutninger.

Status- og tilstandsvurderinger

Det er også gjort en evaluering av ordningen med status- og tilstandsvurderinger. Evalueringen skal gi JD grunnlag for å vurdere om ordningen oppfyller målsettingene og evt. foreslå justeringer.

3.2.2

SAMFUNNSSIKKERHET- OG BEREDSKAPSARBEID PÅ LOKALT OG REGIONALT NIVÅ

Delmål 2 - tildelingsbrev 2020: Styrke samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt og regionalt

DSB opparbeider seg kunnskap om status på arbeidet med samfunnssikkerhet på lokalt og regionalt nivå gjennom flere kilder. Eksempler er DSBs årlige kommuneundersøkelse, tilsyn, styring av statsforvalteren og ulike faglige samlinger. *Vårt inntrykk er at kommunene jobber stadig bedre med både enkeltelementer og med det helhetlige og systematiske samfunnssikkerhetsarbeidet, og at DSBs samarbeid med og oppfølging av statsforvalterne bidrar til et styrket arbeid med samfunnssikkerheten i kommunene og regionalt.*

Gjennom å etablere samarbeid med sentrale aktører og ha god kunnskap og forståelse for risiko- og sårbarhet øker sannsynligheten for godt forebyggingsarbeid og god krisehåndtering. Evalueringer viser også at øvelser øker krisehåndteringsevnen. Statsforvalteren har en avgjørende rolle i å sikre at samfunnssikkerhetsarbeidet utføres på en enhetlig og kvalitativt god måte lokalt og regionalt.

Kommunene

Alle hendelser skje i en kommune. Kommunene har et grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet gjennom regelverket knyttet til kommunal beredskapsplikt. I tillegg er de lokal planmyndighet med ansvar for at det tas hensyn til samfunnssikkerhet i planlegging etter plan- og bygningsloven.

DSB har siden 2002 gjennomført en spørreundersøkelse blant landets kommuner om status for kommunens samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid⁵. Selve undersøkelsen ble gjennomført i januar. Dette var før covid-19-hendelsen eskalerte. Resultatene ble publisert i juni. Siden forrige kommuneundersøkelse er det skjedd endringer i kommunestrukturen. *Til tross for mange "nye" kommuner, viser undersøkelsen for 2020 stabilt gode resultater. Dette viser at de nye kommunene hadde påbegynt arbeidet med kommunal beredskapsplikt før de ble slått sammen. Embetene prioriterer oppfølging av kommunenes etterlevelse av beredskapsplikten, og dette kommer til uttrykk bl.a. i stadig bedre resultater i kommuneundersøkelsen. Mange kommuner tilfredsstiller lov- og forskriftskravene, og det er en positiv utvikling i det systematiske arbeidet med kommunal beredskapsplikt.*

Det er fortsatt et forbedringspotensial i å integrere arbeidet med samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven. Dette bekreftes også i rapporteringer fra embetene. Kommunene plikter å utarbeide ROS-analyser etter plan- og bygningsloven (plan-ROS). Det er imidlertid store variasjoner når det gjelder både kvaliteten på analysene og prosessen for å lage analysene. Flere opplever at arbeidet byr på utfordringer. Dette kan skyldes både begrensninger i tilgang til relevante data, mangelfulle krav til metodebruk og innhold, og mangelfull involvering av relevante fagmiljøer. Kommuneundersøkelsen viser også at kommunene i for liten grad bruker plan- og bygningsloven som et aktivt virkemiddel for å ivareta samfunnssikkerheten.

Gjennom styring av Statsforvalteren og gjennom råd og veiledning til kommunalt og regionalt nivå arbeider DSB for å styrke kvaliteten på dette arbeidet. Likevel ser vi at det er utfordrende å nå ut til alle med god informasjon og opplæring. Vi vet også at kompetanse i mange kommuner knyttet til dette feltet er mangelfull. I lys av dette har DSB i 2020 startet arbeidet med å utvikle en digital løsning for utarbeidelse av plan-ROS-analyser. Løsningen skal bidra til at analysene gjennomføres mer effektivt, mer enhetlig og med bedre kvalitet. DSB har søkt medfinansiering av prosjektet hos Digitaliseringsdirektoratet/Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Statsforvalterne

I 2020 gjennomførte DSB gjennomført styringsmøter med halvparten av embetene. Dette har blant annet gitt oss god innsikt i hvordan embetene har håndtert arbeidet med den pågående pandemien, og innsikt i ulike utfordringer som embetene møter i sitt arbeid. Det var planlagt flere samlinger med embetene, men disse måtte utsettes eller gjennomføres digitalt på grunn av covid-19 situasjonen. Selv om det ble endringer i planlagte aktiviteter, har det gjennom hele pandemien vært en hyppig og god dialog mellom DSB og embetene.

Videre utvikling

På grunn av både endret inndeling av embetene og omlegging av Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) system for embetsstyring, er det behov for en gjennomgang av opplegget for styringsdialogen opp mot embetene. Det er også behov for en gjennomgang av DSBs øvrige virkemidler overfor regionalt og lokalt nivå for å sikre god sammenheng mellom ressursbruk og samfunnseffekt. Planen i 2020 var å ha en systematisk gjennomgang av samlet virkemiddelbruk overfor kommunene og statsforvalterne, men dette måtte utsettes på grunn av covid-19 håndteringen.

⁵ <https://www.dsb.no/menyartikler/statistikk/kommuneundersokelsen/>

Klimarisiko og naturfare

Naturhendelser er et godt eksempel på hendelser som krever innsats fra mange aktører, både når det gjelder forebygging, beredskap og krisehåndtering. Det er grunn til å anta at vi som følge av klimaendringer vil oppleve flere og mer alvorlige naturhendelser i årene som kommer. I tillegg vil hendelsene bli mer uforutsigbare med hensyn til hvor de vil inntreffe.

Den mest umiddelbare utfordringen er økt nedbør og nedbørintensitet, med tilhørende økt fare for flom og skred. Å tilpasse oss til et fremtidig klima for å forebygge naturhendelser og naturkatastrofer er sentralt i samfunnssikkerhetsarbeidet fremover.⁶

Et systematisk arbeid knyttet til klimarisiko og naturfare bidrar til bedre motstandsdyktighet lokalt, regionalt og nasjonalt. Alle har et ansvar for å tilpasse seg klimaendringene, både enkeltindivid, næringsliv og styresmakter. I tråd med sektorprinsippet har alle departement ansvar for å sikre hensynet til klimaendringer innen egen sektor. DSB skal understøtte JDs samordningsrolle, og bidra til at ulike aktører innarbeider hensynet til klimaendringer i sitt samfunnssikkerhetsarbeid. DSB arbeider med klimatilpasning innenfor fagområdene elsikkerhet, kjemikaliesikkerhet og brann og redning. I tillegg er Sivilforsvaret, som nasjonal forsterkingsressurs, under DSBs ansvarsområde.⁷

DSB arbeider systematisk med å skape oversikt over klimaendringenes konsekvenser for samfunnssikkerheten med tanke på både forebygging og krisehåndtering. Kunnskapsgrunnet utvikles blant annet gjennom å samle inn relevante data, analysere, dele og fortolke. Dette gjøre bl.a. gjennom Kunnskapsbanken, den årlige kommuneundersøkelsen, Naturfareforums arbeid, arbeid knyttet til risiko- og sårbarhetsanalyser og evalueringer, i tillegg til internasjonalt arbeid.

Et tiltak for å styrke samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt og regionalt er utviklingen av Kunnskapsbanken (se pkt. 3.2.3). Kunnskapsbanken samler informasjon om naturhendelser fra mange ulike etater og private forsikringsselskaper. De sammenstilte dataene om risiko og sårbarhet vil støtte analyseprosessene i lokalt og regionalt samfunnssikkerhetsarbeid. Som del av dette prosjektet er det arbeidet med en lovendring i Sivilbeskyttelsesloven som vil gjøre det mulig for DSB å innhente og tilgjengeliggjøre data fra private og offentlige forsikringsordninger.

Selv om enkelte aktiviteter knyttet til naturfare og klimatilpasning har blitt utsatt pga covid-19-hendelsen, har viktige arbeider likevel kunnet pågå som planlagt. Eksempel på det er Naturfareforums utredning om finansiering av forebygging for eksisterende bebyggelse og infrastruktur, utredning om klimarelaterte problemstillinger knyttet til risiko- og sårbarhetsanalyser i arealplanleggingen, utvikling av digitaliserte løsninger for plan-ROS og bistand til JD i innsigelsessaker der klimarisiko og naturfare blir vurdert som ett av flere hensyn i kommunale planprosesser. *DSBs bidrag i disse prosessene er å øke forståelsen for samfunnsseffektene av klimaendringene, hvordan regelverket på dette området skal forstås og hvordan det kan benyttes for å håndtere klimautfordringene best mulig.*

Klimaendringene har store implikasjoner for sikkerhetspolitikk så vel som for internasjonal handel og samarbeid. EUs klimatilpasningsstrategi understreker blant annet den viktige koblingen mellom klimatilpasning og samfunnssikkerhet. Også i FN er denne koblingen blitt viktigere.

⁶ Rapporten om klima i Norge i 2100 gir oss oppdatert kunnskap om hvordan endringene kan bli framover.

⁷ Jf. DSBs "Klimaplattform".

DSB bidrar i det internasjonale arbeidet med naturfare og klimarisiko, blant annet som nasjonalt kontaktpunkt for FNs rammeverk for katastroforebygging (Sendai) og for Paris-avtalens mekanisme for klimarelatert tap og skade (Warszawa-mekanismen).

Naturfarer som flom, skred, skogbrann og ulike typer ekstremvær kan påvirke sikkerheten i virksomheter med farlige stoffer. Naturhendelsene kan gi følgeulykker, slik som branner, eksplosjoner og utslipp. Dette fenomenet kalles "Natech" (Natural hazard triggered technological accidents). Klimaendringene vil kunne bidra til økt fare for, og økt hyppighet og omfang av slike hendelser. DSB arbeider med en veileder som skal bidra til at virksomhetene kartlegger mulige naturfarer og risikoen for at disse kan forårsake uønskede hendelser i egen virksomhet, og vurderer tiltak for å unngå slike.

I tillegg understreker DSB hele tiden betydningen av at myndigheter på alle nivåer er oppmerksomme på denne problemstillingen når det gjelder lokalisering av anlegg og i vurderingen av nødvendige forebyggende og beredskapsmessige tiltak.

3.2.3

BRUK OG FORMIDLING AV DSBS KUNNSKAP

Kunnskapsbanken

Kunnskapsbanken er et webbasert verktøy som ble lansert for utvalgte testbrukere høsten 2020. Løsningen skal sørge for sammenstilling, tilgjengeliggjøring og publisering av data fra flere offentlige og private kilder. Den skal også støtte analyseprosesser på samfunnsikkerhetsområdet både lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. I Kunnskapsbanken brukes kartvisualisering (kartfunksjon) for at dataene også kan presenteres med en geografisk innfallsvinkel. I første omgang har det vært søkelys på naturhendelser. Den offisielle lanseringen av Kunnskapsbanken er planlagt til våren 2021.

DSB har et stort omfang data knyttet til virksomhetens forvaltningsområder som kan benyttes til analyser av risiko og sårbarhet. Betydelige deler av datagrunnlaget har imidlertid vært lagret med ulik struktur eller i ustrukturert form. Det finnes også en rekke eksterne datakilder som kan være relevante for DSBs arbeid med å ha oversikt over risiko og sårbarhet. Noen av disse har vært tilgjengelige og lett å anvende, mens andre har vært tilgjengelige eller krevd betydelig ressurser for å anvendes til analyseformål.

Dataene og verktøyene i Kunnskapsbanken skal gi effektiviseringsgevinster i form av redusert tidsbruk til datainnsamling. Dette vil friggi tid til analysearbeid, som skal gi kvalitetsgevinster i form av økt kvalitet på DSBs kunnskapsgrunnlag. For å følge og måle realiseringen av de forventede interne effekter av Kunnskapsbanken vil DSB gjennomføre caseundersøkelser og spørreundersøkelser blant analysemedarbeidere og andre interne brukere i 2022 og 2025. Resultatene dokumenteres i gevinstrealiseringsplanen for Kunnskapsbanken.

Forsknings- og utviklingsarbeid i DSB

DSBs FoU-strategi har ligget til grunn for arbeidet i 2020. Aktivitetene omfatter deltakelse i forskningsprogrammer og prosjekter, deltakelse i søknadsprosesser i forbindelse med utlysning av forskningsmidler, interne formidlingstiltak, samt videre arbeid med systematisering av FoU-arbeidet.

DSB ble i 2020 invitert til å delta i Norges forskningsråd (NFR) sin referansegruppe for Horisont Europa, det nye store FoU-programmet som overtar etter avslutningen av Horisont 2020. Deltakelsen gir mulighet for innspill til arbeidsprogram for Cluster 3: Civil Security for Society. DSB er videre representert i programstyret for Nordforsk sitt Societal Security Program. Begge disse arenaene gir mulighet for å påvirke programutforming og utlysningspolitikk og derved bidra til at framtidige prosjekter i større grad kan treffe DSBs fagområder og kunnskapsbehov.

Det har gjennom året vært omfattende kontakt med relevante forskningsmiljøer. DSB anses som en ønsket samarbeidspart når det gjelder søknader på forskningsprosjekter. DSB var bl.a. involvert i flere søknader til NFRs hasteutlysning om forskning knyttet til covid-19 pandemien. Ett av disse fikk finansiering, Fighting pandemics with enhanced risk communication: Messages, compliance and vulnerability during the covid-19 outbreak (PANFIGHT), med Universitetet i Stavanger som hovedansvarlig prosjektleder. DSB deltar gjennom bl.a. representasjon i Advisory Board. DSB støttet også flere søknader til EUs Horisont 2020 program.

Forskning på brannsikkerhet

Det blir årlig bevilget midler til forskningsprosjekter under en samarbeidsavtale med RISE Fire Research AS (RISE). Prosjektene skal være til allmenn nytte og fremme den faglige utviklingen av RISE for å sikre et brannfaglig forskningsmiljø i Norge. I 2020 er det blant annet jobbet med å evaluere brannen i parkeringshuset ved Stavanger lufthavn Sola, studere i hvilken grad avgassing fra litium-ion batterier i hjemmet utgjør en personrisiko og øke kunnskapen om effektiv, skånsom og miljøvennlig slokking av brann i mindre bygningenheter.

DSB er partner i FRIC (Fire Research and Innovation Centre). I 2020 har DSB bidratt i prosjekter om brannetterforskning, verneutstyr og helserisiko for brannmannskaper og brannsikkerhetstiltak for boliger.

Kunnskapsbaserte brann- og redningsvesen

Rapporteringsløsningen BRIS (Brann, Redning, Innrapportering og Statistikk) ble tatt i bruk av alle landets brann- og redningsvesen i 2016, for å skape et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av brann- og redningsområdet i Norge. BRIS bidrar til å få fram ny kunnskap om branner, både til bruk i forebyggende arbeid og utvikling av brann- og redningsvesenets beredskap. Se også om brannstatistikk.no under kapittel 3.2.4.

Kunnskap om eksplosjonsfarlig stoff og utgangsstoffer for eksplosiver

Siden 2014 har DSB engasjert en forsker i kjemi i fast stilling med arbeidsplass på Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), der relevante problemstillinger innen DBS forvaltning av farlige kjemikalier og eksplosiver står sentralt. I 2020 har det vært særlig søkelys på ammoniumnitrat.

Etter eksplosjonshendelsen i Beirut i august 2020 som involverte ammoniumnitrat, mottok DSB flere henvendelser knyttet til dette, med spørsmål om hvorfor det er farlig og hvilke regler som gjelder. DSB utarbeidet spørsmål og svar om stoffet som ble lagt ut på dsb.no. Vi har også utarbeidet en veiledning for lagring av gjødsel med høyt innhold av ammoniumnitrat.

Informasjon om hendelsen i Beirut, ammoniumnitrat og aktuelt regelverk ble del av undervisningen på Norges brannskole høsten 2020. Brannvesenet er tilsynsmyndighet for mengder under 50 tonn av dette stoffet. På bakgrunn av stoffets farepotensiale, bekymringsmeldinger mottatt og erfaringer fra tilsyn, vil DSB i 2021 prioritere å utarbeide veiledningsmaterieell for brannvesenet til hjelp i deres tilsyn.

DSB har i 2020 gjennomført opplæring for inspektører i Kvalitetssystem i landbruket (KSL) når det gjelder regelverk og kunnskap om farlige stoffer som brukes og oppbevares på gårder. På denne måten kan jordbrukere får økt kunnskap om riktig håndtering av farlig stoff slik at brann og andre ulykker forebygges.

DSB har bidratt med kunnskap om stoffegenskaper, mengder, bruksområder og markedsaktører for utgangsstoffer for eksplosiver til Politiets sikkerhetstjeneste, Kriminalpolitisenralen og Tollvesenet sitt arbeid.

3.2.4

KOMMUNIKASJON OG KAMPANJER

Alt vi kan mot brann

2020 var siste år av "Nasjonal kommunikasjonsstrategi for brannsikkerhet 2013-2020". I perioden har det vært gjennomført en rekke brannforebyggende kampanjer som en del av satsingen "Alt vi kan mot brann".

Det er Nasjonal koordineringsgruppe for brannkommunikasjon bestående av DSB (leder), Norsk brannbefals Landsforbund, Feiermesternes landsforening, Branninformasjonsforum, Det lokale eltilsyn, Sakkyndigeselskap, Nelfo, Finans Norge og Norsk brannvernforening som har stått bak arbeidet. Evalueringer underveis i prosjektet viser god måloppnåelse; som mer koordinert innsats i kommunikasjonen om brann, bedre samarbeid mellom ulike sentrale aktører og godt gjennomslag for budskap i kampanjene.

Eksempler på konkrete aktiviteter i 2020 i regi av "Alt vi kan mot brann": Facebook-kampanjen "Kjøkkenpratene" rettet mot pårørende og eldre på FNs eldredag 1. oktober samt deling av gode eksempler på smittefri forebygging på [koronasiden til dsb.no](https://www.koronasiden.til.dsb.no). I 2020 er også en helt ny [komfyrvaktbrosjyre](#) – tilrettelagt på 20 språk – blitt tatt i bruk.

De store nasjonale kampanjene ble annerledes i 2020, uten hjemmebesøk og store arrangementer der mange møtes. I forbindelse med Røykvarslerdagen 1. desember ble det delt ut røykvarslerbatterier til kommunene. På nasjonalt nivå ble det laget en digital kampanje i samarbeid med Gjensidige og Norsk brannvernforening. I tillegg samarbeidet DSB med Trondheim kommune om å lage en kampanjefilm om brannsikkerhet hos risikoutsatte grupper og samarbeid mellom kommunale tjenesteytere.

Kommunikasjonskanaler

www.dsb.no

DSB.no, DSBs nettside for fagfolk og profesjonelle brukere, hadde nær 2 millioner sidevisninger i 2020. Dette er en økning på 11 prosent fra foregående år, og kan knyttes til en stor besøkstopp i forbindelse med koronarestriksjonene som ble innført i mars. I forbindelse med koronasituasjonen er det opprettet en [samlingside over alt koronarelatert materiell](#) fra våre fagområder, slik at det skal bli enkelt for brukerne å finne det som gjelder.

www.sikkerhverdag.no

Sikkerhverdag.no, DSBs nettside for privatpersoner, hadde rundt 800 000 sidevisninger i 2020. En økning med nær 60 prosent sammenliknet med 2019. Det er hovedsakelig innhold om egenberedskap, spesielt listen over ting du bør ha hjemme i tilfelle krise, som er mest besøkt. I likhet med dsb.no er det også her en stor besøkstopp i mars.

www.livsviktigsamarbeid.no

Livsviktigsamarbeid.no ble lansert sommeren 2020 i samarbeid med Helsedirektoratet, og er en ny opplæringside om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper. Siden retter seg spesielt mot kommunenes brann- og redningsvesen og helse- og omsorgstjeneste. På opplæringsiden finnes blant annet veiledere, filmer, e-læringskurs, statistikk, prinsippavgjørelser og eksempler på rutiner fra forskjellige kommuner.

www.farligeprodukter.no

Nasjonal løsning for farlige produkter er et samarbeid mellom produktmyndighetene om informasjon ut til forbrukerne om farlige produkter. Det er etablert en nettside, farligeprodukter.no, som gir informasjon om produkter som myndighetene har vurdert, direkte eller indirekte. Nettsiden tar for seg produkter som kan være skadelige, samt anbefalinger relatert disse.

www.brannstatistikk.no

For å forsterke arbeidet med kunnskapsutvikling ble det utviklet og lansert en ny søk-, statistikk og visualiseringsmodul. Brannstatistikk.no har vært tilgjengelig for brann- og redningsvesen, 110-sentraler og allmenheten i hele 2020. Utviklingen ble finansiert av Gjensidigestiftelsen gjennom Det store brannløftet. Den nye løsningen har gitt gevinster og har blant annet bidratt til mer effektivt analysearbeid, bedre planlegging, læring på tvers og mer målrettet forebyggende- og beredskapsarbeid i brann- og redningsvesenet. Brannstatistikk.no har vært besøkt av i underkant av 51 000 besøk i løpet av 2020.

www.sivilforsvaret.no

Antall sidevisninger i 2020 økte med i overkant av 20 prosent i 2020 sammenliknet med 2019. Også her ser vi en økt aktivitet i mars og juni, noe som skyldes økt antall oppdrag i forbindelse med henholdsvis koronapandemi og varslingsprøve 10. juni.

www.nødnett.no

DSBs nettside rettet mot Nødnett-brukere lar brukerne finne informasjon om produkter og tjenester, bestille og endre abonnementer samt oppdatere seg om aktuelle saker vedrørende Nødnett. Besøktallene for Nødnett.no hadde i 2020 en liten økning sammenliknet med foregående år. I 2020 ble arbeidet med et nytt og mer brukerorientert nettsted for Nødnett-brukere startet. Ny løsning forventes lansert i løpet av første kvartal 2021.

www.kriseinfo.no

Kriseinfo.no ble besluttet avvirket desember 2019. Den redaksjonelle aktiviteten opphørte våren 2020, og i løpet av høsten ble portalen skrudd av.

Omtale i media og pressehenvendelser

DSB registrerte 737 mediehenvendelser i løpet av 2020. Mange kom i forbindelse med koronahåndteringen, og det ser vi også i statistikken over DSBs synlighet i mediene. Totalt er DSB nevnt 5301 ganger i norske medier, med en klar topp i mars. Et flertall av mediasakene er relatert til den pågående koronapandemien.

Tabell 5: mediehenvendelser og oppslag

	Antall 2020	Antall 2019
Mediehenvendelser	737	572
Medieoppslag der DSB nevnes	5301	5858
Medieoppslag der Sivilforsvaret nevnes	5565	6638
Medieoppslag der Nødnett nevnes	938	1223

3.2.5

DSBS SKOLEVIRKSOMHET

DSBs kurs- og kompetansesentre yter vesentlige bidrag til å oppfylle målene om styrket samfunnssikkerhet på lokalt, regionalt og sentralt nivå, et mer profesjonelt brann- og redningsvesen og for å sikre at Sivilforsvaret håndterer pålagte oppdrag på en effektiv og sikker måte. I tillegg deltar DSB i utvikling av etter- og videreutdanninger for nød og beredskapsaktørene i samarbeid med andre etater.

Sivilforsvarets utdannings- og kompetansesenter

Sivilforsvarets utdannings- og kompetansesenter (SF UKS) har ansvar for gjennomføring av kurs og kompetanseheving for Sivilforsvarets tjenestepliktige. Sivilforsvarets sentrallager er en del av

kompetansesenteret og har blant annet ansvar for lagring av materiell knyttet til internasjonale kapasiteter som NST, NUS og EMT. Enheten er derfor en svært viktig ressurs i forbindelse med internasjonal bistand og bisto i det omfattende arbeidet som ble utført knyttet til utsendelse av NOR EMT til Italia og Hellas, i tillegg til utsendelse av materiell til Libanon og Hellas.

SF UKS gjennomførte fram til nasjonal nedstengning 12.03.2020 aktiviteter i tråd med terminliste. Fra mars ble samtlige kurs kansellert fram til august. Fra august ble aktiviteten gjenopptatt, men med begrenset kapasitet da ingen aktiviteter kunne gjennomføres parallelt. Alle kurs for eksterne, Samvirke på skadested (SPS) og kurs for FN ble kansellert med unntak av et kurs i SPS som ble gjennomført før nedstengningen i mars. Som et alternativ har instruktørene ved SF UKS gjennomført et grunnkurs for mannskaper ved Telemark SFD samt støttet flere distrikter med gjennomføring av øvelser. I tillegg ble det utviklet et digitalt opplegg for trening av befal samt flere fagspesifikke undervisningsvideoer.

Opplæring av brann- og redningspersonell (NBSK)

I 2020 ble det gjennomført 94 kurs i regi av Norges brannskole. Dette gjelder kurs arrangert ved skolen og kurs arrangert regionalt. Det var totalt 760 søkere til de 291 kursplassene ved våre kvalifiserende kurs. Videre var det totalt 12167 overnattinger ved skolen.

Skolen evaluerer samtlige kvalifiserende kurs som gjennomføres. For 2020 svarer over 80 % av alle deltakerne på kursene at læringsutbytte er oppnådd og forventninger til kurset innfridd. Dette er innenfor kravet til kvalitet på kurs, jf. vårt kvalitetssystem.

I 2020 ble Norges brannskole sertifisert av DNV GL innenfor standarden for ledelsessystemer innenfor kvalitet – ISO 9001:2015.

Kurs ved Nasjonalt utdanningscenter for samfunnssikkerhet og beredskap (NUSB)

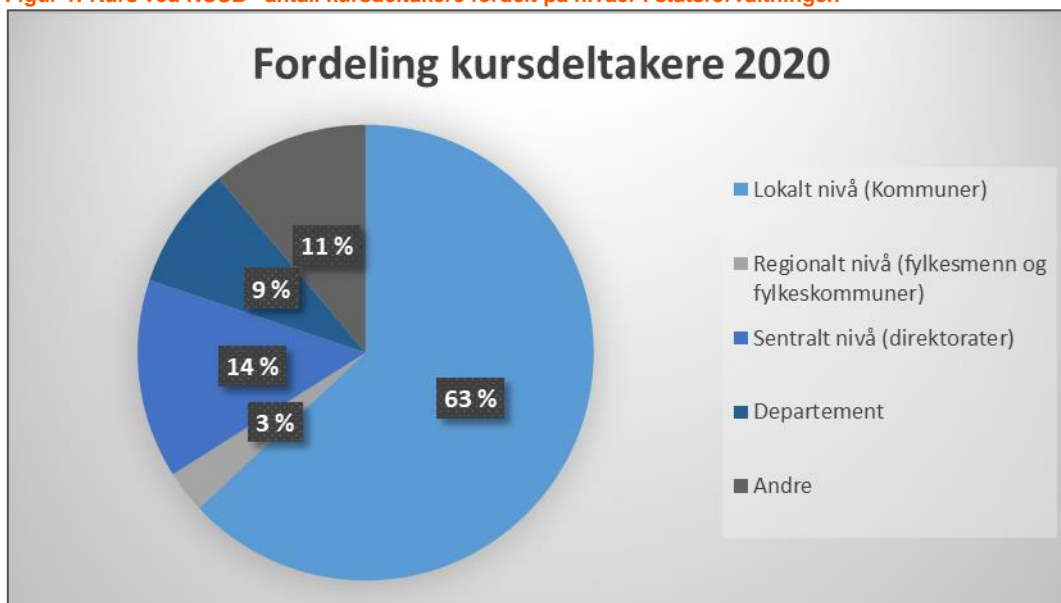
Som et vesentlig bidrag til å styrke samfunnssikkerheten lokalt, regionalt og sentralt driver NUSB kompetanseheving via kurs som primært er rettet mot ansatte hos kommuner og statsforvaltere. Det deltar også representanter fra en rekke andre offentlige og private virksomheter på kursene.

Kursene ved NUSB dekker et bredt spekter av opplæringsbehov knyttet til kommunenes plikter etter Sivilbeskyttelsesloven samt mer generelle kurs i CIM, risiko- og sårbarhetsanalyser, sikringsrisikoanalyser, øvelsesplanlegging og stabsmetodikk. I tillegg til kursene, ble det gjennomført fem enkeltstående fagdager med temaene verddivurdering, hendelseevaluering, kontinuitetsplanlegging og totalforsvaret.

Den årlige kommuneundersøkelsen viser at kommunene fremdeles har en vei å gå hva gjelder; samarbeid om helhetlig ROS, samarbeid om beredskapsplanlegging, samarbeid om øvelser og krisehåndtering. NUSB er et vesentlig virkemiddel for å nå ut til kommunene med kompetanse på disse områdene.

Kursproduksjonen gjennom året ble sterkt preget av pandemien og endte på 600 kursdager (antall kursdager ganger antall deltakere). Til sammenligning ble det produsert ca. 1500 kursdager i 2019. Utfordringer med å kunne gjennomføre tradisjonell oppmøtebasert kursvirksomhet ble søkt løst gjennom å ta i bruk nye digitale læringsplattformer som erstatning. Ca. 40% av totalt antall kursdager ble gjennomført digitalt. For å sikre tilstrekkelig god kvalitet på digital formidling ble det mot slutten av året etablert et e-læringsstudio på NUSB. Fra 1.januar 2021 etableres også funksjonen "E-læringskoordinator DSB" for å sikre tilgjengelighet på og utvikling av fremtidsrettede e-læringsløsninger.

Figur 1: Kurs ved NUSB –antall kursdeltakere fordelt på nivåer i statsforvaltningen

Felles etter- og videreutdanning for nød- og beredskapsaktørene

Det treårige samarbeidet ble formelt finansiert i 2020, som et spleiselag mellom POD, Hdir og DSB. Prosjektleder ble rekruttert og kom på plass fra etter sommeren, med arbeidssted på Politihøgskolen. Men situasjonen med koronarestriksjoner har medført en litt vanskelig start for gjennomføringen av samvirkeprosjektet. Det ser foreløpig ut som at det er størst behovet for en felles utdanningsplattform for redningstjeneste og samvirke på de områdene der etatene har naturlige møtepunkter.

Det jobbes med å få på plass arbeidsgrupper for å utvikle studieplaner for de prioriterte utdanningene i første omgang. DSB har spilt inn fagressurser både fra egne rekker og fra brann- og redningsvesenene til arbeidsgruppene.

3.2.6

KVALITETSSIKRING AV JURIDISK ARBEID OG STANDARDISERING

Kvalitetssikring og kompetanseheving

På grunn av koronasituasjonen fikk vi ikke gjennomført alle planlagte juridiske fagseminarer i 2020 om blant annet plan- og bygningsloven, gjennomføring og håndhevelse av EØS-regler og juridiske problemstillinger ved DSBs samordningsrolle. Det tas sikte på å få gjennomført disse seminarerne i 2021. Vi har gjennomført flere interne seminarer på bakgrunn av behov som viste seg under koronasituasjonen, f.eks. om offentleglova og sikkerhetsloven.

DSBs saksbehandlerhåndbok og en rekke rutiner for kvalitetssikring av det juridiske arbeidet, herunder rutine for utarbeidelse av forskrifter, er oppdaterte og samlet i eHåndboka for interne styrende dokumenter i DSB.

Regelverksarbeid

Kjemikalie- og eksplosivområdet

På kjemikalieområdet utfylles brann- og eksplosjonsvernloven av 21 forskrifter, som skal bidra til at den lovlige håndteringen av farlige stoffer skjer uten uhell og slik at sikkerheten til befolkningen er ivaretatt. Forskriftene skal også forebygge at farlige stoffer kommer ut av den lovlige

håndteringskjeden og misbrukes til kriminelle handlinger. 16 av forskriftene ivaretar internasjonale forpliktelser på området.

For å forbedre, kvalitetssikre og effektivisere forvaltningen av kjemikalieområdet har DSB i 2020 fulgt opp anbefalingene etter gjennomgangen og evalueringen av regelverket på området som ble utført i 2019. Nye rutiner er utarbeidet, arbeidsoppgaver blir digitalisert og forslag til forskriftsendringer er utarbeidet.

Forslag til ny forskrift om pyrotekniske artikler er sendt departementet med anmodning om høring. Forslaget erstatter to gjeldende forskrifter på området og gjør at regelverket blir lettere tilgjengelig for brukerne som både er privatpersoner, foreninger, virksomheter, kommuner, brannvesen og politiet. I tillegg blir utfordringer knyttet til andre pyrotekniske artikler enn fyrverkeri regulert og det foreslås tiltak for å redusere skader og uønskede hendelser ved bruk av fyrverkeri.

Ny forskrift om utgangsstoffer for eksplosiver er under utarbeidelse og blir sendt til departementet med anmodning om høring tidlig 2021. Forskriften gjennomfører en ny EU-forordning som trer i kraft februar 2021, og som skjerper kravene for å hindre utgangsstoffer fra å komme på avveie. DSB har deltatt aktivt i EUs arbeid med den nye forordningen og har i stor grad fått gjennomslag for sine forslag.

Endringer i forskrift om landtransport av farlig gods er sendt på høring, for å følge opp internasjonale forpliktelser og den tekniske utviklingen på området. I tillegg har DSB startet opp et forskriftsarbeid med ny regulering av kontrollordningene for ADR-tanker. Formålet med arbeidet er å gi regler om hvem som kan få rollen som kontrollorganer for godkjenning, kontroll og prøving av emballasje, tanker og bulkcontainere til transport av farlig gods på DSBs vegne, og hvilke regler som gjelder for kontrollorganer som utøver denne rollen. DSB tar sikte på å sende anmodning om høring til Justis- og beredskapsdepartementet i løpet av første kvartal 2021.

Det er i 2020 jobbet videre med revideringen av forskrift om håndtering av farlig stoff. DSB tar sikte på at utkast til forskrift blir sendt på høring første halvår 2021.

DSB har oppdaget mindre feil i forskrift om trykkpåkjent utstyr. Feilene som foreslås rettet skyldes i hovedsak unøyaktigheter i den offisielle norske oversettelsen av direktiv 2014/68/EU om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av trykkpåkjent utstyr (PED), ortografiske feil eller feil i ordstilling ved bruk av oversettelsen. De foreslåtte endringene medfører ikke innholdsmessige konsekvenser, og DSB har derfor anmodet JD om at forskriften fastsettes uten høring.

13 av forskriftene på kjemikalieområdet forvaltes sammen med andre myndigheter og DSB har i 2020 også gitt innspill til Mattilsynet i forbindelse med revideringen av gjødselregelverket og Miljødirektoratet i forbindelse med endringer i REACH og CLP.

DSB har deltatt i en arbeidsgruppe opprettet av Samferdselsdepartementet, og ledet av Statens Vegvesen, med formål om å utarbeide forslag til forskrift om infrastruktur mv. for alternativt drivstoff. Forskriften fastsettes med hjemmel i lov om infrastruktur for alternativt drivstoff. Arbeidsgruppens forslag til forskrift ble oversendt Samferdselsdepartementet i november 2020.

Brannområdet

Det arbeides videre med å gjøre brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter gjeldende for Svalbard. DSB svarte ved årsskiftet 2019/20 ut et oppdrag fra JD ved å oversende et problemnotat hvor det gjøres rede for utfordringene ved å gjøre regelverket som gjelder på fastlandet gjeldende for Svalbard, sammen med et konkret forslag til gjennomføringsforskrift.

Den overordnede målsettingen i arbeidet har vært at de nødvendige forskriftstilpasningene for Svalbard gjøres samlet i én forskrift om anvendelsen av brann- og eksplosjonsvernlovgivningen på Svalbard, og at det utarbeides egne bestemmelser knyttet til etablering og drift av lokalsamfunnene på Svalbard fremfor å gjøre tilpasninger i dimensjoneringsforskriften. Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn tilpasses og gjøres gjeldende for Svalbard gjennom forskriften om anvendelsen av brann- og eksplosjonsvernlovgivningen på Svalbard. JD tar initiativ til å diskutere forslaget med Sysselmannen og Longyearbyen Lokalstyret før den formelle gjennomføringsprosessen begynner.

Kommunene fikk sommeren 2020 utvidet hjemmel til å kunne nedlegge forbud mot å gjøre opp ild, jf. endringer i forskrift om brannforebygging § 3 med ikrafttredelse 11. juni 2020. Forskriftsendringen gir nå kommunene adgang til å nedlegge lokale forbud mot å gjøre opp ild når som helst i løpet av året og alle steder utendørs. For at kommunene skal kunne forby dette må det være stor brannfare eller andre ekstraordinære forhold i egen kommune. Det pågår også et arbeid for å forenkle språket i forskrift om brannforebygging.

Forslag til ny forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenlovgivningen) ble sendt på høring høsten 2020, med frist for innspill 15. januar 2021. Forslaget innebærer en modernisering og forenkling av dagens forskrift og skal bidra til å utvikle brann- og redningsvesenene ytterligere.

De fleste av de dimensjonerende kravene fra dagens forskrift foreslås videreført i samsvar med et ønske fra brann- og redningsvesenene. DSB har likevel gjort en del justeringer og presiseringer for å gi kommunene økt fleksibilitet, slik at analyser og planer i større grad kan være førende for organisering, bemanning og utrustning.

Det er gjort noen endringer i bestemmelsene om ledelse i brann- og redningsvesenet. Kommunen skal sørge for at lederen av brann- og redningsvesenet ivaretar systematisk styring av brann- og redningsvesenets oppgaver. Funksjonskrav til lederen av brann- og redningsvesenet er inntatt i forskriften og disse er av overordnet karakter og ment å dekke de mest sentrale oppgavene, i tillegg til at formuleringene vil ivareta en fremtidig utvikling. Det er videre foreslått flere nye krav, som at enhetlig ledelsessystem skal benyttes, krav om utkalling av nærmeste ressurs, forskriftsfesting av nødnett, krav til nødmeldetjenesten og krav om utstyr til å håndtere ulykker i vann og innføring av begrepet responstid.

Elsikkerhetsområdet

DSB fremmet i juni 2017 forslag om endringer i el-tilsynsloven og tilhørende forskrifter i den hensikt å endre finansieringssystemet for elsikkerhetsområdet. Forslaget innebærer at kostnadene, dels relatert til utførte tilsyn og dels til behandling av søknader om videreføring av lovregulerte yrker, mer skal belastes den som mottar tjenesten. Forslaget kan bidra til å gjøre forvaltningen av el-tilsynsloven mer effektiv og risikobasert innenfor regjeringens føringer. Det er dessuten en forventning om at forslaget vil kunne effektivisere behandlingen av søknader om videreføring av lovregulerte yrker. Forslaget om å innføre gebyr knyttet til behandlingen av søknader er til vurdering i departementet.

Produktsikkerhetsområdet

I samfunnet er det et særlig fokus på forebyggende sikkerhetsarbeid knyttet til barn og unge. Barn er en sårbar gruppe som det er allment akseptert at krever et høyt beskyttelsesnivå, og samlet anslås det at ca. 6400 barn under 15 år mottok legebekledning for lekeplassrelaterte skader. Som fag- og tilsynsmyndighet skal DSB bidra til at lekeplassutstyr oppfyller gjeldende sikkerhetskrav og er trygt å bruke. Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr er på enkelte områder utdatert og uklar, og ikke i samsvar med krav i gjeldende standarder. DSB har derfor igangsatt et utredningsarbeid der det både ses på behovet for å endre enkelte bestemmelser og om forskriften bør oppheves helt eller delvis. Arbeidet har blitt noe forsinket på grunn av nye arbeidsoppgaver som følge av koronasituasjonen. DSB innhentet høsten 2020 innspill fra bransjen for å kunne belyse positive og negative virkninger ved de to skisserte

alternativene til fremtidig regulering, både for ansvarlige aktører og befolkningen som sådan. Bransjens tilbakemelding er i hovedsak at forskriften ønskes revidert og videreført. DSB tar sikte på å sende et problemnotat med forslag til fremtidig regulering og anmodning om å igangsette forskriftsarbeid i løpet av første kvartal 2021.

DSB og Nkom har arbeidet med en mer hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom de to tilsynsmyndighetene. I 2020 besluttet JD at el-sikkerhetsområdet skulle gjennomgås i sin helhet. Denne gjennomgangen vil også omhandle ansvarsområdene som angår arbeidsfordelingen mellom de to direktoratene, noe som har gjort at arbeidet i hovedsak utsettes. DSB og Nkom har blitt enig om å likevel se om det kan gjøres endringer på et begrenset område som omfatter radioutstyr, elektrisk utstyr og forvaltning av elektromagnetisk kompatibilitet. Det forutsettes at endringene vil kreve endringer i lover og forskrifter, samt at det foreligger en god samarbeidsavtale mellom direktoratene.

Forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og varers samsvar med regelverk skal gjennomføres i norsk regelverk. Forordningen får betydning for DSB på produktsikkerhetsområdet og påvirker produktkontrolloven, brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven samt 15 produktforskrifter under disse lovene. Hoveddelen av forordningen trer i kraft i EU 16. juli 2021, bortsett fra bestemmelser om et nytt produktsamsvarsnettverk som trer i kraft allerede 1. januar 2021. Det er Nærings- og fiskeridepartementet som koordinerer og leder regelverksarbeidet. Gjennomføring av forordningen vil innebære endringer både i EØS-vareloven og i sektorregelverk. DSB har i 2020 utredet og foreslått nye bestemmelser produktkontrolloven, el-tilsynsloven og brann- og eksplosjonsvernloven på bestilling fra Justis- og beredskapsdepartementet. I tillegg er det foreslått at DSB skal få ansvaret for å administrere informasjonsutvekslingssystemet ICSMS og være nytt nasjonalt kontaktpunkt etter forordningen. NFD skal sende høringsnotat om nasjonal gjennomføring på høring første kvartal 2021. DSB har nedsatt en intern arbeidsgruppe som følger opp nasjonal gjennomføring og løpende bestillinger fra JD.

Sivilforsvaret og sivilbeskyttelsesloven

Det pågår et arbeid med å oppdatere hjemmelsgrunnlaget i sivilbeskyttelsesloven og utarbeide ny sivilforsvarsforskrift som skal samle nødvendige bestemmelser på sivilforsvarsområdet. DSB har vært involvert i arbeidet med endringer i sivilbeskyttelsesloven. Endringsforslaget ble oversendt Stortinget i juni 2020, men ble ikke behandlet i 2020.

Forskrift om midlertidig fritak fra tjeneste for tjenestepiktige i Sivilforsvaret trådte i kraft 1. januar 2020. Forskriften gir nærmere bestemmelser om midlertidig fritak fra tjeneste når samfunnsinteresser krever det eller det foreligger vektige velferdsinteresser.

Forskrift om overtredelsesgebyr etter sivilbeskyttelsesloven trådte i kraft 1. juli 2020. Forskriften gir Sivilforsvaret myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr i tilfeller der en tjenestepiktig ikke møter på øvelse, grunnkurs eller til innsats og dersom den tjenestepiktige forlater tjenesten uten tillatelse. Forskriften ble utarbeidet og innført som et tiltak under koronasituasjonen, for å avhjelpe en situasjon med svekket operativ evne i Sivilforsvaret, stans i rekrutteringen av nye tjenestepiktige og risiko for sammenfallende hendelser. Arbeidet ble gjort i tett dialog med Justis- og beredskapsdepartementet. Det er utarbeidet en veileder til forskriften som skal bidra til å forenkle saksbehandlingen og sikre en enhetlig praksis. Begge de nevnte forskriftene er lagt inn som egne kapitler i forslaget til ny sivilforsvarsforskrift.

Anmodning om høring av ny sivilforsvarsforskrift ble oversendt Justis- og beredskapsdepartementet i januar 2020. Regelverksarbeidet ble deretter forsinket på grunn av koronasituasjonen. Blant annet på bakgrunn av erfaringene vi har gjort oss under koronasituasjonen, ble det i denne perioden gjort justeringer i opprinnelig forskriftsforslag. Arbeidet ble gjort i tett dialog med departementet. Vi gjennomførte også en intern høring av det justerte forskriftsforslaget, med sivilforsvarsdistriktene som

høringsinstanser. Justert forskriftsforslag og ny anmodning om høring ble oversendt departementet i desember. Forslag til ny sivilforsvarsforskrift planlegges sendt på høring i løpet av første kvartal 2021.

Som en del av arbeidet med Kunnskapsbanken har DSB jobbet med et forslag til en ny bestemmelse i Sivilbeskyttelsesloven med tilhørende forskrift om behandling av opplysninger fra forsikringsselskaper. Lovbestemmelsen vil legge til rette for at DSB kan innhente skadedata fra forsikringsselskapene, og gjøre disse tilgjengelig for kommuner og andre relevante offentlige organer der dette er nødvendig for å forebygge og redusere konsekvensene av uønskede hendelser.

Personvern – tilpasninger til nytt lovverk

I 2020 har DSB fortsatt arbeidet fra 2019 med å avdekke avvik fra kravene i personvernregelverkene og foreslå/iverksette tiltak for å lukke avvikene. Det er gjennomført avviksanalyser for hver av behandlingsprosessene i organisasjonen. Analysene danner grunnlag for videre arbeid med å lukke avvik. Det er også gjennomført interne opplæringstiltak i form av to timers-kurs i personvern. Som følge av Schrems II-avgjørelsen fra EU-domstolen, har DSB kartlagt tredjelandsoverføringer og igangsatt tiltak for å sikre etterlevelse nye betingelser for overføring av personopplysninger til land utenfor EU/EØS. På slutten av året har DSB jobbet for å sikre personvernet ved etableringen av det nye innreiseregistreringssystemet.

Standardisering

Henvisning til anerkjente standarder som akseptert metode for å oppfylle sikkerhetskravene i forskrifter er i dag et bærende prinsipp i produktsikkerhetsarbeidet gjennom funksjonelle rammeforskrifter. Standarder er også viktig for at det skal utvikles kommunikasjonsløsninger tilpasset nød- og beredskapsaktørens behov for samhandling, forebygging og håndtering av større ulykker og hendelser.

Offentlige tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komite (NEK) gir DSB en mulighet til å styre NEKs prioriteringer til områder som har stor betydning for samfunnssikkerheten i stort og som ivaretar den almene borgers interesser. Regelverket på elsikkerhetsområdet er i all hovedsak av funksjonell karakter, og utfylles i stor grad av standarder som utarbeides av Norsk Elektroteknisk komite og REN AS. DSB deltar aktivt i flere komiteer i disse organisasjonene, og ved utarbeidelse av ulike standarder.

I 2020 har DSB utarbeidet en ny finansieringsmodell for standardiseringsarbeider under Standard Norge. Bakgrunnen for dette var at den eksisterende ordningen innebar en del arbeid og saksbehandling for både Standard Norge og DSB, samt usikkerhet knyttet til hvor mye midler DSB hadde til rådighet. *Den nye ordningen reduserer det administrative arbeidet og skaper større grad av forutberegnelighet for begge parter.*

DSB har i 2020 finansiert flere standardiseringsarbeider- og komiteer under Standard Norge, og har fortsatt hatt et særskilt søkelys på samfunnssikkerhetsområdet. For DSB har det blitt stadig viktigere å følge opp standardiseringsarbeidet nasjonalt, regionalt og ikke minst globalt. DSB har en aktiv rolle i sentrale standardiseringskomiteer for å ivareta og forbedre sikkerheten innenfor de områdene vi forvalter, særlig innen el- og produktsikkerhet og samfunnssikkerhet. I 2020 har DSB blant annet ledet de nasjonale standardiseringskomiteene under Standard Norge for hhv. samfunnssikkerhet og risiko.

DSB ønsker å styrke arbeidet med standardisering og sørge for at standardisering blir et enda sterkere virkemiddel i forbindelse med f.eks. vårt regelverksarbeid, tilsyn og for samordningsrollen. Standard Norge har i 2020 på oppdrag fra DSB foretatt en kartlegging som blant annet har sett på utfordringsbildet, mulighetsrommet og potensialet i standardisering som virkemiddel for DSB innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Kartleggingen er klar i begynnelsen av februar 2021, og den peker på en rekke anbefalinger og tiltak som DSB kan gjennomføre for å styrke arbeidet med standardisering på dette området. DSB vil i 2021 følge opp kartleggingen og velge ut tiltak vi skal jobbe videre med.

DSB ble i 2020 valgt inn i styret til Standard Norge. DSB sitter også i styret til NEK og har nylig blitt valgt som styremedlem i Conformity Assessment Board i IEC (den internasjonale organisasjonen for el-standardisering). Vi har deltatt i en arbeidsgruppe som skal vurdere og anbefale en ny medlemskapsordning for Standard Norge. Aktiv deltakelse i styrer og sentrale komiteer er nedfelt som et viktig tiltak i vår standardiseringsstrategi.

3.3

REDUSERE SÅRBARHET I SAMFUNNET

3.3.1

BRANN- OG REDNINGSOMRÅDET – STYRKET BRANNSIKKERHET

Delmål 3 - tildelingsbrev 2020: Et mer profesjonelt brann- og redningsvesen

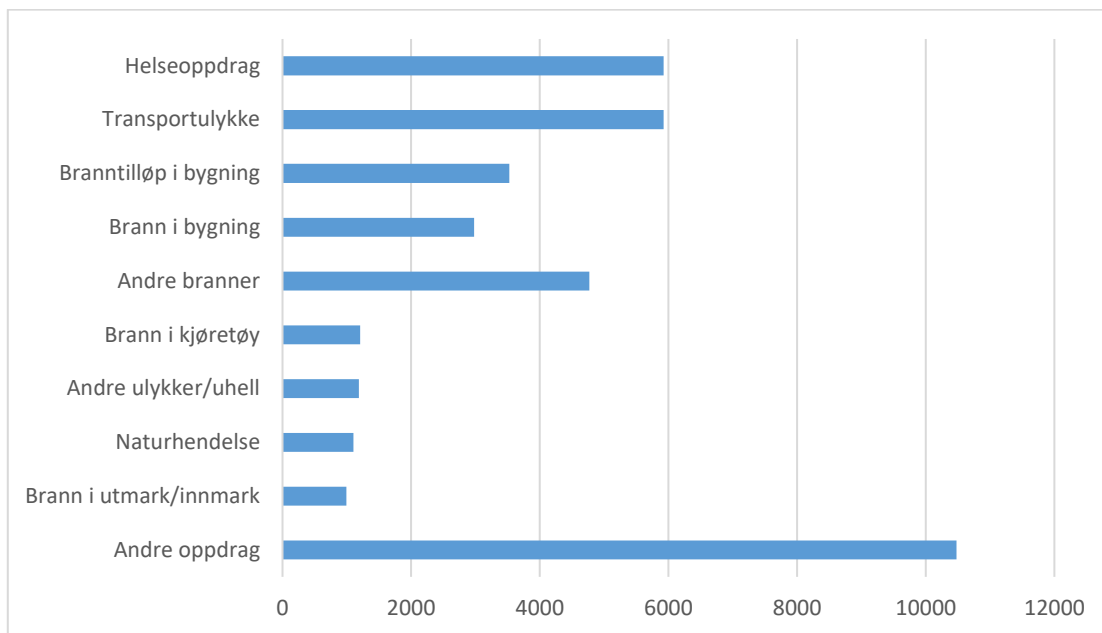
DSB er nasjonal brannmyndighet og sentral tilsynsmyndighet på brannområdet overfor de kommunale brann- og redningsvesenene og 110-sentralene. Tabellen under viser noen nøkkeltall om brann- og redningsområdet. Ved inngangen til 2021 er det 205 kommunale brann- og redningsvesen med om lag 11 700 ansatte. Det er mer enn 600 brannstasjoner lokalisert over hele landet. Brann- og redningsvesenet har svært høyt tillit i befolkningen.

Tabell 6: Tall om brann

14	Nødmeldingssentraler
611	Brannstasjoner
205	Brann- og redningsvesen
11703	Ansatte i brann- og redningsvesen
1266	Årsverk i forebyggende inkludert feiere
4,7	Mrd. kroner i kommunale nettoutgifter til brann- og redning
880	Kroner i netto driftsutgifter pr. innbygger for brann- og redningstjenesten (KOSTRA)
95	% av befolkningen nås innen 10 minutter
5,1	Mrd. kroner i utbetalte erstatninger til brannskader (Finans Norge, FNO)
52	% der brann og redning er første nødetat på stedet hvor også andre ressurser var på hendelsen
56	% utrykninger til unødige meldinger og alarmer
5	% kvinner i brann- og redningsvesenet

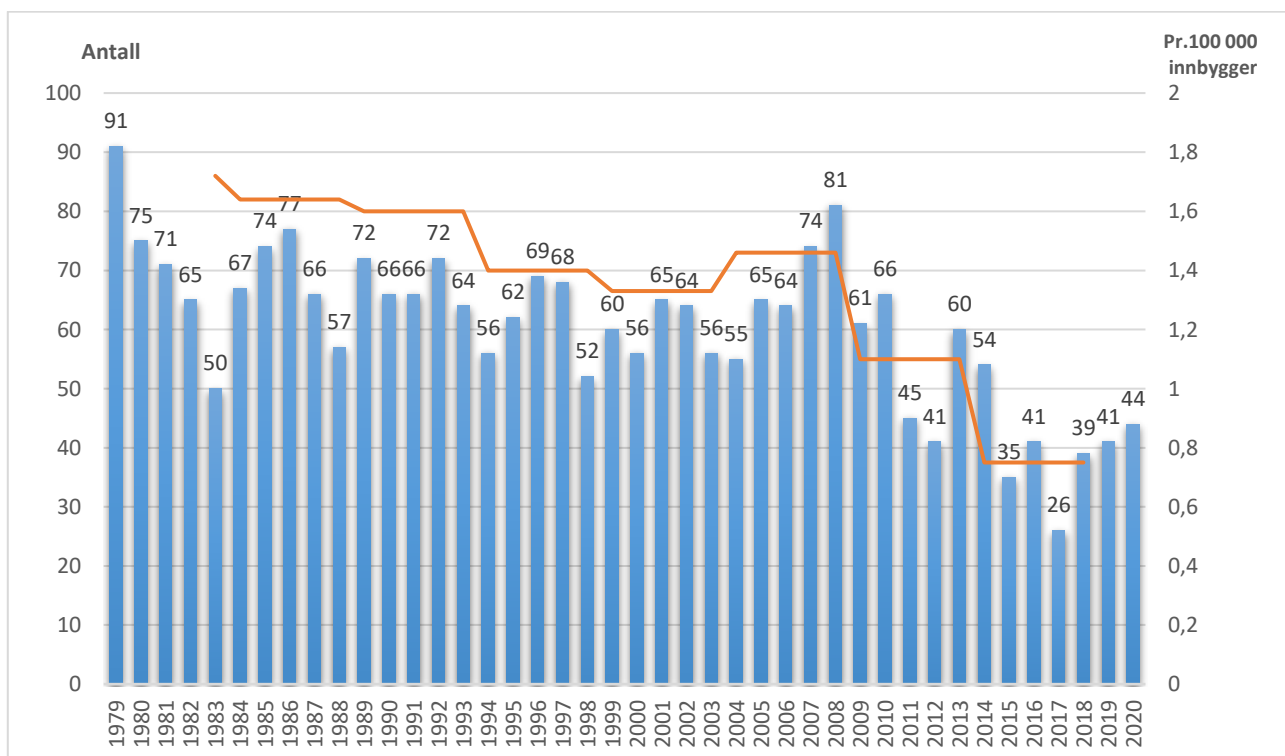
Brann- og redningsvesenet er den viktigste kommunale beredskapsressursen og håndterer en lang rekke type oppdrag. Figuren under viser fordelingen av oppdragene i 2020.

Figur 2: Brann- og redningsvesenets reelle oppdrag 2020 (godkjente og ikke godkjente oppdrag)

DSB har en nullvisjon for omkomne i brann. Fram til 2018 var det en synkende tendens i antall branndøde. Antallet har imidlertid økt noe igjen de siste to årene. I 2020 omkom totalt 44 personer som følge av brann, hvorav 27 var menn og 17 var kvinner. En av de større ulykkene i 2020, var dødsbrannen i Bergen der 4 personer omkom. Selv om det over tid hovedsakelig har vært en positiv utvikling med færre omkomne i brann, må vi være oppmerksomme på at det også er mange som skades og traumatiseres i brann. Figuren nedenfor viser utviklingen i antall omkomne siden 1979, målt både i antall og per 100 000 innbyggere.

Figur 3: Omkomne i brann 1979-2020 med 5-års glidende gjennomsnitt

Påvirkning av brann- og redningsområdet under covid-19 i 2020

DSB er sentral tilsynsmyndighet på brannområdet og rammestyres brann- og redningsvesenene og 110-sentralene gjennom lov og forskrift. Brann- og redningsvesenene og 110-sentralene er et kommunalt ansvar jf. lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenet redningsoppgaver § 9 mfl. En beredskapsanalyse om skogbrann som ble gjennomført i 2019 viser at det er mangler på regionalt og nasjonalt nivå knyttet til operativ håndtering og prioritering av ressurser på tvers av brann- og redningsvesen.

DSB definerte i håndteringen av covid-19 hvilke leveranser det er kritisk at ivaretas av DSB da de er direkte avgjørende for samfunnskritisk funksjon (for eksempel skogbrannhelikopter, nasjonal lederstøtte og Redningsinnsats til sjøs - RITS).

Brann og redningsvesenet har i henhold til regelverket ingen rapporteringsplikt til DSB ved/underveis i hendelser, slik som for eksempel ved håndteringen av covid-19-hendelsen. Dette gjør at DSB ikke har tilstrekkelig oversikt på regionalt og lokalt nivå. DSB etablerte derfor et rapporteringsregime basert på regelmessig frivillig rapportering, med direktoratet som nasjonalt knutepunkt og koordinator for oversikt og innhenting av informasjon fra brann- og redningsvesen og 110 sentraene. Dette er ikke en myndighet direktoratet er tillagt i henhold til eksisterende regelverk. Samtidig var det nødvendig for at DSB skulle være i stand til å rapportere etter behov fra JD/ KSE på fagkanal.

Brannforebygging i kommunene

Branner medfører hvert år tap av menneskeliv og store materielle skader i tillegg til personskader. Branner fører også til store samfunnsøkonomiske kostnader i form av skadeutbetalinger og helseutgifter. *Det jobbes godt med brannforebygging både på nasjonalt nivå og ute i kommunene, og det forebyggende arbeidet gir resultater. Dødsbranntallene holder seg stabilt lave selv om det har vært en liten økning i antall omkomne de siste årene. 3 av 4 av de som omkommer i brann tilhører en risikoutsatt gruppe og 9 av 10 omkommer i bolig.*

Personer som tilhører en risikoutsatt gruppe er særlig sårbare for brann. Som risikoutsatt gruppe regnes blant annet eldre med hjelpebehov, rusavhengige og personer med psykiske helseproblemer. Mange av disse trenger hjelp for å være trygge i hjemmet sitt. En utvikling hvor de fleste som omkommer i brann omkommer i bolig, hvor andelen eldre øker og helse- og omsorgstjenester i større grad skal leveres i hjemmet i stedet for i institusjon, gjør hjemmene til en viktig arena for brannforebyggende tiltak. Vi ser også at covid-19-pandemien gjør enkelte mennesker i sårbare grupper enda mer sårbare, også med hensyn til brann. Særlig gjelder dette de som bor alene og som ikke har hjemmebaserte tjenester eller annen oppfølging. Sosial isolasjon kan gjøre det vanskeligere å oppdage en utrygg hjemmesituasjon.

Mange kommuner har stor oppmerksomhet på brannsikkerheten hos de som er ekstra sårbare for brann. Det er flere eksempler på etablering av Trygg hjemme-grupper og at kommunene oppretter stillinger for å ivareta denne problemstillingen.

Som følge av covid-19-pandemien har brann- og redningsvesenet måttet utvikle nye løsninger når det gjelder å møte brukergruppene. Mange har i større grad tatt i bruk digitale kanaler i sitt forebyggende arbeid, og det har dukket opp flere kreative løsninger for å gi god informasjon om brannsikkerhet. Asker og Bærum brann og redning IKS har for eksempel vært på besøk utenfor boligselskaper for eldre med forebyggende budskap, sang og trekkspill. Hovedbudskapet har vært tidlig varsling, slukkeutstyr, frie rømningsveier og komfyrvakt.

På nasjonalt nivå har DSB fortsatt å følge opp Brannløftet og den nasjonale satsningen "Livsviktig". Det er jobbet med ulike kommunikasjons tiltak som skal bidra til økt kunnskap og oppmerksomhet om sårbare gruppers brannsikkerhet. Det er laget en ny opplærings side for brann- og helsepersonell

(livsviktigsamarbeid.no). Prosjekt nasjonale pådrivere har pågått i hele 2020. Pådriverne skal bidra til mer tverrfaglig samarbeid mellom helse og brann om de risikoutsatte gruppene. Prosjektet har fått merke koronapandemien, men har tilpasset prosjektplanen og aktiviteter til den nye situasjonen. De nasjonale pådriverne har blant annet bidratt til å lage og gjennomføre webinarer sammen med Norsk kommunalteknisk forening, KLP og Norsk brannbefals landsforbund.

I forbindelse med at Helsedirektoratet skulle oppdatere faglige råd som skal ivareta de sårbare gruppene i helse- og omsorgstjenesten, har DSB spilt inn forslag som gjelder sikkerhet i hjemmet, som Helsedirektoratet har besluttet å ta inn i veilederen til kommunene.

Det er i 2020 påbegynt et veiledningsarbeid, prosjekt Håndbok i brannforebygging, som skal bidra til bedre veiledning til brann- og redningsvesenet. Arbeider gjennomføres med stor grad av involvering og vil fortsette i 2021.

Landsdekkende tilsynsaksjon med brann sikkerhet i avfallsanlegg gjennomført høsten 2020

Miljødirektoratet og DSB samarbeider for å redusere branner og miljøpåvirkningen av branner i avfallsanlegg. Bakgrunnen for samarbeidet er mange branner i avfallsanlegg de senere år. I perioden 2016-2020 ble det registrert 214 branner. Det antas at det i tillegg har vært en rekke branntilløp som ikke fremgår av statistikken. Tilsynsaksjonen var et ledd i arbeidet med å redusere disse brannene. Det var Statsforvalteren i de enkelte fylkene og de kommunale brann- og redningsvesen som i oktober gjennomførte tilsynene på anleggene.

Målet med tilsynene var å redusere branner og miljøpåvirkningen av brannene ved å kontrollere at avfallsanleggene jobber forsvarlig med forebyggende arbeid for å hindre at branner skjer. Skal avfallsanleggene klare å hindre brann, er det nødvendig å vite hvorfor brann oppstår. Det er avgjørende med gode risikoanalyser, og kontroll av det forebyggende arbeidet har vært sentralt i tilsynsaksjonen. Risikoen for og konsekvensene av brann varierer idet anleggene er svært forskjellige med hensyn til hva slags typer og mengder avfall de tar imot, og hvordan avfallet lagres og behandles. Beliggenhet, for eksempel nærhet til bebyggelse, boliger og industri, til sårbar natur, vann og jordbruksområder er også avgjørende for hvor stor skade en brann kan gjøre.

Resultatene fra tilsynsaksjonen vil bli presentert i en sluttrapport utarbeidet av DSB og Miljødirektoratet i fellesskap i løpet av mars 2021, og presentert for bransjeorganisasjonene i april 2021. De enkelte tilsynsrapporter og avvik følges opp av tilsynsmyndighetene (Statsforvalteren og brann- og redningsvesenet) direkte overfor avfallsanleggene på ordinær måte.

Ny utdanning for brann- og redningspersonell

I oppdragsbrev nr. 4. fra Justis og beredskapsdepartementet (JD) datert 21. juni 2013, ble DSB bedt om å utarbeide et beslutningsgrunnlag for ny utdanning. Det ble konkret bedt om et beslutningsgrunnlag for valg av utdanningsmodell for heltidspersonell, forslag til utdanningsmodell for deltidspersonell, oppsett over kostnader for alle modeller og en oversikt over behovet for regelverksendringer som grunnlag for JDs videre oppfølging av NOU 2012:8. DSB ga i brev datert september 2013 kostnadsoverslag for alle modellene, samt sin anbefaling til utdanningsmodell og innspill til satsingsforslag for den fremtidige utdanningsmodellen.

I oppdragsbrev nr. 3 for 2015 fra JD datert 19. mars 2015, ble DSB gitt i oppgave å:

"utarbeide en plan for hvordan arbeidet med å etablere en fagskole for brann- og redningspersonell kan organiseres og gjennomføres." I oppdraget fremgår som følger: "Regjeringen har besluttet at det skal etableres en offentlig fagskole for utdanning av brann- og redningspersonell underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, og en høyere utdanning for ledere i brannvesenet underlagt

Kunnskapsdepartementet (KD). Fagskolen lokaliseres til Norges brannskole i Tjeldsund kommune, samtidig som deler av teoriundervisningen legges til Harstad. Det etableres en avdeling i Stavern underlagt fagskolen, som får ansvar for utdanning av nødmeldingssentraloperatører og opplæring innen samvirke og samhandling."

Prosjekt "Ny utdanning for brann- og redningspersonell" ble opprettet i 2016 for å løse oppdraget fra JD. I perioden fra 2016 og frem til august 2019 er det jobbet med å planlegge prosjektgjennomføringen. Arbeidet har trukket ut i tid da utbyggingsbehovet i Tjeldsund ble større enn opprinnelig antatt. Planleggingen av bygg og øvingsfelt er derfor tatt ut og gitt i oppdrag til Statsbygg fra Justis og beredskapsdepartementet. I 2019 bestemte JD å redefinere prosjektet til å ses i sammenheng med Statsbyggs byggeprosjekt. Som følge av usikkerhet knyttet til oppstart av fagskolen besluttet DSB i september 2019 å stanse prosjektet midlertidig i påvente av rapport fra forprosjekt til byggeprosjektet. Endringen kunne bety justeringer i rammebetingelser for prosjektet, men også åpne opp for nye muligheter.

I tildelingsbrev 2020, ble DSB gitt i oppgave å etablere ny fagskole for brann- og redningspersonell. DSB har i 2020 re-etablert prosjektet med to hovedmålsettinger; etablere fagskole for brann- og redningspersonell, og omstille Norges Brannskole til kursvirksomhet. Parallelt med dette løper Statsbyggs byggeprosjekt for infrastrukturen til den nye fagskolen. Målsettingen er at skolen skal være etablert å ta imot første studenter høsten 2023.

Forbedret nødmeldingstjeneste

Arbeidet for en forbedret nødmeldingstjeneste skal sikre bedre og raskere innsats overfor nødstilte, legge til rette for god samordning mellom nødetatene og skape sterke fagmiljøer med høy kompetanse. DSB har i 2020 hatt flere aktiviteter som på sikt vil bidra til en forbedring av nødmeldingstjenesten med arbeid fra flere avdelinger. Et robust og sikkert Nødnett bidrar også til forbedret nødmeldingstjeneste, og er beskrevet andre steder i årsrapporten.

Tiltak for å forbedre nødmeldingstjenesten fortsatte i 2020, herunder sikring av samvirke og sikker tilknytning til Nødnett gjennom pågående anskaffelse av nytt oppdragshåndteringsverktøy til landes 110 sentraler, samt evaluering av pilotprosjektene eCall og NødSMS og videre anbefaling om innretning av disse. Prosjekt Brukerreisen 110 er gjennomført med søkelys på samarbeid, kommunikasjon og samspill mellom DSB og brann-Norge. Prosjektet resulterte i flere tiltak som vil implementeres i 2021. Det forventes at disse prosjektene vil bidra til et mer profesjonelt brann- og redningsvesen.

Samlokalisering av nødmeldingssentraler

DSB samarbeider med Politidirektoratet (POD) om arbeidet med samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler. Samlokalisering er gjennomført i Innlandet, Nordland, Møre og Romsdal, Øst og Sør-Øst. I 2020 har DSB jobbet med samlokalisering i Troms (Tromsø) og Finnmark (Kirkenes). I Finnmark ble samlokaliseringen ferdigstilt da nødmeldingssentralene for helse, politi og brann tok i bruk ombygde lokaler i politihuset i Kirkenes. Arbeidet i Tromsø fortsetter utover i 2021. Arbeidet med samlokalisering i Agder (Kristiansand) er godt i gang og her deltar også alle tre nødetater. Det er igangsatt forberedende aktivitet av ulik grad i alle resterende regioner (Trøndelag, Vest, Sør-Vest og Oslo).

Erfaringene fra de samlokaliserte sentralene viser at samlokaliseringen har bidratt til økt kjennskap til og forståelse for hverandres håndtering av hendelser. Sentralene kan melde om at de har nytte av hverandres nærhet, kunnskap og informasjon i både små og store hendelser. Fordelen ved at sentralene nå til sammen utgjør et større fagmiljø regionalt trekkes blant annet frem som umiddelbare positive effekter. Gevinster av samlokalisering forventes i form av kvalitetsforbedringer over tid på forhold som kjennskap på tvers, informasjonsdeling, felles hendelsehåndtering og samvirke. Det er utarbeidet en

felles gevinstrealiseringsplan for de samlokaliserte sentralene. De samlokaliserte sentralene skal fortløpende gjennomføre en rekke samvirkefremmende aktiviteter, og virkningen av disse vil bli målt over flere år.

Nytt oppdragshåndteringsverktøy til landets 110-sentraler

DSB sin primære rolle i oppgaven med nytt oppdragshåndteringsverktøy (OHV) til landets 110-sentraler er å sikre samvirke og sikker tilknytning til Nødnett. Prosjektet har i tillegg oppgaven å være DSBs kontaktpunkt og bidra til oppgradering av dagens brukerstyr. I dette inkluderes bistanden til 110 sentralenes prosjekt som gjennomføres i regi av kommunene i de 12 definerte 110-regionene.

I juni ble det gjennomført prekvalifisering av leverandører, hvorav 5 leverandører ble pre kvalifisert. De første tilbudene ble innlevert den 7. oktober og evaluering og forhandlinger har pågått siden da. DSB deltar i evaluering av tilbudene og i hele prosessen frem mot kontrakt. DSB sin deltagelse er verdsatt og gir god samhandling med 110-prosjektet og ekstra mulighet til å sikre gode prosesser sammen med 110-sentralene.

Anskaffelsen av nytt oppdragshåndteringsverktøy er i rute jfr. tidsplanen og signering av kontrakt og oppstart er forventet i mars 2021. Det er fremforhandlet ny service level agreement (SLA)-avtale av dagens oppdragshåndteringsverktøy (Vision) med leverandøren Capita. Avtalen gjelder ut 2021 med opsjon for 2022.

eCall

DSB har etablert og håndtert en toårig prøveordning med eCall. eCall rutes til brannvesenets 110-sentraler og i 2020 har det til sammen vært 4405 eCall inn til 110-sentralene. En stor andel av anropene er manuelt eller automatisk utløst og definert som unødige. Dette er et stort problem man også opplever ellers i Europa. DSB vil oversende evaluering og anbefaling om fremtidig innretning i begynnelsen av 2021.

Nød-tekst piloten

DSB har ivarettatt ett toårig pilotprosjekt som legger til rette for tekstbasert kommunikasjon med nødetatene. Målgruppen for pilotprosjektet har vært døve, hørselshemmede og talehemmede. Formålet med pilotprosjektet har vært å opparbeide erfaring med tekstbasert kommunikasjon mellom nødstilte personer og nødmeldesentralene slik at man får et kunnskapsgrunnlag for å vurdere om og hvordan en slik tjeneste kan innrettes i fremtiden. Samtidig har det vært en reell kommunikasjonskanal for nødstilte personer med talevansker eller hørselsvansker direkte til nødmeldesentralene. Tjenesten har vært mye brukt og det påpekes fra nødmeldesentralene i Bodø, som mottar Nød-SMS, at tjenesten har reddet liv. Sluttrapport ble sendt departementet 3. november 2020. I sluttrapporten anbefales det å videreføre tjenesten og å starte et arbeid med mål om å etablere en fremtidig løsning for tekstbasert kommunikasjon som ivaretar dagens og fremtidige behov.

Brukerreisen 110

DSB ved avdeling for Nød- og beredskapskommunikasjon har gjennomført et prosjekt for å se tjenesten gjennom brukernes øyne. Stegene har vært å (1) forstå hvilke deler av dagens brukerreise som bør forbedres, (2) kartlegge hvordan en ønsket brukerreise ser ut og (3) identifisere hvilke tiltak som må iverksettes for å komme dit. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med PWC og med metoden tjenstedesign som utgangspunkt. Innsiktene viser at det er behov for å styrke samarbeid, kommunikasjon og samspill mellom DSB og brann-Norge. Utforming av konkrete tiltak er påbegynt, og vil ferdigstilles, vurderes og implementeres i det videre. Prosjektet er tatt godt imot blant involverte aktører. NBK vil også videreføre metodologien i brukerundersøkelser med andre brukergrupper.

Andre aktiviteter

DSB har bidratt i POD arbeidet med en mindre oppdatering av Felles Sambandsreglementet del 1, hvor det er kvalitetssikret, justert og utbedret mindre feil og endringer.

DSB støtter POD i arbeidet med å evaluere innføringen av felles nasjonal trippelvarslingsrutine. Arbeidet startet høsten 2020 og vil fokusere på selve rutinen på et overordnet nivå.

Den årlige ledersamlingen for lederne av nødmeldingssentralene (110-sentralene, politiets operasjonssentraler og AMK-sentralene) ble ikke gjennomført i 2020 grunnet koronasituasjonen. DSB, Hdir og POD vil invitere til samling så fort situasjonen tillater det. Direktoratet er også representert i faglig referansegruppe i Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenestens kommunikasjonsberedskap (KOKOM). Faglig referansegruppe møtes to til tre ganger i året. I 2020 er alle møter gjennomført på videolink.

3.3.2

KJEMIKALIE- OG EKSPLOSIVSIKKERHET

Delmål 5 - tildelingsbrev 2020: Mer helhetlig forebygging og koordinert beredskap innenfor kjemikalie- og eksplosivområdet

Arbeid med kjemikalie- og eksplosiv sikkerhet under covid-19

På kjemikaliesikkerhetsområdet har DSB gitt dispensasjoner og forlenget gyldighetstid på bergsprengningssertifikater og inngått 12 multilaterale avtaler som har gitt midlertidige unntak fra regelverket på farlig gods området. Dette for å begrense konsekvensene av redusert kapasitet eller bortfall av tjenester hos eksterne aktører.

Planlagte tilsyn har enten blitt utsatt, gjennomført digitalt uten stedlig befarings, eller gjennomført med en kombinasjon av stedlig befarings og digitale møter og intervjuer.

DSB har gitt målrettet veiledning til storulykkevirksomhetene bl.a. om kontinuitetsplanlegging. Pandemien kombinert med vektorstreiken førte til en generell bekymring i storulykkevirksomhetene for redusert tilgang på nøkkelpersonell. Senhøsten ble det sendt ut en covid-19 undersøkelse til alle storulykkevirksomheter. Resultatene publiseres tidlig 2021 og vil bli brukt til læring.

Arbeidet i Samvirkeområdet CE-beredskap har blitt betydelig redusert i 2020 som følge av pandemien.

Myndighet og rolle

DSB er nasjonal myndighet for farlig stoff, herunder eksplosiver, og farlig gods. DSB skal ivareta befolkningens sikkerhet ved å påse at:

- Den lovlige håndteringen av farlig stoff og farlig gods skjer uten uhell, og slik at sikkerheten til befolkningen er ivaretatt (safety).
- Farlig stoff og farlig gods kommer ikke ut av den lovlige håndteringskjeden, og misbrukes ikke til kriminelle handlinger (security).

DSBs rolle som fag-, forvaltnings- og tilsynsmyndighet innebærer å:

- Være en synlig, tydelig, aktiv og kompetent fagmyndighet.
- Være faglig rådgiver for departementet og kompetanseorgan for befolkning, næringsliv og andre myndigheter.
- Følge risikoutviklingen og gjennom et treffsikkert regelverk møte denne med hensiktsmessige forebyggende tiltak.

- Ha en effektiv og sikker behandling av tillatelser og samtykker, gi veiledning til privatpersoner, virksomheter og bransjer.
- Føre tilsyn for å påse at regelverket etterlevs.

For å nå målene og ivareta rollen som nasjonal fagmyndighet samarbeider DSB med en rekke ulike aktører både nasjonalt og internasjonalt.

Hovedtiltakenes effekt på brukere (privatpersoner, virksomheter, andre myndigheter, bransje- og industriforeninger)

Effektiv og digital saksbehandling

I 2020 er søknader om samtykke, tillatelser, utstedelse av sertifikat, innsynsbegjæringer, uhellsmeldinger, klagesaker og politianmodninger behandlet innenfor normal saksbehandlingstid.

- ~ 400 uhellsmeldinger
- 15 samtykker for etablering og drift av anlegg med farlig stoff
- 813 søknader om erverv, overføring, handel, oppbevaring og dispensasjon
- 37 godkjenning om yrkeskvalifikasjoner
- 621 sertifikater
- 66 sikkerhetsrapporter og meldinger til storulykkevirksomheter
- 8 klagesaker
- 27 anmodninger fra politiet
- 3 stans av virksomheter

DSB har gjennomført en grundig vurdering av hvilke av de mange forvaltningsoppgavene på området som kan effektiviseres, og om digitalisering er et aktuelt virkemiddel. Målsettingen er å gjøre forvaltningen så effektiv og profesjonell som mulig, slik at brukerne får tilgang til enklere løsninger som samtidig sikrer likebehandling. Som følge av dette ble det i mai 2020 igangsatt et arbeid med på lage en ny digital løsning for behandling av søknader om erverv av eksplosiver. Løsningen som er utviklet av interne ressurser forventes å være ferdig våren 2021.

DSB har i 2020 ellers lagt ned et vesentlig arbeid med å utarbeide og oppdatere saksbehandlingsrutiner og maler på områder som foreløpig ikke digitaliseres. Disse tiltakene har ført til økt effektivitet og nedgang i saksbehandlingstiden.

Det er tatt initiativ overfor Politidirektoratet for å tydeliggjøre grensesnittet mellom våpenlovgivningen og eksplosivregelverket. DSB gir ikke lenger tillatelse til overføring, import og eksport av ammunisjon til skyting, ei heller komponenter til ammunisjon. Disse tillatelsene gis nå av politiet. DSB gir heller ikke nevnte tillatelser til håndtering av eksplosiver til militært bruk. For pliktsubjektene har dette ført til en effektivisering ved at man unngår dobbeltbehandling av søknadene. Gjennomgangen har også klargjort forvaltningspraksis for rattmerkede pyrotekniske artikler (nødpyprotekniske artikler) som faller inn under Sjøfartsdirektoratets regelverk.

DSB er videre i prosess med å innføre utstedelse av 5-årig generell tillatelse til import av eksplosiver fra tredjeland, i stedet for å utstede en ny importtillatelse for hver forsendelse. Dette representerer en vesentlig effektivisering for søker, uten at sikkerheten påvirkes negativt.

DSB har i 2020 jobbet videre med anbefalingene fra rapporten Utredning av DSBs oppgaver og ansvar på transport av farlig gods-området fra november 2019. Anbefalingene gjelder både utviklingen av regelverket, informasjonstiltak, samhandling med andre myndigheter og aktører og utviklingstiltak for å effektivisere og forbedre forvaltningen av området. Dette er tiltak som skal komme aktørene til gode og bygge opp under et forsvarlig sikkerhetsnivå på området. Et eksempel er at DSB sammen med

Sjøfartsdirektoratet og Luftfartstilsynet har utarbeidet en ny rutine for transportklassifisering av eksplosiver.

Saksbehandling som bidrar til økt sikkerhet

I Norge er det et stort behov for eksplosiver både ved etablering av kritisk infrastruktur, større samferdselsprosjekter og tomtesprengning. Håndtering av eksplosiver er strengt regulert og krever en tillatelse. Det er kun virksomheter som kan få en tillatelse, og de skal være skikket og ha ansatt personell med nødvendig kunnskap, erfaring og ferdigheter. Ved behandling av søknader har DSB i 2020 skjerpet kontrollen med at virksomhetene oppfyller disse kravene, hvilket bidrar til å heve virksomhetenes risikoforståelse.

Det er viktig at alle ledd i distribusjonskjeden bidrar for å forhindre at eksplosiver kommer ut av den lovlige håndteringskjeden. DSB har i 2020 derfor hatt økt oppmerksomhet på forhandlere og deres plikt til å bruke DSB sin SMS-løsningen før utlevering av eksplosiver, for å sjekke at eksplosivene leveres til rett aktør med gyldig tillatelse. Dette bidrar til økt årvåkenhet og bevissthet slik at eksplosiver ikke havner i urette hender.

Virksomheter med storulykkepotensial og virksomheter der en uønsket hendelse kan føre til konsekvenser av stor betydning for samfunnet skal innhente samtykke fra DSB før håndtering av farlig stoff kan igangsettes. DSB har i 2020 mottatt 30 søknader om samtykke. Det er innvilget 15 samtykker i samme periode. Anleggenes risikopotensial vurderes opp mot etablerte risikoakseptkriterier. Det er en økende trend i etablering av virksomheter knyttet til det grønne skiftet. Dette gjelder blant annet hydrogen (produksjon, fyllestasjoner, bunkringsanlegg), produksjon av batteri til transportsektor, ammoniakk som drivstoff og biogass.

Alle virksomheter som kommer i befatning med transport av farlig gods skal utpeke en sikkerhetsrådgiver. Sikkerhetsrådgiveren har en viktig funksjon og skal legge til rette for og kontrollere at virksomhetens aktiviteter foregår på en sikker måte etter regelverket. Sikkerhetsrådgiveren skal utarbeide en årsrapport til virksomhetens ledelse om hvordan virksomheten følger opp sine forpliktelser. Etter bekymringsmeldinger fra DSB ved årsskiftet 2019/20 helseforetakene om å sende inn rapporten fra sikkerhetsrådgiver. Dette førte til rekruttering av sikkerhetsrådgivere, skriving av årsrapporter og oppstramming av rutiner. DSB vil fremover iverksette ulike tiltak for å ha en særlig oppmerksomhet på hvordan virksomhetene og de ulike bransjene følger opp forpliktelsene med å utpeke en sikkerhetsrådgiver.

Tilpasset og faglig forankret veiledning til målgruppene

Det brukes mye tid (flere årsverk) på å veilede privatpersoner og virksomheter via både telefon og e-post. For å redusere tid som brukes til veiledning en til en, er 15 veiledere nyutgitt eller oppdatert.

DSB har i 2020 fortsatt å utvikle god dialog med relevante bransjer gjennom kontaktmøter, bransjemøter, industriforeninger og konferanser i tillegg til å stadig oppdatere informasjon på DSB sin hjemmeside, for å bidra til å gjøre regelverket lettere tilgjengelig for brukerne. Det er en særlig utfordring å nå ut til aktører som har en perifer tilknytning til fagområdet, og som ikke oppfatter at de har forpliktelser etter regelverket.

I Norge håndterer over 11 000 små og store virksomheter ulike farlige stoffer. Det er økende oppmerksomhet på viktigheten av å sikre at farlige stoffer og eksplosiver ikke kommer på avveie og misbrukes i vilde handlinger. I regelverket er det krav om at vilde handlinger skal omtales i virksomhetens risikovurderinger. DSB sin erfaring fra tilsyn er imidlertid at oppmerksomheten på kunnskapen om sikring av farlig stoffer er varierende. DSB har derfor utarbeidet en veileder som kan hjelpe virksomhetene med å gjøre gode risikovurderinger for vilde handlinger og sørge for gode sikringstiltak. DSB vil i 2021 jobbe med å gjøre veiledningen kjent for prioriterte målgrupper.

I 2020 har koordineringsgruppen for storulykke v/DSB publisert to temaveiledninger; informasjon til allmennheten og hvilken informasjon som skal sendes fra storulykkevirksomheter til nød- og beredskapssetater. Temaveiledningene skal bidra til at omgivelsene rundt storulykkevirksomheter mottar korrekt og forståelig informasjon om hvilke hendelser som faktisk kan skje ved anlegget og hvordan de skal opptre hvis en hendelse oppstår, og til at lokale nød- og beredskapssetater får nødvendig informasjon fra storulykkevirksomheter for å etablere eksterne beredskapsplaner. I 2020 er det arbeidet med ytterligere to veiledninger for å bidra til virksomhetenes etterlevelse av krav i storulykeforskriften. En av disse skal hjelpe avfallsbransjen til å vurdere sitt forhold til forskriften.

Tilsyn og markedskontroll for å påse at regelverket etterleves

DSB skal være en tydelig og synlig tilsynsmyndighet, og gjennom risikobaserte tilsyn kontrollere etterlevelsen av krav i regelverket. Tilsyn øker kjennskap til regelverk, brudd følges opp med hensiktsmessig reaksjonsmiddel, og tiltak som iverksettes bidrar til å forebygge hendelser. DSB gjennomfører storulykketilsyn, tilsyn med annen samtykkepliktig aktivitet, tilsyn med håndtering av eksplosiver, markedskontroller av produkter, hendelsesbaserte tilsyn samt deltar på HMS-etatenes felles tilsynsaksjon og legger til rette for brannvesenets tilsynsaksjon.

DSB gjennomførte i 2020 tilsyn med 16 storulykkevirksomheter som håndterer farlig stoff eller eksplosiver. Fire av disse tilsynene ble gjennomført sammen med Miljødirektoratet og var en del av en større tilsynsaksjon hvor søkelyset var rettet mot branner i avfallsanlegg. Det ble gitt avvik ved alle tilsynene og i snitt ligger antall avvik per tilsyn på 3,3. Tema for storulykketilsynene i 2020 var styring av endringer. Virksomhetens prosedyrer knyttet til styring av endringer, samt deres bruk av prosedyrene og faktisk oppfølging av endringer ble viet særlig oppmerksomhet under tilsynene. 7 virksomheter fikk avvik knyttet til tema styring av endringer. 8 virksomheter fikk avvik på grunn av mangler i risikovurderingene eller mangler knyttet til rutiner for risikovurdering.

DSB gjennomførte 10 dokumenttilsyn knyttet til bergsprengning, ett hendelsesbasert tilsyn og ett tilsyn med en virksomhet som håndterer farlig stoff i mindre mengder som ledd i å lage undervisningsmateriell til brannskolen.

Kommunene ved brann- og redningsvesenet har i tillegg til DSB, hjemmel til å føre tilsyn med bestemmelsene i forskrift om håndtering av farlig stoff. I praksis fører DSB tilsyn med virksomheter som omfattes av storulykeforskriften og brann- og redningsvesen fører tilsyn med øvrige anlegg med farlig stoff. I DSBs database over farlige stoffer, er det registrert i overkant av 11000 anlegg som brannvesenet har et tilsynsansvar for. I tillegg er det over 100 000 mindre anlegg (eksempelvis flaskeskap med brannfarlig gass tilknyttet restauranter, storkjøkken og boliger, bruk av brannfarlig gass på arrangementer som sceneeffekter) hvor det oppbevares mindre enn 400 liter brannfarlig gass.

Opplæring av brann- og redningsvesen for å kunne ivareta denne rollen gjøres i form av undervisning på det forebyggende kurset på Norges Brannskole. I tillegg arrangeres årlige tilsynsaksjoner med farlig stoff hvor DSB legger til rette for brann- og redningsvesenets tilsyn på ulike anlegg. Brann- og redningsvesenet utfører tilsynene og DSB sammenstiller tilsynsresultatene. DSB bistår brann- og redningsvesenet jevnlig med tolkning av regelverket og andre forespørsler om farlig stoff. I 2020 ble brann- og redningsvesenets tilsynsaksjon med branner i avfallsanlegg ble prioritert. I 2021 er det planlagt tilsynsaksjon med farlig stoff på utvalgte eksplosivanlegg, kjelanlegg og lager med ammoniumnitrat. DSB er av den oppfatning at brann- og redningsvesenet ønsker og har behov for mer kompetanse på dette området.

Pyrotekniske artikler omfatter mer enn fyrverkeri, men DSB har særlig oppmerksomhet på sikkerheten knyttet til publikumstilgjengelig fyrverkeri. Feil ved produkt eller feil bruk kan få svært store konsekvenser for liv og helse. For å sikre at fyrverkeri som tilbys på det norske markedet tilfredsstiller de grunnleggende sikkerhetskravene i regelverket, gjennomfører Rise Fire Research hvert år, på vegne av DSB, markedskontroll av fyrverkeri. I 2020 ble kontroll gjennomført hos samtlige åtte importører av

fyrverkeri til det norske markedet. Tre separate produkter (20 eksemplarer av hvert produkt) ble testet hos hver av importørene. Ett produkt hos en av importørene feilet testen. DSB nedla omsetningsforbud for dette produktet og krevde tilbakekall av eventuelle produkter som var sendt ut for distribusjon.

Innhente kunnskap for å kunne utvikle et treffsikkert regelverk

Der er viktig for DSB å ha tett og konstruktiv dialog med de ulike bransjene for å forstå hvordan regelverket virker og for å fange opp teknologiske eller markedsmessige endringer som kan påvirke risikobildet. For å følge utviklingen internasjonalt og påvirke den internasjonale regelverksutviklingen har DSB deltatt i ulike fora.

DSB har også gjennomført følgende tre utredninger på farlig gods området som grunnlag for utviklingen av regelverket.

- Forsvarets behov for unntak knyttet til transport av drivstoff
- Gjennomgang og anbefaling knyttet til kontroll- og godkjenningsordninger for ADR-tanker
- Adgangen til transport av farlig gods i små tanker

Det er gjennomført en kartlegging av hvordan giftige stoffer og utgangsstoffer for giftige stoffer på EU sin trussel-liste, er regulert i Norge i dag både med tanke på sikkerhet og sikring. Kartleggingen vil leveres som kunnskapsgrunnlag til JD innen første kvartal 2021.

Tilstrekkelig avstand fra anlegg med farlig stoff til omgivelsene er et viktig tiltak for å begrense konsekvenser dersom en hendelse skulle skje. Samtidig er det viktig at anleggene ikke legger unødig begrensning på andre aktiviteter i omgivelsene. DSB har i 2020 videreført arbeidet rettet mot kommunene og Statsforvalteren for etablering av hensynsoner rundt storulykkevirksomheter i aktuelle arealplaner. I samarbeid med to bransjeorganisasjoner er det utarbeidet et forslag til en alternativ, forenklet metodikk for beregning av sikkerhetsavstander for mindre anlegg, I tillegg har FFI gjort en vurdering og kvalitetssikring av funksjoner som inngår i en kvantitativ risikoanalyse for innånding av akutt giftige stoffer.

Gi faglige vurderinger og råd

DSB har i 2020 bistått politiet som sakkyndig i saker med utgangsstoffer for eksplosiver, blant annet på bakgrunn av etablert samarbeid med Kripos. Sakene har vært knyttet til ulovlig håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver og er ofte tekniske og rettsområdet er fortsatt relativt nytt. Faglig råd fra DSB bidrar til å gjøre etterforskningen mer presis og gi et bedre grunnlag for korrekt påtale og straffenivå.

I saker som har gått videre til rettslig behandling har DSB i 2020 blitt innkalt som sakkyndig vitne i retten. DSBs innsats som sakkyndig i straffesaker bidrar konkret til å hindre misbruk og spredning av utgangsstoffer for eksplosiver og hjemmelagde eksplosiver samt å forebygge eksplosjon og annen ulykke med stoffene. I tillegg bidrar det sterkt til at regelverket brukes, at det blir anvendt riktig og etablering av standard for straffenivå. Sterkere håndheving av regelverket gir forebyggende resultater.

Påse at sikkerhetsnivået er forsvarlig

Antall uhell og nærhell er én indikator på hvordan sikkerhetstilstanden er, og hvordan den utvikler seg innen en virksomhet eller bransje. For DSB er det derfor viktig å få meldinger om uhell. DSB har i 2020 etablert en rutine, hvor innmeldte uhell kategoriseres etter alvorlighetsgrad og hvordan de bør følges opp. DSB har i 2020 også fokusert på hvilke generelle læringspunkter som kan trekkes fra uhellene og få kommunisert disse ut til de ulike bransjene.

Virksomheter som håndterer farlige stoffer eller transporterer farlig gods skal melde uhell til DSB, iht vedkommende forskrift. I 2020 ble det innrapportert over 400 meldinger om uhell, hvorav:

- ~ 25 (farlig stoff)
- ~ 50 (farlig gods)
- ~ 300 (sprengning)
- ~ 60 (fyrverkeri)

DSB antar mørketall og arbeider med å forbedre rapporteringsgrad for igjen å kunne analysere trender og formidle læring tilbake til bransjene. DSB tror at de alvorligste uhellene fanges opp og har i 2020 aktivt fulgt opp flere av disse.

DSB gjennomførte et hendelsesbasert tilsyn med et sprengningsuhell hvor liv kunne gått tapt ved noe endrede omstendigheter. En bil tilknyttet utførende entreprenør kjørte inn foran sprengningssalven i det den gikk av og bilen ble begravd/knust av sprengningsmassene. DSB har i denne saken varslet tilbaketrekking av sprengningssertifikatet for ansvarlig bergsprenger og virksomheten har fått avvik knyttet til kartlegging av farer og problemer. DSB vil følge opp å påse at korrigerende og forebyggende tiltak blir tilfredsstillende implementert i virksomheten.

Årlig transporteres det ca. 9 millioner tonn farlig gods på vei og jernbanen i Norge, men på dette området ser DSB få alvorlige uhell som fører til dødsfall eller store utslipp av farlig gods. Unntaket var et uhell 30. mars 2020 hvor et vogntog med diesel var involvert i en kollisjon med dødelig utfall på E6 i Målselv kommune i indre Troms. 18 000 liter diesel lakk ut fra hengeren som ble sterkt skadet i kollisjonen. Ulykken fikk også store konsekvenser for kommunen, da det har vært en omfattende, vanskelig og kostbar oppgave med å rydde opp i denne forurensningen.

Samvirkeområdet CE-beredskap

Hovedformålet med Samvirkeområdet CE-beredskap er å understøtte Justis- og beredskapsdepartementets (JDs) samordningsrolle på kjemikalie- og beredskapsområdet og bidra til et tverrsektorielt, helhetlig og koordinert arbeide med CE-beredskapen. Med utgangspunkt i handlingsplanen har DSB sammen med myndighetsgruppen bidratt til å se hvordan det på en best mulig måte kan utvikles faglig ekspertise og et beredskapsnettverk samt rådgivning til ansvarlige beredskapsaktører i håndterings- og normaliseringsfasen.

Handlingsplan 2020-2022 for Samvirkeområdet CE-beredskap er utarbeidet og fastsatt etter forankring og tilslutning fra Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og Omsorgsdepartementet og Forsvarsdepartementet. Handlingsplanen viderefører oppfølging av arbeidet gjennomført i perioden 2017-2019. Tiltakene er satt opp med utgangspunkt i Samvirkeområdets mandat og at de må etableres og løses i samarbeid og på tvers av de relevante sektorene i tett dialog med myndighetsgruppen og rådgivningsgruppen.

Hovedtrekkene og tiltakene i handlingsplanen 2020-2022:

- Evaluering av nasjonal CBRNE-strategi
- Forsterket samvirke mellom nød- og beredskapsaktører på CE-området
 - Etablering og implementering av CBRNE-prosedyre
 - Etablering av beredskapsnettverk for faglig rådgivning på CE-området
 - God kommunikasjon med befolkningen i krisehåndteringen
- Integrere CE-beredskap i storsamfunnets beredskap
 - Beredskapsanalyse på CE-området
 - Nasjonal beredskapsplan for CE-området
 - Tverrfaglige og helhetlige evalueringer av hendelser og øvelser
- Andre aktiviteter (gjennom møter i Samvirkeområdet)
 - Militærfaglige råd og støtte til CBRN-området med relevans for sivil sektor
 - Læring etter helseberedskapsøvelsen 2018

- Tverrfaglig samarbeid på CBRNE-området
- Opplæring og utdanning
- Internasjonalt samarbeid på CE-området

Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap

Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap gjelder for perioden 2016-2020. De tre departementene JD, HOD og FD skal evaluere den ved strategiperiodens utløp, og evalueringen skal danne grunnlaget for nødvendige justeringer i det videre arbeidet med CBRNE-beredskap. Med bakgrunn i covid-19 pandemien, myndighetenes håndtering av denne og etter dialog med JD ble det besluttet at prosessen med evaluering utsettes til 2021. Perioden for Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap forlenges i første omgang ut 2021. Evalueringen i 2021 skal omfatte hele CBRNE-området. Viktige erfaringer fra håndteringen av covid-19 pandemien vil være nyttig i evalueringsarbeidet.

Siden 2016 har den nasjonale strategien for CBRNE-beredskap gitt viktige signaler for samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet hos lokale, regionale og nasjonale aktører. Relevante tiltak i strategien integreres i pågående arbeid i DSB, og følges opp i de ulike fagområdene. I 2020 har DSB deltatt med fast representant i kriseutvalget for biologiske hendelser (B-utvalget) under ledelse av Helsedirektoratet ved håndtering av covid-19.

DSB utarbeider analyser som beslutningsgrunnlag for myndighetene som bidrag til å videreutvikle CBRNE-samarbeidet for best mulig utnyttelse av ressurser om kompetanse, og i tråd med at samarbeidet skal baseres på totalforsvarskonseptet med gjensidig støtte i fred, krise, væpnet konflikt og krig. DSBs oppgaver knyttet til Forsvarets støtte til det sivile samfunn i covid-19 håndteringen kan også relateres til tiltaket i den nasjonale strategien om at forsvarssektoren på anmodning kan støtte sivil side med spesialkapasiteter og mer generelle kapasiteter. DSBs ajourførte veileder i kontinuitetsplanlegging er et viktig bidrag i den nasjonale strategien for B-beredskap og til helsemyndighetenes tiltak og beredskap mot pandemisk influensa.

CBRNE-strategien retter seg mot sentralt myndighetsnivå, men har også betydning for regionalt og lokalt nivå. For 2020 ble det gitt føringer om at Statsforvalteren gjennom sitt samordningsansvar skulle legge til rette for en styrket CBRNE-beredskap. DSB vil gjennom rapporteringen fra Statsforvalteren vurdere hvordan føringene er fulgt opp.

3.3.3

ELSIKKERHET

Elsikkerhetsarbeidet under covid-19 pandemien

I 2020 har antallet tilsyn med ulike virksomheter vært langt lavere enn normalt på grunn av covid-19 pandemien. I perioden medio mars til ultimo september ble det ikke gjennomført tilsyn med landbasert sektor, mens det ikke ble gjennomført tilsyn i perioden medio mars til medio juni med maritim sektor. Det er ikke gjennomført tilsyn med nybygg av maritime anlegg i utlandet siden medio mars.

DLEs tilsynsvirksomhet ble også rammet av pandemien. Men ved dialog med DSB og ivaretagelse av myndighetsrollen har DLE allikevel gjennom året utført verdifullt elsikkerhetsarbeid.

Saksbehandling mot ulike bransjer og behandling av søknader for utenlandske elektrofagfolk har vært gjennomført tilnærmet som normalt i hele 2020, og det har ikke vært en vesentlig nedgang i antall søkere.

Det er brukt en god del ressurser sammen med NVE for oppfølging av hvordan kraftselskaper og nettselskaper har håndtert beredskapen gjennom pandemien. Vi har hatt jevnlig møter for gjensidig informasjon, og for å koordinere oppfølging og veiledning av energibransjen.

Det har også vært utstrakt kontakt mot andre bransjer for å drive veiledning, blant annet knyttet til hvordan virksomhetene skal gjennomføre lovpålagt sikkerhetsopplæring samtidig som de har kunnet ivareta smittevern i virksomheten.

For en nærmere beskrivelse av regelverksarbeid og standardisering på elsikkerhetsområdet, se kapittel 3.2.6.

Utfordringer og teknologisk utvikling

DSBs oppmerksomhet innen elsikkerhetsområdet endres i takt med at samfunnet blir mer og mer avhengig av elektrisk strøm som bærer av energi, funksjon, informasjon, og velferd/omsorg. Dette er en styrt og ønsket utvikling med tanke på overgang til fornybar energi som følge av klimaendringer og ny teknologi, effektivisering og bedre tilgjengelighet gjennom digitalisering. For elsikkerhetsområdet innebærer dette nye og krevende utfordringer, fordi aktiviteten og kompleksiteten i elektrobransjene er økende; ny teknologi skal fungere i det norske strømmettet og vi blir mer sårbare når vi får nye bruksområder for elektrisk kraft og "alt går på strøm".

Økende aktivitet i elektrobransjen innebærer også at flere utlendinger ønsker å jobbe i Norge. Dette gir fortsatt utfordringer med å håndtere det store antallet som søker om godkjenning for å arbeide i Norge. Manglende kapasitet kan bremse aktivitetene i bransjen og fremdriften i elektrifiseringen av samfunnet. Erfaring viser at økende aktivitet innebærer større fare for ulykker og feil. Det er derfor nødvendig å følge opp bransjene, slik at vi ikke får en negativ utvikling av antall hendelser/skader knyttet til arbeid på og ved elektriske anlegg.

Overgang til fornybar energi innebærer økt bruk av elektrisitet som energikilde i Norge. Transport på vei (biler og busser) og sjø (ferger) skal over på strøm, og dette gir helt nye teknologiske utfordringer som utfordrer elsikkerheten. Vi produserer normalt mer fornybar vannkraft og vindkraft enn vi forbruker, og behovet for elektrisk kraft for overgang til transport på elektrisitet vil normalt dekkes av normalproduksjonen. Utfordringene er å få denne energien frem på en sikker måte der den trengs til ladestasjoner for kjøretøy og skip, samt landstrøm for skip som ligger til kai.

Antallet privatpersoner og virksomheter som også produserer strøm i egen installasjon er økende. Produksjonen skjer primært ved installasjon av solceller og anlegget kan levere elektrisk kraft tilbake til strømmettet. Dette introduserer helt nye elsikkerhetsutfordringer som må håndteres må håndteres av DSB. Nettselskapene må endre arbeidsmetoder for å kunne arbeide sikkert – de har ikke lenger kontroll på om det er spenning på nettet. I tillegg installeres nå brukte elbilbatterier i bolig for lokal lagring av elektrisk energi. Dette stiller store krav til farer på både kjemi-, brann- og produktområdet, i tillegg til el-området. Dersom eiere av slike anlegg velger å koble seg fra det ordinære strømmettet, vil DSB få det direkte ansvaret for tilsyn med anleggene. For private anlegg som er tilknyttet det ordinære strømmettet er det DLE som er delegert tilsynsansvar for disse.

Bruk av strøm på stadig nye områder utfordrer også arbeidet med elsikkerheten på andre måter enn vi har vært vant med. Strømmen er grunnmuren i det moderne norske samfunnet og er samtidig den viktigste og mest kritiske infrastrukturen vi har. Med økende digitalisering og elektrifisering av transport på land og sjø blir vi stadig mer avhengig av strøm og dette utfordrer DSB som forvalter av regelverket. Derfor er vi stadig mer avhengig av at elektrobransjen gjør jobben på en sikker måte med høy profesjonalitet. En annen konsekvens er at grensene mellom ulike forvaltningsområder blir mer utydelig. Som en konsekvens av dette har Justis og beredskapsdepartementet startet arbeidet med å planlegge for en utredning av forvaltningen av hele elsikkerhetsområdet.

Ulykker med elektrisk årsak

I 2020 mottok DSB 527 meldinger om ulykker med elektrisk årsak. Dette er en nedgang på 17 ulykker sammenliknet med 2019. Av de 527 er det 135 hvor det er meldt om personskade.

At antallet ulykker de siste årene har vært stabilt over 500, selv om det har vært jobbet forebyggende, kan både ha sammenheng med et høyt aktivitetsnivå i bransjen og en mer positiv holdning til å rapportere ulykker. Det ble registrert en markert nedgang i antall ulykkes meldinger i perioden mars-juni 2020 sammenlignet med tilsvarende perioder tidligere år. Trolig skyldes dette mindre aktivitet grunnet nedstengning ifm. covid-19.

Det er behov for å fortsette det forebyggende arbeidet, både fra DSB og de ulike bransjene. Bransjene benytter i dag mange elektrofag- og hjelpearbeidere fra utlandet for å få jobben gjort. Dette kan være elektrofagfolk og det kan være fagarbeidere uten elektrokompetanse. Statistikken viser at kun 6 av 527 meldinger er knyttet til utlendinger, og det er derfor ikke mulig å konkludere med at dette bidrar til et stabilt høyt antall meldinger. Dette er tilsvarende tall som for 2019.

I 2020 var det ingen dødsulykker på grunn av strømgjennomgang eller lysbue. Dette er syvende året siden 1998, og siden vi tok i bruk elektrisitet, med null dødsulykker. Som diagrammet under viser ser vi at antallet omkomne på grunn av strømgjennomgang var i overkant av 10 personer før 1980. Siden den tid er det lagt ned mye arbeid for å bedre regelverket, tydeliggjøre ansvar, stille større krav til elektrofagfolk og bygge inn sikkerhetsbarrierer i anlegg og arbeidsmetodikk. At det de siste årene har vært et veldig lavt antall dødsulykker, viser at man får resultater av langsiktig og målrettet arbeid med søkelys på elsikkerhet gjennom tilsyn, informasjon og annet forebyggende arbeid, rettet mot virksomheter og boliger.

Figur 4: Antall døde pga. strømgjennomgang eller lysbue

Forvaltningsmyndighet/saksbehandling

Antallet søknader fra utenlandske elektrofagfolk som ønsker å videreføre et lovregulert yrke i Norge på bakgrunn av utdanning og praksis fra et annet land, er økende. For 2020 mottok direktoratet 1.765 søknader. Dette er rundt 1.000 færre søknader enn for 2019, og skyldes nok i stor grad covid-19. Behandlingen av sakene har blitt mer krevende de senere år grunnet større bevissthet rundt rettigheter og nye EU-direktiver. I 2020 ble det behandlet 3.029 søknader.

For å få behandlet det økende antall søknader, leies det inn eksterne ressurser. I alt arbeider seks personer med å behandle ulike typer søknader, både fra personer innenfor og utenfor EØS. Pr. i dag må de som søker ikke betale noen avgift for å få søknaden behandlet. Dette bidrar trolig til at også de som

ikke umiddelbart har et behov for en godkjenning søker, samt også at personer som har fått avslag søker på nytt.

Digitalisering av søknadsprosess for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

DSB mottok et oppdragsbrev fra JD i 2017 for å ivareta kravet i direktiv 2013/55/EC og lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Som løsning har DSB valgt å ta i bruk en digital søknadsportal som er utviklet av Altinn. Som første godkjenningsmyndighet (for 28 lovregulerte yrker) signerte DSB avtale med Brønnøysundregistrene for bruk av portalen og denne ble tatt i bruk våren 2018.

JD har som en del av sin saksbehandling i 2020, bedt DSB avklare hvordan praksisen med gebyr er i andre europeiske land. For å vurdere størrelsen på et eventuelt gebyr, har DSB i tillegg gjort en beregning av selvkost for behandling av søknader.

Effektivisering av saksbehandlingen krever i tillegg en elektronisk saksbehandlingsmodul som automatiserer flere arbeidsprosesser og legger til rette for at søker skal forberede og strukturere søknaden på en effektiv måte. Arbeidet med en slik modul, som omfatter alle yrker DSB regulerer, ble startet opp høsten 2018 og tatt i bruk ved slutten av året. Introduksjonen av modulen bidrar til å forenkle søknadsprosessen for søkerne, men at det har blitt langt enklere å søke har samtidig bidratt til en kraftig økning i antall søknader. Det er iverksatt et prosjekt i 2020 for å gjennomføre ikke-digitale tiltak for å forbedre og effektivisere prosessen med behandling av søknader. Dette inkluderer både informasjon til søker for å bedre kvaliteten på søknadene og prosessen for å behandle søknader. I tillegg ser vi på muligheten for å tilpasse en saksbehandlingsmodul som er utviklet for NOKUT for saksbehandlingen av søknader fra utenlandske elektrofolk. Prosjektet fortsetter i 2021.

Tilsynsmyndighet

DSBs tilsyn med landbaserte elektriske anlegg baserte seg primært på utplukk av tilsynsobjekter for å dekke inntektskravet. Tema for tilsynene var imidlertid basert på risikovurdering. Det ble lagt opp til en optimal bruk av ressursene gjennom samarbeid på tvers av regionsgrensene.

Tilsyn med maritime elektriske anlegg, herunder flyttbare offshoreinnretninger, er i stor grad basert på internasjonale avtaler med hensyn på frekvens og oppfølging av nybygg. Dette er samordnet med Sjøfartsdirektoratet gjennom avtale, men utføres med hjemmel i lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).

I 2020 ble det kun gjennomført 47 tilsyn med landbaserte elektriske anlegg, 256 tilsyn med maritime elektriske anlegg og 2 elvirksomheter. I tillegg ble det gjennomført tilsyn med 16 lokale elektrisitetstilsyn (DLE). Det lokale elektrisitetstilsyn (DLE) har innrapportert ca. 133.000 gjennomførte tilsyn. Dette er et vesentlig lavere antall enn for de siste årene, og skyldes covid 19-epidemien som i en lang periode bidro til at DLE ikke hadde tilsynsaktivitet.

Det har også i 2020 pågått arbeid med å avklare grenseflater og samarbeid med andre tilsynsmyndigheter. Det gjennomføres årlig møter med flere andre tilsynsmyndigheter for å utveksle informasjon og erfaringer. Det har også vært jobbet med grenseflater mellom el-tilsynsloven og ekomloven. Dette arbeidet er inntil videre delvis avsluttet i påvente av utredningen av forvaltningen av elsikkerhetsområdet. Avtalen med Sjøfartsdirektoratet fra 2006, som regulerer samarbeidet på elsikkerhetsområdet, ble revidert i løpet av 2020.

Utredning av forvaltning av elsikkerhetsområdet

DSB fikk i tildelingsbrevet for 2020 i oppgave å bidra til utredning av forvaltning av elsikkerhetsområdet. Utredningen vil ha deltakelse fra DSB, NVE, Nkom og Sjøfartsdirektoratet. DSB har sammen med NVE utarbeidet et forslag til mandat for arbeidet som ble levert til JD og OED i september. DSB fikk i november et oppdatert forslag til mandat fra JBD som er kommentert fra DSB. Forslag til mandat vil sendes til de respektive departementene som er foreslått involvert i utredningen.

Det er ved utgangen av 2020 ikke avklart når utredningsarbeidet vil starte, eller hvordan arbeidet skal organiseres.

3.3.4

PRODUKTSIKKERHET

Arbeid med produktsikkerhet under covid-19

I forbindelse med covid-19 oppsto det en stor etterspørsel etter ansiktsmasker og munnbind. Nye, ikke-kompetente markedsaktører importerte denne typen produkter i stor skala. Toll-etaten stoppet disse produktene på grensen. DSB er tilsynsmyndighet for ansiktsmasker som er personlig verneutstyr for vanlige forbrukere samt for munnbind som ikke er medisinsk utstyr. Situasjonen krevde et tett samarbeid mellom de ulike myndighetene og toll og førte til et dramatisk dreining av arbeidsoppgaver for DSB som tilsynsmyndighet på området.

DSB er tilsynsmyndighet for håndtering av medisinsk utstyr, med søkelys på norske helseforetak. Covid-19 situasjonen førte til at helseforetakene ble generelt hardt belastet og smitterisikoen hos disse var også betydelig. Sammen gjorde det at tilsynsplanen på området måtte endres betraktelig.

Sikkerhet ved produkter

DSB er fag-, forvaltnings- og tilsynsmyndighet for sikkerhet ved produkter etter produktkontrollloven, el-tilsynsloven og brann- og eksplosjonsvernloven og arbeider for å øke tryggheten for liv og helse gjennom å styrke produktsikkerheten.

Det omsettes en økende mengde produkter og omsetningen dreies fra fysiske butikker til on-line kjøp. On-line kjøp fra leverandører utenfor EØS-området er et økende problem da leverandørene her ikke er underlagt vårt regelverk og myndighetene har få virkemidler for å sikre sikkerheten. En typisk trend er også at produktene blir mer og mer komplekse, man får typisk for eksempel innebygde kommunikasjonsmoduler i mange produkttyper, men også andre avanserte funksjonaliteter. Slike endringer gir utfordringer i forståelsen av risiko, i å vedlikeholde sikkerhetskrav og det kreves samhandling mellom ulike myndigheter med ansvar for ulikt regelverk. Det "grønne skiftet" endrer også tyngden av produkter som omsettes for eksempel produkter til "smart-hus", sol- og vindenergisystemer mv.

EU-kommisjonen styrker sin rolle for å skape ett marked innen EØS. Dette gjøres blant annet gjennom mer bruk av europeiske meldesystem og felles databaseløsninger. Dette er på sikt med på å skape en mer enhetlig situasjon for å sikre at det omsettes sikre produkter på hele dette markedet. På kort og mellomlang sikt, før man har helhetlige systemer og digitaliserte koblinger mellom ulike EU-databaser internt og mellom EU-databasene og nasjonale fagsystemer/databaser, fører dette til utfordringer med å nå fram med all relevant informasjon til norske forbrukere og norske markedsaktører. Det vil bli jobbet med å se på løsninger som gjør at man får full effekt av dette i årene som kommer. DSB vil for eksempel i 2021 delta i et prosjekt for produktgjenkjenning fra EU-meldesystemene opp mot web-sider hvor disse produktene selges i Norge.

Produkter er del av hverdagen til alle innbyggerne i Norge. For det meste er produktene til nytte og glede, men de kan også forårsake skade på mennesker og materielle verdier. Tall fra Pasientregisteret indikerer at rundt 10 000 personskader i Norge hvert år kan karakteriseres som produktulykker, og hvert år sendes det inn over 2 000 meldinger om farlige produkter i EUs meldesystem RAPEX (Rapid Information Exchange System). Dette er produkter med en uakseptabel alvorlig risiko.

Produktmarkedet i Norge (og EØS) må generelt kunne sies å ha høy grad av sikkerhet. Dette til tross for en ekspansiv økning av omsatte produkter de senere ti-år, ikke minst av små-elektriske produkter. Å skape og videreføre et slikt trygt marked krever et kontinuerlig forebyggende arbeid. Dette gjøres dels

gjennom EØS-regelverk (direktiver og produktstandarder) delvis gjennom nasjonale markedstilsynsaktiviteter og informasjon til befolkningen. Sikkerhetskjeden i denne rekken forutsetter kontinuerlig forebyggende arbeid og man må ha oppmerksomhet på hele kjeden av aktiviteter. Resultatet av disse aktivitetene oppnås ikke på kort sikt. Fravær av forebyggende arbeid gjør seg først gjeldende over tid.

Når det gjelder barneutstyr og leketøy registreres det i EU årlig over 175 000 skader på barn som er alvorlige nok til at helsepersonell involveres. Det er også slik at omtrent 40-50 prosent av alle bygningsbranner starter på grunn av feil ved elektrisk utstyr eller installasjoner, eller som følge av feil bruk av elektrisk utstyr. Selv om én enkelt produktulykke i seg selv ikke truer samfunnet som helhet, så er systemene og reguleringene som skal forebygge disse ulykkene, en del av samfunnssikkerheten.

DSB er nasjonalt RAPEX-kontaktpunkt i Norge, på vegne av et nettverk bestående av 12 norske myndigheter med ansvar for produktsikkerhet. Tolletaten er en viktig samarbeidspartner på produktsikkerhetsområdet og deltar fast i nettverket, da erfaring viser at forebyggende tiltak og det å stoppe farlige produkter før de blir brakt i omsetning på det norske markedet har stor effekt. I 2020 ble 35 notifikasjoner, meldinger om et farlig produkt, registrert av norske myndigheter i EUs varslingsløsning, Safety Gate RAPEX.

Antallet reaksjoner, det vil si oppfølging av nasjonale tiltak for et farlig produkt meldt fra utlandet, var langt færre i 2020 enn tidligere år. Dette skyldes blant annet en prioritering av tollsaker i samarbeid med tolletaten for å stoppe ulovlige smittevernprodukter ved grensen, samt endret ressurstilgang som følge av omorganiseringer hos f.eks. Vegdirektoratet og Statens vegvesen.

Ny Nasjonal løsning for farlige produkter

Det er i dag 15 myndigheter som har produktsikkerhetsansvar i Norge. Disse har egne og ulike måter å informere forbrukere, media og markedsaktører om farlige produkter. Det er for forbrukere svært uoversiktlig, og det er vanskelig å vite hvem som har ansvaret for hva, hvor de skal henvende seg, eller søke informasjon om farlige produkter.

Det ble utviklet en felles, nasjonal løsning for publisering av informasjon om farlige produkter. Som del av løsningen ble det utviklet et nettsted, farligeprodukter.no, med et åpent publikumsgrensesnitt, og et lukket/sikret myndighetsgrensesnitt for registrering av produktinformasjon. Nettstedet ble utviklet i et samarbeid mellom DSB, Arbeidstilsynet, Vegdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Mattilsynet og Miljødirektoratet. Flere andre myndigheter har siden lanseringen i 2019 blitt med som samarbeidspartnere og brukere av den nye fellesløsningen. De nye samarbeidspartnerne er Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Justervesenet og Direktoratet for byggkvalitet.

Målet var å etablere et felles nasjonalt nettsted hvor informasjon om farlige produkter publiseres på en god og oversiktlig måte. DSB mener det er flere andre viktige mål som dette prosjektet også kan bidra med å realisere:

- Forebygge helseskade og materielle skader som følge av omsetning og bruk av farlige produkter.
- Bidrar til felles digitalisert forvaltning i statlige virksomheter.
- Effektivisering og profesjonalisering av veiledningstjenesten på produktsikkerhetsområdet.
- Økt synlighet i media for produktsikkerhetsmyndigheter og området for produktsikkerhet.

Kunnskapsbygging innenfor batteriteknologi (litium-ion batterier)

DSB deltar aktivt i norsk forum for batterisikkerhet (NFB) for å bygge kunnskap innen ny teknologi som bla litiumbatterier og andre høyenergibatterier. Dette forumet ledes av FFI som har god kontakt med amerikanske myndigheter for overføring av ny kunnskap. Denne kunnskapen blir bla anvendt opp mot standardiseringsarbeidet for sikker lading av el-biler, og andre forbrukerprodukter med denne

batteriteknologien. Samtidig har DSB en god kontakt med bilbransjen der de pr i dag er opptatt av regulering av marked for gjenbruk av el-bil batterier.

Markedstilsyn på produktområdet

Som tilsynsmyndighet for produktområdet skal DSB bl.a. overvåke markedsaktørene og utstyr på markedet. Dette gjøres gjennom markedsovervåkning og stikkprøvekontroll basert på en risikovurdering.

Målet med koordinerte aktiviteter innen markedstilsyn for produktsikkerhet i hele EU er å:

- Sikre trygt indre marked
- Gi verktøy til deltakende markedstilsynsmyndigheter for å teste produktene som er funnet i det indre marked
- Bestemme risikoen ved testede produkter
- Lage felles rutiner og prosedyrer
- Tilrettelegge for diskusjoner og kunnskapsdeling mellom nasjonale markedsovervåkingsmyndigheter
- Nå ut til eksterne interessenter med en aktiv rolle og plikt til å sikre et trygt indre marked.

For å finne fram til grupper av potensielt farlig utstyr, benyttes brannårsakstatistikk, spesifikke farlige produkter oppdages gjerne gjennom bekymringsmeldinger fra forbrukere eller bransje, ved å følge medieoppslag og meldinger fra andre land.

Stikkprøvekontroll av elektrisk utstyr utføres av noen utvalgte DLE, som besøker detaljister og inspiserer utstyret. Det ble i 2020 avsatt totalt 4,8 årsverk fordelt på seks lokale el-tilsyn (DLE). Store deler av landet blir dekket og de bidrar i tillegg med lokalkunnskap og tilstedeværelse. De opparbeider seg over tid en teknisk spisskompetanse på utstyret gjennom bl.a. kurs, opplæring og erfaring, noe som i større grad fører til en kvalifisert og risikobasert kontroll. Videre fører DSB alene eller via DLE tilsyn med importører av produkter. Dette gjøres i hovedsak for å avdekke om importørene ivaretar sine forpliktelser som i igjen fører til at de bare importerer produkter som overholder sikkerheten og formelle krav som kreves for å kunne selges på det norske markedet. Det ble i 2020 igangsatt et arbeid for å heve kompetansen til alle seks DLE-ene i tilsynsarbeidet og for å utarbeide felles rutiner slik at tilsynene skal fremstå enhetlige. Dette arbeidet videreføres i 2021. DLE fikk i 2020 en mer sentral rolle i større deler av markedstilsynsprosessen og jobbet i større grad en tidligere mer selvstendig. Alle vedtak rundt omsetning av produkter fattes fremdeles av DSB. Endringen medførte også at det ble større oppmerksomhet på tilsyn med produsenter og importører av elektrisk utstyr.

Videre samarbeider DSB alene og via DLE med tollmyndighetene når varer blir importert til landet. I stedet for å stoppe produktene når de har kommet ut i butikk, stoppes containeren på grensen. Det er en effektiv måte å drive markeds kontroll på.

Det gode samarbeidet mellom DSB som produktmyndighet og tolletaten skal videreføres og styrkes. I 2020 har DSB også deltatt i et europeisk CASP-prosjekt med mål om å øke samarbeidet mellom toll- og markedstilsynsmyndighetene.

Tollsaker munnbind og ansiktsmasker

Siden mars 2020 har importen av munnbind og ansiktsmasker eskalert. DSB har myndighetsansvar for slike produkter som importeres som personlig verneutstyr til forbrukere samt munnbind som ikke er omfattet av forskrift for medisinsk utstyr, men skal samsvare med det generelle produktdirektivet i EØS. DSB har i denne sammenhengen hatt et tett samarbeid med tolletaten, Legemiddelverket og Arbeidstilsynet. DSB har i denne perioden behandlet 46 tollsaker på området, et langt større antall er i tillegg blitt vurdert og ikke prioritert som tilsynssaker. Situasjonen har vært preget av at mange av de

som importerer produktene har svært liten kunnskap om produktkravene og importørens forpliktelser i henhold til regelverket. DSB har måtte omdisponere ressurser for på best mulig måte sikre at markedet ikke flommer over av munnbind og ansiktsmasker som ikke tilfredsstiller sikkerhetskravene i regelverket.

Europeisk arbeid

Siden arbeidet med produktsikkerhet er et internasjonalt anliggende, har DSB i 2020 fulgt endringer innenfor regelverket i EU tett. To nye forordninger fra Europakommisjonen på vareområdet er vedtatt; forordning 2019/1020 og forordning 2019/515. Den første forordningen reviderer delene av forordning (EF) 765/2008 som gjelder markedstilsyn og den andre erstatter forordning (EF) 764/2008. Begge forordningene inneholder horisontale bestemmelser, som får virkning for virksomheter og forbrukere på de fleste varesektorer og deres ansvarlige tilsynsmyndigheter.

Direktoratet deltar i EU koordineringsgrupper (ADCO) og ekspertgruppemøter der det diskuteres direktivene knyttet til produktområder som f.eks. maskiner, elektrisk utstyr, personlig verneutstyr, gassapparater, leketøy osv. Det er viktig å delta på disse møtene for å kunne påvirke nytt regelverk og endringer i eksisterende regelverk, og for å fortolke og implementere EU-regelverket riktig.

Noen hovedtema fra arbeidet er økt samarbeid mellom markedstilsynsmyndighetene og mellom markedstilsynsmyndighetene og tollmyndighetene, nye rapporterings- og registreringsforpliktelser for markedstilsynsmyndighetene, etablering av et nytt nasjonalt kontaktpunkt for markedstilsynsmyndighetene og publisering av samsvarserklæringer på nett. Forordningene inneholder bestemmelser som vil ha betydning for DSB som markedstilsynsmyndighet og det må gjøres endringer i regelverket DSB forvalter på produktområdet (se også kap. 3.2.6).

EU prosjekt – batterier

DSB har deltatt i et felles EU finansiert prosjekt sammen med syv andre nasjoner i perioden 2019-2020. Dette prosjektet fokuserte på litium-ion batterier anvendt i produkter som bærbare PC-er, PAD-er, e-sigaretter og strølagringsenheter (power banks). Resultatene er at 10 prosent av batteriene feilet under test. Disse avvikene er fulgt opp mot nasjonale importører/distributører. Publisering av resultatene i media og prosjektrapport ble utgitt i juni 2020.

Sikkerhet ved forbrukertjenester

Forbrukertjenester i Norge i sterk vekst, blant annet grunnet befolkningens økende ønske om opplevelser og at disse oftere er i organisert form enn tidligere. NHO reiseliv skriver bl.a.: *"Den største veksten i reiselivsnæringen skjer innenfor det opplevelsesbaserte reiselivet. Norge tiltrekker seg utenlandske turister som aldri før, .." og " Veksten i opplevelsesbransjen gir også utslag i NHO Reiselivs medlemsmasse."*

Tilfanget av guidede turer, via ferrata, aktivitetssenter og trampolineland, båt- og fisketurisme mv. er for eksempel sterkt økende. Tilbyderne av tjenestene har ikke alltid tilstrekkelig kunnskap om regelverket, og har heller ikke alltid gjort gode risikovurderinger for de aktivitetene de tilbyr.

Forbrukertjenester er et område hvor stadig nye tilbydere av ulike tjenester etableres, mer eller mindre profesjonelle. Det tilbys også stadig nye aktiviteter som regnes som en forbrukertjeneste. Ofte tilbyr en virksomhet mange ulike forbrukertjenester, f.eks. både rafting, brevandring, klatring, topturer, båtutleie mv. Dette stiller store krav til virksomhetene når det gjelder å etablere god internkontroll. På dette området skjer det årlig flere dødsfall og alvorlige ulykker. Bistand i politisaker samt bruk og innhenting av skadestatistikk/data er et viktig virkemiddel i DSBs forebyggende arbeid.

DSB skal være en aktiv og synlig myndighet på forbrukertjenesteområdet. Siden 2018 har vi intensivert arbeidet gjennom økt bransjesamarbeid og tilsynsaktivitet. Bransjesamarbeid anses som svært viktig for

å nå ut til de enkelte aktørene med riktig informasjon, samtidig som det bidrar til økt kunnskap om de ulike forbrukertjenestene som tilbys på markedet i dag.

Sikkerhet ved lekeland og trampolineparker ble valgt ut som særskilt tilsynsområde/satsningsområde i 2020. Lekeland er valgt ut på grunn av flere varsler/bekymringsmeldinger om ulykker. Tilsynet på trampolineparker er valgt ut som følge av at dette er et relativt nytt aktivitetstilbud med et antatt stort risikopotensiale. Grunnet covid-19-situasjonen er mye tilsynsaktivitet på dette området satt på vent. Tilsyn rettet mot lekeland og trampolineparker er tenkt gjennomført i løpet av 2021.

DSB gikk inn som representant i Sakkyndig råd for fritidsfartøy i 2018. Dette er et samarbeidsorgan for offentlig myndigheter med ansvar innen fritidsbåtområdet og frivillige organisasjoner som arbeider for sikkerhet på fritidsbåter. DSB anser dette som en viktig arena for å blant annet kunne bidra til økt oppmerksomhet på sikkerhet ved forbrukertjenesten båtutleie. Arbeidet er videreført i 2019 med ferdigstilling av en Nasjonal handlingsplan mot fritidsbåtulykker som skal bidra til å for å få ned antall alvorlige ulykker forbundet med bruk av fritidsfartøy. Handlingsplanen synliggjør ni satsningsområder med tilhørende tiltak:

- Sikkerhetsutstyr
- Rusmidler
- Sikkerhet ved brygge/havn
- Fart
- Fartøysikkerhet
- Farleder
- Utleie av båt
- Båtførers kompetanse
- Forbedring av faktagrunnlaget

Som et ledd i oppfølgingen av stortingsmelding om *Samhandling for bedre sjøtryggleik - del III Særleg om tryggleiken på fritidsbåtar* ble det i 2020 påbegynt et omfattende arbeid i regi av Sjøfartsdirektoratet hvor det skal utredes, kartlegges og eventuelt iverksettes ytterligere tiltak rettet mot området utleie av fritidsbåt. DSB innehar en sentral rolle i dette arbeidet knyttet til båtutleie som en forbrukertjeneste. Konkrete tiltak og tilsyn vil bli gjennomført etter at første utredning er overlevet NFD i første halvdel av 2021.

Det ble i 2020 også påbegynt et arbeid relatert til *Samhandling for bedre sjøtryggleik (Meld. St. 30 2018 – 2019:54-55)* hvor det presiseres at "*Offentlige myndigheter, organisasjoner og frivilligheten bør i enda større grad enn i dag samordne innsatsen på fritidsbåtområdet*". DSB vil i årene som kommer delta som dialogpartner for å bidra med kunnskap til en digitalt støttet plattform for tverrsektorielt samarbeid for arbeidet med å redusere antall ulykker og konsekvensene av ulykker med fritidsbåter. Plattformen skal samle og sammenstille data fra flere kilder (både eksisterende og nye), og bearbeider disse til styringsinformasjon som de ulike aktørene har bruk for i sitt strategiske og operative arbeid.

Håndtering av medisinsk utstyr

DSB har tilsynsansvar for brukere av elektromedisinsk utstyr, for å forebygge uhell i tilknytning til slikt utstyr. Tilsynet konsentrerer seg om helseforetakene og gjøres i samarbeid eller koordinert med Det lokale el-tilsynet som har tilsyn med el-sikkerheten for installasjoner og anlegg. Det er søkelys på å undersøke om foretakene gjennom sitt HMS-arbeid er underlagt et internkontrollsystem, om dette systemet dekker kravene i forskriften og om aktiviteter er i henhold til beskrivelsen i egne rutiner. Videre å undersøke om foretaket har et system som sørger for at elektromedisinsk utstyr og den elektriske installasjonen forvaltes på en sikker måte. For 2020 var det planlagt tilsyn med 10 helseforetak, hvorav det ble gjennomført fire. Seks tilsyn ble utsatt grunnet covid-19.

De som skal reparere elektromedisinsk utstyr, med spesiell risiko, skal ha samtykke fra DSB. Søkerne må dokumentere formell kompetanse og praksis. DSB mottok 37 søknader for dette i 2020, hvorav 30 ble godkjent.

Samarbeidet med HMS-etatene

HMS-etatenes tilsynssamarbeid bygger på Stortingsmelding nr. 17 (2002-2003) om statlig tilsyn og kongelig resolusjon (kgl.res.) av 17.9.2004. Arbeidstilsynet er utpekt til koordinerende etat for HMS-tilsynet med alle virksomheter på land. Petroleumstilsynet er utpekt til koordinerende etat for tilsynet på den norske kontinentalsokkelen og utvalgte petroleumsanlegg på land. DSB er gitt koordineringsansvar for tilsyn med aktiviteter, objekter og virksomhet med potensial for store ulykker. Formålet med tilsynssamarbeidet er at arbeidslivet skal behandles på en helhetlig måte, og at virksomhetene skal oppleve et koordinert og mest mulig samordnet tilsyn fra myndighetens side. Det skal videre fremmes en helhetstenking blant tilsynsetatene, og de samlede ressurser som tilsynsetatene og virksomhetene bruker skal utnyttes så effektivt som mulig. Koordinert tilsynsarbeid på tvers bidrar også til å nå målet om god regelverksetterlevelse ute i den enkelte virksomhet.

I 2018 identifiserte HMS etatene to områder med utviklingsbehov; nye digitale løsninger som erstatning for Felles tilsynsdatabase (FTD) og Regelhjelp.no, og felles tilsynsopplæring utover dagens felles 4-dagers tilsynskurs. I 2020 er det arbeidet videre med disse områdene.

I FTD deler tilsynsmyndighetene tilsynsdata knyttet til næringslivet, basen har vært i drift i 18 år og har flere kjente svakheter, er sikkerhetsmessig svak og kostbar i drift. Bruken av FTD hos brann og redningsvesenet og DLE er mangelfull men lenge etterspurt av andre deltakere i HMS-samarbeidet. *Utgangspunktet for prosjektet "Felles digitaliseringsprosjekt for tilsynsmyndighetene" er ønske om en mer fremtidsrettet og egnet plattform for deling av data. Dette kan effektivisere og forbedre kvaliteten hos tilsynsmyndighetene og virksomhetene og sikre bedre koordinering av tilsynsaktivitetene mellom myndighetene.* En ny, felles plattform for FTD har i 2020 vært under utvikling og det er planlagt å ta i bruk den nye løsningen våren 2021 for enkelte av tilsynsmyndighetene. Planen er at d FTD vil være i drift inntil alle de fem tilsynsmyndighetene som i dag bruker FTD er klare til å overføre sine tilsynsdata til den nye plattformen.

I prosjektet «Deling av tilsynsdata» utvikles tjenesten "Tilda". Tjenesten skal gi tilsynsmyndighetene muligheter for å dele data og samhandle på tvers. Prosjektet har i løpet av 2020 gått fra planleggingsfasen til gjennomføringsfasen. Samtidig er initiativet hos nærings- og fiskeridepartementet knyttet til deling av tilsynsdata slått sammen med HMS-etatenes prosjekt og Brønnøysundregistrene er pekt på som forvalter av tjenesten når prosjektet er ferdigstilt. En samkjøring av disse nasjonale initiativene har ført til enighet om at en felles målarkitektur er beste vei videre. Prosjektet har god dialog med statsforvalterens Tilsynskalender.

Anbefalt løsning er å jobbe mot en distribuert løsning, med deling av gode data, basert på sanntidsuttrekk fra autoritative kilder. Data skal kunne brukes til samordning, risikobasert tilsynsvirksomhet basert på en beregnet risiko, tilgjengelig oversikt over brudd og reaksjoner, og mulighet til dypdykk i eksisterende materiale. Det legges opp til bruk av nasjonale felleskomponenter (data.altinn.no og Felles datakatalog). Leverandørrettet arbeid vil utføres for å få inn brann- og redningsvesenet og DLE i samordningen.

I februar 2019 gikk Regelhjelp.no ned på grunn av tekniske problemer. HMS-etatene vil på sikt jobbe med en løsning for å ivareta formålet med Regelhjelp.no på annen måte.

HMS-etatene har gjennom mange år arrangert felles tilsynsopplæring, 4-dagers tilsynskurs for inspektører. De større tilsynsetatene, utenom DSB, har i tillegg egne kurs for utdanning av inspektører men det er et potensial for å utvikle felles opplæring til å omfatte ulike temaer som alle inspektører bør skoles i.

Opplæringsgruppa (OG) i HMS-samarbeidet har kartlagt hva som finnes av opplæringsprogrammet hos de ulike etatene, hva vi har felles og hva vi kan samarbeide om.

Kartleggingen viste at det er et stort potensial for samarbeid fordi opplæringsbehovet i etatene overlapper på flere områder. DG besluttet at opplæringsgruppa skulle jobbe videre med utvikling av felles opplæring. OG fulgte opp bestillingen og la frem forslag til mulig modell med moduler og ulike temaområder i november 2019.

OG ble deretter gitt mandat til å fortsette arbeidet med å planlegge og utvikle felles opplæring for inspektører i tilsynsetatene og skal i 2020-2021 prioritere modulene:

- Tilsynsetatene og tilsynssamarbeidet
- Myndighetsrollen og inspektørrollen

DSB har i 2020 besluttet å utvikle et eget opplæringsopplegg for vårt tilsynspersonell som må koordineres med HMS-etatene og OG sitt arbeid med felles opplæring tilsyn. Utviklingen av interne kurs er satt i gang i 2020 og de første kursene vil være etablert i 2021.

3.3.5

NØD- OG BEREDSKAPSKOMMUNIKASJON

Delmål 4 - tildelingsbrev 2020: Nødetater og andre beredskapsaktører har tilgang til sikre, robuste og tidsmessige kommunikasjonssystemer for ledelse og samhandling

Det er gjennomført en rekke tiltak for å sikre at nødetater og andre beredskapsaktører har tilgang til sikre, robuste og tidsmessige kommunikasjonssystemer. Robustheten i Nødnett er økt for å redusere nedetiden og for å gi brukerne et enda mer stabilt nett. Dekningsutbedringer gir brukerne ny eller forbedret dekning. Det er også jobbet systematisk med tiltak for bedring av fysisk og logisk sikring av Nødnett. Dette pågående arbeidet vil sikre forsvarlig sikkerhet knyttet til drift og forvaltning av Nødnett. En nasjonal styringsmodell for nød- og beredskapskommunikasjon er etablert for å sikre bedre samordning og koordinering innenfor nød- og beredskapskommunikasjon.

Nødnett under covid-19

Nødnett er blant DSBs kritiske leveranser. Dette inkluderer drift av, og support på, utstyr som brukes av brannvesenet og andre brukere utover nødetatene. Gode kommunikasjonsløsninger for nød- og beredskapsaktører er en grunnleggende forutsetning for at aktørene skal kunne løse sine samfunnsoppgaver.

Tett oppfølging av underleverandører

DSB har erfart viktigheten av tett oppfølging av underleverandører til Nødnett, herunder driftsoperatører, bakkemannskap og transmisjonsleverandører. Søkelyset har vært på å ha en god oversikt over kapasitet og ressurser, samt følge med på eventuelle konkurser og/eller oppkjøp av sikkerhetsklarerte virksomheter.

For å kunne utføre feilretting ble kritisk personell gitt fullmakt til å reise på tvers av kommunegrenser. Kritisk personell fikk også unntak fra lokale karantenereregler. DSB sørget for at nøkkelpersonell hos underleverandører tilknyttet drift og vedlikehold av Nødnett fikk unntak for innkalling til Heimevernet.

Kartlegging av statlig behov og avtale om masseutsendelse av SMS-meldinger til befolkningen

DSB mottok 16. mars 2020 oppdrag fra JD om å kartlegge behov for masseutsendelse av SMS i relevante departement og direktorat, samt forhandle en avtale, etablere en løsning (avgrenset i tid og omfang) og organisere en tjeneste for å kunne sende ut slike SMS-er for aktuelle myndighetsorgan. DSB besvarte ut oppdraget 25. mars og etablerte, sammen med Digitaliseringsdirektoratet, et apparat for å hente ut oppdaterte nasjonal liste over telefonnummer. Videre inngikk DSB avtale om masseutsendelse av informasjon på SMS til befolkningen med Telenor. Avtalen er spesifikt etablert i forbindelse med covid-19, og kan benyttes av statlige virksomheter som har behov for masseutsendelse av SMS-er i forbindelse med håndteringen av koronapandemien.

DSB påpeker at tjenesten kun egner seg som informasjonskanal (ikke kritisk varsling) som kan nå ca. 4,2 millioner mottakere. I løpet av 2020 ble tjenesten brukt én gang av Helsedirektoratet før avtalen formelt var etablert. Den har ellers ikke vært benyttet så langt under pandemien.

Prioritering av helsesektorens behov

Spredningen av korona-viruset og håndteringen av situasjonen stiller ekstra krav til nød- og beredskaps-Norge. Økt belastning på Nødnettbrukere fører også til økt belastning på infrastruktur og utstyr. Spesielt har helsesektoren opplevd økt press på tjenester. DSB har bidratt til å få på plass løsninger som tåler belastningen koronasituasjonen medfører. Nye radioterminaler til både helse og politi, installasjon av linjekapasitet på legevakter og opprettelse av flere operatørplasser på legevakter er blant tiltakene som ble iverksatt. DSB erfarte effektivt samarbeid med helsesektoren, teleoperatører og utstyrsleverandør fra utlandet.

Nødnett

For at nødnetter og andre beredskapsaktører skal være i stand til å beskytte samfunnet og befolkningen, er de avhengig av hensiktsmessige kommunikasjonsverktøy for å kunne samvirke effektivt. DSB skal bidra til enhetlige, sikre og robuste nasjonale løsninger. DSB skal ha et sektorovergripende perspektiv og ta initiativ til og bidra til at samfunnets behov for løsninger for oppdragskritisk kommunikasjon ivaretas både i dag og i fremtiden.

Dagens Nødnett vil være bærebjelken i norsk beredskap i mange år fremover og det arbeides kontinuerlig med å optimalisere robustheten og dekingen i Nødnett, og å sikre god og stabil drift. .

Stabilt god drift av Nødnett

DSB har hovedansvaret for at Nødnett er og forblir trygt, robust og tidsmessig. Dette forutsetter forsvarlig drift og videreutvikling. De daglige drifts- og operatøroppgavene er satt ut til Motorola Solutions Norge. DSB ivaretar driftskontrakten med leverandøren på vegne av JD. I 2020 har DSB hatt en tett oppfølging og godt samarbeid med Motorola Solutions for å sikre god og stabil drift av Nødnett. Gjennomsnittlig tilgjengelighet i Nødnett for 2020 var 99,84 prosent. Måltallet på 99,95 prosent oppnås ikke gjennom hele året i alle landsdeler (se tabell 7). De vanligste årsakene til utfall i Nødnett er strømbrydd og brydd på telelinjer (transmisjon). Brydd på telelinjer skyldes i stor grad også strømbrydd eller forstyrrelser på radiolinjer når det er mye nedbør. De fleste utfallene var av kort varighet, men det som påvirket tilgjengeligheten i Nødnett i størst grad har vært langvarige utfall av enkeltbasestasjon i enkelte høst- og vintermåned. Utfall på basestasjoner som er lokalisert på fjellet med vanskelig tilgang for feilretting pga. store snømengder og utfordrende vindforhold påvirker oppetiden.

Tabell 7: Tilgjengelighet i Nødnett/ oppetid fordelt pr. mnd. 2020 med måltall 99,95 prosent.

Måned	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Nødnett tilgjengelighet	99,705 %	99,814 %	99,807 %	99,765 %	99,794 %	99,842 %	99,922 %	99,955 %	99,955 %	99,939 %	99,734 %	99,839 %

Økt robusthet i Nødnett

DSB jobber kontinuerlig med forbedringstiltak for å øke robustheten. De siste årene har DSBs samarbeid med kraftbransjen bidratt til økt robusthet i Nødnett. En rekke kraftselskaper i Norge har de siste årene blitt brukere av Nødnett og har sammen med DSB oppgradert batterikapasiteten (nødstrøm) fra 8 timer til 20 timer på 366 basestasjoner fordelt over hele landet, hvorav 18 av disse ble oppgradert i 2020. Den økte robustheten i Nødnett kommer alle brukerne til gode i de aktuelle områdene.

Andre robusthetstiltak som er gjennomført er montering av overspenningsvern på transmisjonslinjer på rundt 70 utsatte basestasjoner; oppgraderinger av solcellepaneler for å redusere nedetid på basestasjoner uten fast strømtilførsel, samt automatisk effektjustering på radiolinjer ved dårlig vær.

Det er ved flere anledninger i 2020 blitt kjørt ut transportable basestasjoner. Transportable basestasjoner utstyrt med satellitt, er ett av flere tiltak for å kunne opprettholde tilgjengeligheten i Nødnett. I juli ble en basestasjon i Luster tatt av flom og ble erstattet med en transportabel basestasjon. Under leirskredet i Gjerdrum i desember ble en basestasjon satt i beredskap i tilfelle lokal infrastruktur ville bli rammet.

Dekningsforbedringer i Nødnett

Nødnett har generelt god dekning. DSB systematiserer reelle dekningsutfordringer og er i stand til å prioritere og iverksette eventuelle nye tiltak. I 2020 har tre nye basestasjoner blitt satt i drift og to er under bygging. Nye basestasjoner er ferdigstilt og satt i drift i Bodø, Lodalen (Stryn kommune) og Ski (politiets nasjonale beredskapssenter). Basestasjoner på Ytre Sula (Solund kommune) og Nordvågen (Nordkapp kommune) er noe forsinket og ferdigstilles tidlig 2021. Beslutningen om plassering av basestasjonene er forankret med nødetatene.

DSB har gjort en del justeringer og tekniske forbedringer på basestasjoner som gir dekning i Finnmarksregionen. DSB har blant annet fått tillatelse fra finske myndigheter til å øke effekten på Nødnett basestasjoner som er fysisk lokalisert i Finland. Det er i tillegg bestilt antennebytter på basestasjoner ved Russergrensen. Begge tiltak gir et sterkere signal i området som basestasjonene sender i.

I 2020 fikk basestasjoner langs kysten av Troms-regionen, samt enkelte på Finnmarksvidda, økt rekkevidde på signalene fra 50 km til 83 km etter endringer av tekniske parametere. De øvrige stasjonene langs Norskekysten blir oppjustert tidlig 2021. DSB har valgt ut basestasjonene som er mest hensiktsmessige å justere, dvs. de som gir dekning utover havet. Som regel begrenser topografien rekkevidden på signalene, men spesielt utover havet rekker nå Nødnett-dekningen lenger ut.

Det er i løpet av 2020 installert 18 nye innendørsanlegg, herav både etatsbygg og en del ikke-etatskritiske bygg hvor byggeier selv finansierer anlegget. Det har blant annet blitt installert Nødnett-dekning i det nye Deichmanske hovedbibliotek, i det nye Munchmuseet og Nasjonalmuseet, samt NRK.

Nødnett-dekning representerer en vesentlig styrking av beredskapen i norske tunneler. Statens vegvesen, Nye Veier, samt fylkeskommunene bestiller jevnlig anlegg for Nødnett-dekning i vegtunneler. Disse finansieres av bestiller. I løpet av 2020 ble det idriftsatt 23 anlegg i vegtunneler, blant annet i verdens lengste undersjøiske tunnel; Ryfasttunnelen. Ved utgangen av 2020 er det totalt 409 vegtunneler som har, eller skal få installert, Nødnett-dekning. Når det gjelder Nødnett i jernbanetunneler ble det i 2020 bestilt dekning til tre nye tunneler og det er totalt 27 jernbanetunneler som har eller er planlagt med dekning.

Drift av brannvesenets brukerutstyr

DSBs enhet Branns driftsorganisasjon (BDO) drifter kontrollrom og radioterminaler tilknyttet Nødnett for brannvesenet, alle 110-sentraler og en rekke brukere utover nødetatene. BDO gir også brukerstøtte, som håndtering av feilmeldinger, programmering og reparasjon på radioterminaler og kontrollrom.

Tabell 8 viser antall telefonhenvendelser til BDOs førstelinje. Antall henvendelser har vært stabilt de siste årene. Totalt antall henvendelser, inkludert de henvendelsene som kommer via brukerportalen, var 10 418 i 2020.

Tabell 8: Antall brukerhenvendelser pr telefon til BDOs førstelinje

	2016	2017	2018	2019	2020
Antall brukerhenvendelser	5 250	7 232	7862	7269	7349

Omprogrammering av radioterminaler i forbindelse med Kommunereform 2020

Sammenslåing av kommuner og endring av fylkes- og kommunenummer påvirker talegruppestrukturen i Nødnett. Reprogrammeringen av radioterminaler er viktig for at Nødnett-brukerne skal få tilgang til oppdaterte talegrupper og kunne kommunisere effektivt med aktørene i sin region.

Det har blitt omprogrammert omtrent 16 500 terminaler til brann-Norge og 15 000 terminaler til det offentlige og til andre kundegrupper i forbindelse med kommunereformen. BDO har laget nærmere 1 600 kodeplugger til de forskjellige terminaltypene som finnes i Nødnett, og har bistått med omkonfigurasjon av radioterminaler.

Sammenslåing av flere store brannvesen i løpet av 2020 har medført betydelig arbeid med endring av radioterminaler (alias og ISSI), samt omprogrammering. I dette arbeidet har BDO driftet 65 programmerings-PCer hvorav 41 er sendt ut til forskjellige kunder. De resterende 24 PCene har blitt fordelt rundt til landets 110-sentraler.

DSB har reist rundt til frivillige organisasjoner og andre aktører med nød- og beredskapsansvar for å utføre nødvendige oppdateringer

Økt sikkerhet i Nødnett

Trusselbildet og kravene til sikkerhet endres over tid. DSB jobber kontinuerlig med å opprettholde forsvarlig sikkerhet knyttet til drift og forvaltning av Nødnett. I 2020 har DSB jobbet systematisk med tiltak for bedring av fysisk og logisk sikring av Nødnett.

DSB har fått bevilget midler til å styrke kapasiteten til å forebygge, oppdage og håndtere digitale hendelser i Nødnett. DSB har valgt å opprette et prosjekt for å gjennomføre anskaffelse, etablering og idriftsettelse av denne satsingen. Tjenester og løsninger for deteksjon av sikkerhetsbrudd i tillegg til analysebistand ved hendelser vil bli anskaffet gjennom en offentlig anskaffelse i markedet. Disse tjenestene vil typisk bli levert av leverandører som har etablerte døgnkontinuerlige sikkerhetsoperasjonssentre og innehar spisskompetanse på deteksjon og håndtering av digitale hendelser. I 2020 har prosjektet gjennomført markedsundersøkelse og erfaringsutvekslingsmøter med statlige virksomheter med tilsvarende behov for sette seg inn i hva markedet kan tilby både når det gjelder tekniske løsninger og kompetanse. Anskaffelsen i markedet ble utlyst i desember 2020 og kontrakt skal inngås sommeren 2021.

Konseptvalgutredning for fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon

Konseptvalgutredningen ble overlevert Justis- og beredskapsdepartementet juni 2020. Dagens avtale om drift og vedlikehold av Nødnett går ut i 2026. Nødnett er et godt og robust felles samband for nød-

og beredskapsaktørene i Norge, men Nødnett vil ikke kunne tilpasse seg det økende behovet for data-overføring.

Utredningen ble skrevet sammen med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, og involverte brukerne bredt, både i en referansegruppe og i ulike arbeidsgrupper og innspillsamlinger. I tillegg utformet helses aktører et bredt forankret innspill til KVVU-arbeidet, og det kom tilsvarende innspill fra BRE og Politidirektoratet.

Temaet er svært viktig for å sikre at samvirket som beredskaps-Norge har utviklet rundt Nødnett videreføres og videreutvikles. Ressursene må finne hverandre i fremtiden også.

Kvalitetssikring av KVVU-en ble påbegynt høsten 2020, og strekker seg over i 2021.

Nasjonal styringsmodell for nød- og beredskapskommunikasjon

Nasjonal styringsmodell for nød- og beredskapskommunikasjon ble etablert i 2020 for å ivareta og videreutvikle samvirkegevinster for brukere av oppdragskritisk kommunikasjon. Styringsmodellen skal også bidra til bedre samordning og koordinering innenfor nød- og beredskapskommunikasjon. Styringsmodellens deltagere representerer et bredt spekter av samfunnskritiske virksomheter og aktører som er avhengige av en velfungerende løsning for oppdragskritisk kommunikasjon.

For å sikre at modellen ivaretar de ulike nivåene i deltakernes linjeorganisasjoner, består den av tre utvalg: Fagutvalget, prioriteringsutvalget og nasjonalt styre. Det ble i oppstartsåret arrangert samlinger i alle tre foraene og det ble besluttet å jobbe videre med tre saker:

1. Utrede om det er hensiktsmessig at politiet og brannvesenet gjennomfører en felles anskaffelse av kommunikasjonsløsning for kontrollrom
2. Etablere et strategisk dokument med satsingsområder for styringsmodellen
3. Se på mulighetene for en reserveløsning for dagens Nødnett og fremtidens nødnettløsning

Det er planlagt en evaluering av styringsmodellen i løpet av 2021.

Mobilbasert befolkningsvarsling

I februar 2019 leverte DSB sluttrapport på utredning av mobilbasert befolkningsvarsling til JD. Utredningen ble ledet av DSB, med deltagere fra Sivilforsvaret og POD. I 2020 ble DSB bedt av JD om å presisere rapporten med videre utredning av de økonomiske, regulatoriske, organisatoriske og forvaltningsmessige sidene av saken sammen med POD og NKOM. Utredningen ble overlevert JD 1. august i år. Det er et stort behov for en slik tjeneste også i lys av et EU-direktiv som stiller krav om at en slik løsning skal implementeres i medlemslandene. DSB vurderer en tilnærming med noe lavere investerings- og driftskostnad, hvor løsningen kun baseres på Cell Broadcast teknologi av personvern hensyn. Se også avsnitt om varsling under kapittel om Sivilforsvaret (kap. 3.3.9)

Kystradiotjenesten

Samfunnsutviklingen og utvikling innen kommunikasjonsteknologi og digitalisering tilsier behov for en gjennomgang av innretningen av maritim nød- og sikkerhetstjeneste. JD har gitt DSB i oppdrag å igangsette et utredningsarbeid for å avklare hvordan kystradiotjenesten bør være innrettet i fremtiden.

Oppdraget er delt i to leveranser: Første delrapport skal beskrive dagens situasjon og påpeke forbedringsområder. Denne rapporten ble levert JD 1. juli 2020. Andre delrapport skal drøfte og anbefale framtidig innretning. Denne rapporten vil bli levert 15. juni 2021.

3.3.6

INTERNASJONALT SAMARBEID OG BEREDSKAP

EUs ordning for sivil beredskap

Norge er fullverdig medlem av EUs ordning for sivil beredskap (UCPM), og DSB ivaretar koordineringen av Norges deltakelse i ordningen på vegne av JD. DSB har deltatt aktivt i forberedelsene mot ny budsjettperiode 2021-2027, herunder utvikling av beredskapskapasiteter under rescEU. Én norsk kapasitet (medevac/luftambulanse) ble besluttet etablert i 2020, og det arbeides med mulige nye kapasiteter innen skogbrannberedskap og CBRN. På samme måte som Civil Protection Pool, vil ressurser i RescEU tilbys til kriserammede land når landets egne ressurser er uttømt. Forskjellen er at dette er ressurser som er bygget opp i enkelte av medlemslandene, men store eller hele deler av finansieringen fra EU.

Gjennom RescEU har Norge mulighet til å bygge opp betydelige beredskapsressurser i Norge. Oppfølgingen av rescEU har dessuten ført til et tettere nordisk samarbeid om utvikling av beredskapsressurser. I 2020 ble det utarbeidet et felles nordisk veikart for rescEU. Dette vil gi en samlet styrket beredskap i hele Norden på områdene skogbrann, CBRN og akuttmedisin.

I forbindelse med covid-19 har EU spilt en vesentlig rolle i koordinering mellom landene. Viktige temaer har vært bistand til de hardest rammede landene, der Norge bisto med et medisinsk team (NOR-EMT) til Italia, samt koordinering og distribusjon av vaksiner. Videre har EU spilt en viktig rolle i å legge til rette for erfarings- og kunnskapsutveksling mellom landene. Endelig spilte EU en avgjørende rolle i forbindelse med repatriering av europeiske borgere de første ukene av pandemien.

DSB har deltatt i arbeidet med utviklingen av EUs Knowledge Network under DG ECHO. Nettverket vil bidra til at EUs samfunnsikkerhet- og beredskapsarbeid i størst mulig grad vil være kunnskapsbasert, etablere gode rutiner for læring etter hendelser, en systematisk tilnærming til øvelser, arbeide med videreutvikling av kurs med mer. Videre vil nettverket være viktig mht. utveksling av kunnskap og erfaringer mellom landene.

DSB har engasjert en ny nasjonal ekspert til EU-kommisjonen. Den nasjonale eksperten er sekundert fra DSB, og inngår i DG ECHOs daglige arbeid.

Årets planlagte EU Civil Protection Forum ble avlyst pga. covid-19. I stedet ble det gjennomført flere nettseminarer. Direktør Elisabeth Aarsæther holdt innlegg på et høynivå-panel på det første av disse seminarene, der tema var tverrsektoriell koordinering og samarbeid.

I 2020 ble det EU-finansierte MEREPUV-prosjektet (analyse av strømbortfall i byer) formelt avsluttet. Det arbeides for at DSB – og andre etater – i årene som kommer, i større grad skal utnytte muligheter til ekstern finansiering av faglige utviklingsprosjekter, særlig gjennom DG ECHO og Horizon Europe.

Østersjøsamarbeid

DSB representerer Norge i Østersjørådets (Council of the Baltic Sea States, CBSS) Civil Protection Network (CPN) under området 'Safe and Secure Region'. Nettverket møtes årlig på generaldirektørnivå for å diskutere pågående aktiviteter og koordinere tiltak og arbeid innenfor sivil beskyttelse, kritisk infrastruktur og andre beredskapsspørsmål i Østersjøregionen. Dette ble sist arrangert under Danmarks formannskap i 2019, da dette utgikk i 2020 grunnet covid-19.

Nettverket møtes også årlig på ekspertnivå og ad hoc for å diskutere aktuelle problemstillinger og felles prosjekter og samarbeidsområder. CPN koordineres og arbeider parallelt med EU Strategy for the Baltic Sea Region (EUSBSR) under Policy Area Secure.

Presidentskapet i CPN følger den ordinære CBSS-rotasjonen. Norge overtar formannskapet etter Litauen i juli 2021, og DSB vil ha ansvaret for å arrangere det årlige generaldirektørmøtet i CPN som planlegges våren 2022. DSB har siden november 2020 vært med i en interdepartemental gruppe for planlegging av det kommende formannskapet, ledet av UD.

EØS-midlene

I inneværende programperiode deltar DSB i flere programmer og prosjekter under EØS-midlene:

- Donor Programme Partner (DPP): Polen og Romania (begge Home Affairs-programmet) og Slovakia (klimaprogram)
- Donor project partner (dpp): Polen (CBRNE), Romania (søk og redning) og Portugal (to klimaprojekt, hhv. et om forvaltning i Rio Ceira og et om risiko og sårbarhet som følge av endret klima)

Gjennom de to prosjektene i Polen og Romania, arbeider DSB for at samarbeidet også skal bidra til å styrke norsk beredskap innen CBRN og søk og redning (USAR).

Som en del av forberedelsene til neste programperiode ser vi det som naturlig at DSBs videre engasjement knytter seg til deltakelse i 'Home Affairs,' og da særlig aktiviteter rettet mot programområde 23, Disaster Prevention and Preparedness. Som en del av forberedelsene planlegger vi to internasjonale workshops i 2022-2023, i hhv. Polen og Romania.

I desember 2020 ble samarbeidsavtalen (MoU) med Ungarn om EØS-midlene undertegnet. DSB er invitert til å bistå NVE som programpartner i en "DPP-light" rolle for klimaprogrammet i Ungarn.

FN

DSB er nasjonalt kontaktpunkt for FNs industriulykkekonsensjon. Konsensjonens hovedmål er å forebygge industriulykker med farlige kjemikalier som kan ha grenseoverskridende konsekvenser, og at det etableres en beredskap for å håndtere slike ulykker på en best mulig måte. Arbeidet ivaretas av Internasjonal seksjon i samarbeid med seksjon for kjemikaliesikkerhet. DSB ved INT leder byrået og partsmøtene (COP). I dag er det 41 stater som har ratifisert og implementert konsensjonen. Statene møtes annethvert år (Conference of the Parties, COP) for å drøfte og ta beslutninger i relevante saker for konsensjonen. Møtet i 2020 ble avholdt som videomøte under ledelse av Norge v/DSB. Med bakgrunn i konsensjonens langtidstrategi og beslutninger tatt på møtet i 2020 er det oppmerksomhet på å få flere land i UNECE-regionen til å slutte seg til konsensjonen. I tillegg ble det understreket at konsensjonen er et viktig instrument i arbeidet med å bidra til å oppnå FNs bærekraftsmål og Sendai-rammeverket for katastrofebygging.

DSB bidrar også i det internasjonale arbeidet med naturfare og klimarisiko, blant annet som nasjonalt kontaktpunkt for FNs rammeverk for katastrofebygging (Sendai) og for Paris-avtalens mekanisme for klimarelatert tap og skade (Warszawa mekanismen).

NATO

DSB understøtter JD i oppfølgingen av NATOs sivile beredskapsarbeid. Også for NATO har covid-19 pandemien satt en demper på det pågående arbeidet og mye har blitt skjøvet på fremover i tid. Det har også vært en utfordring i 2020 med ikke å kunne møtes i hovedkvarteret i Brussel. Det er funnet andre og nye arbeidsformer, og de fleste ordinære møtene har blitt kortet ned. Det har også vært noe krevende med såpass stor tidsforskjell blant medlemmene i alliansen når møter og andre arrangementer skulle gjennomføres.

Arbeidene i NATO i 2020 har vært konsentrert om hovedsakelig to forhold. Det ene har vært koordinering av bistand og utveksling av nasjonale erfaringer i relasjon til covid-19. Flere land har bedt om assistanse gjennom NATOs samordningsmekanisme EADRCC i tillegg til EU. DSB har holdt oversikt over alle disse henvendelsene om bistand. Våre allierte har også fortløpende delt sine nasjonale erfaringer med håndteringen av covid-19. Det har vært både egne kosekvenshåndteringer som direkte følge av covid-19 utbruddet, men også erfaringer med sikkerhetspolitiske utfordringer under en pandemi. NATO har spesielt rettet søkelyset på sivilt-militært samarbeid i pandemien, og vist til godt samarbeid fra enkeltland. NATO har også stilt med kapasiteter til enkeltland, da særlig innen lufttransport.

Det andre NATO har konsentrert seg om i 2020 var videreutviklingen av arbeidet med motstandsdyktighet og resiliens. Dette ble i 2020 høyt prioritert fra NATOs side og vil fortsette inn i 2021, der dette vil bli et tema på toppmøte. Det har vært en konseptuell tilnærming der man i enda større grad enn tidligere har arbeidet for å styrke alliansen som helhet, gjennom at nasjonene sin samfunnsikkerhet bedres. Det snakkes i NATO om "resilient societies", og ikke lengre om "whole of government". Det betyr i korthet stadig større forventninger om at nasjonene skal styrke sitt sivile beredskapsarbeid, og hvor hele samfunnets mulige kapasiteter skal inkluderes. Norge er flinke på dette og har også bidratt godt inn i disse arbeidene. DSB har både alene og med JD representert Norge ved en rekke møter og seminarer i 2020.

NATOs arbeid med sivil beredskap har også bidratt til å legge premisser inn i arbeidene med totalforsvarsprogrammet i 2020. Det har også bidratt til å inspirere og videreutvikle vårt eget totalforsvarskonsept. Et eksempel på det er arbeidet med våre kritiske samfunnsfunksjoner som også er nært knyttet til utviklingen av NATOs 7 baseline requirements (7BR). I 2020 ble 7BR revidert og skal ytterligere revideres i 2021.

Internasjonalt samarbeid skogbrann

DSB har et omfattende og viktig internasjonalt samarbeid som foregår på mange ulike arenaer. I all hovedsak skjer dette samarbeidet gjennom NATO, EU og FN, men i 2018 økte også samarbeidet mellom våre nordiske myndigheter under Haga-erklæringen. Etter samarbeidet som startet i 2018 under og etter de mange og heftige skogbranner, spesielt i Sverige har dette arbeidet blitt videreført også i 2020. Det vil være en viktig bidrag til å styrke skogbrannberedskapen nasjonalt og i de nordiske land, men også inn mot nye satsninger i EU på området. DSB har også bidratt i samarbeidsprosjekt om nordisk skogbrannfarevarsling hvor Meteorologisk institutt har ansvaret for Norges del.

Internasjonalt samarbeid - regelverk

En stor del av det internasjonale arbeid i DSB er knyttet til utvikling og forvaltning av internasjonalt regelverk. DSBs fire lover og nær halvparten av DSBs forskrifter gjennomfører EØS-regelverk.

DSB har ansvar for å delta i og påvirke arbeid som leder frem til internasjonalt regelverk innen DSBs myndighetsområder.

DSB internasjonale regelverksarbeid bidrar til å nå målene om kunnskapsbasert forebygging og å redusere sårbarhet i samfunnet ved at DSB deltar i ekspertgrupper, komiteer, fellesaksjoner og programsamarbeid i flere internasjonale fora som EU, EFTA, FN, OECD, OPCW mv. Regelverkene og anbefalingene som utvikles i de internasjonale foraene DSB deltar i, har direkte sammenheng med DSBs rolle som nasjonal fag, forvaltnings og tilsynsmyndighet ved for eksempel tilgang til ny internasjonal kunnskap, utarbeidelse av internasjonalt regelverk som implementeres i norsk rett eller ved at det gjennomføres koordinerte tilsynsaksjoner. Effekten for brukere er treffsikkert regelverk hvor norske forhold er søkt ivarettatt.

Internasjonalt samarbeid innen nød- og beredskapskommunikasjon

Oppdragskritisk kommunikasjon er et lite marked sammenlignet med det kommersielle markedet for kommunikasjonstjenester, noe som styrker behovet for å samarbeide internasjonalt. DSB deltar på internasjonale møter om både dagens Nødnett, fremtidens nødnett og nødmeldetjenesten. NBK representerer DSB på flere faste internasjonale møteplasser, inkludert møter i regi av EU-kommisjonen, og følger opp arbeidet nasjonalt. DSB har etablert et konkret samarbeid med ESMC, UK Home Office sin organisasjon for å utveksle erfaring knyttet til fremtidsrettet teknologi.

I 2020 har DSB vært mest aktiv i TCCA (TETRA Critical Communication Association). TCCA er en medlemsorganisasjon som leder den globale utviklingen av standardiserte, kritiske kommunikasjonsløsninger for profesjonelle brukere. Medlemmene består av myndigheter, produsenter, operatører og sluttbrukere. DSB har styremedlem i organisasjonen, og deltar i faggrupper.

DSB har deltatt med innhold på ulike plattformer:

- Deltatt med innhold om Nødnett på flere TCCA webinar.
- Deltatt med innhold på Critical Communication Week (CCWeek) med blant annet presentasjon av utfordringer knyttet til oppdragskritisk kommunikasjon i nordområdene, diskusjon av grenseoverskridende kommunikasjon i paneldebatt og paneldebatt om juridiske og regulatoriske problemstillinger ved overgang til ny teknologisk plattform.

Etter mars 2020 har alle møter og konferanser blitt gjennomført digitalt

Sivilforsvaret - internasjonalt samarbeid og kapasiteter

Internasjonalt samarbeid – øving og opplæring

Det har siden begynnelsen av 2000-tallet årlig vært avholdt kurs og øvelser for internasjonale samarbeidspartnere ved SFUKS på Starum. Særlig viktig har et årlig kurs for FN's Høgkommissær for flyktninger vært. Det var lagt planer for gjennomføring av kurs også i 2020, men koronasituasjonen gjorde at kursgjennomføringen for de internasjonale partnere ikke var mulig. Kursene planlegges gjenopptatt når pandemien er over.

Internasjonale kapasiteter - EMT, NUS og NST

DSB har på oppdrag fra JD, i samarbeid med Helsedirektoratet (Hdir), etablert et pilotprosjekt med en tverrsektoriell beredskapsordning i form av et norsk Emergency Medical Team (NOR-EMT) type 1. Pilotprosjektet er utviklet i samarbeid med Forsvaret, Folkehelseinstituttet og de regionale helseforetakene. Kapasiteten er godkjent etter Verdens helseorganisasjon (WHO) standarder, og har siden juli 2018 stått på høy beredskap (24-48 timers) for WHO og EU. DSB ved Sivilforsvaret er arbeidsgiver for personellet i EMT og er ansvarlig for forvaltning av både materiell og personell knyttet til konseptet. Sivilforsvaret ivaretar også den operative ledelsen av EMT, i tillegg til de internasjonale konseptene Norwegian UNDAC Support (NUS) og Norwegian Support Team (NST). I 2021-2022 skal EMT-piloten evalueres av DSB og Helsedirektoratet gjennom et felles prosjekt. Det er i økende grad et internasjonalt utviklingstrekk at behovet for støtte øker i områder hvor sikkerheten er krevende. Det stiller strenge krav til både personell og forberedelser før utreise. Utsending av EMT til mer risikofylte områder er ett av forholdene som skal utredes nærmere i prosjektet.

DSB ved Sivilforsvaret har videre i samarbeid med Utenriksdepartementet stående beredskap for humanitær innsats gjennom konseptene Norwegian Support Team (NST) og Norwegian UNDAC Support (NUS), som leverer henholdsvis komplette teltleirløsninger for hjelpearbeidere i felt, og feltmessige telekommunikasjonsløsninger. Støtten gis enten alene eller sammen med DSBs

søsterorganisasjoner i International Humanitarian Partnership (IHP). IHP er en viktig samarbeidspartner både ved internasjonale oppdrag og for kunnskapsdeling og utvikling av de internasjonale konseptene. I 2020 var det 20 år siden det første oppdraget for NUS, som gikk til Eritrea. I 2020 kunne dessuten IHP-samarbeidet feire sitt 25-årsjubileum (Norge har vært medlem siden 1998).

DSBs operative internasjonale kapasiteter (NST og NUS) skal i 2021 gjennomgå med tanke på justeringer og modernisering. Disse opprettholder per i dag kun en minimumsberedskap, og en større internasjonal operasjon vil utfordre DSB personellmessig, spesielt hvis den sammenfaller med større nasjonale hendelser. DSB har mottatt midler til forvaltning av EMT, noe som vil styrke DSBs generelle kapasitet til å ivareta forvaltning av internasjonale kapasiteter og oppdrag.

Internasjonale innsatser

Covid-19-situasjonen medførte at internasjonale innsatser som involverte utsendelse av personell, ble krevende i 2020. For konseptene NST og NUS var konsekvensen at disse ikke ble benyttet i sin helhet i 2020. Imidlertid ble det i regi av IHP på oppdrag fra WFP, sendt materiellressurser fra NST til Sudan på slutten av året, i forbindelse med flyktningstrømmene inn fra Etiopia. Fra Norge ble det sendt 10 telt, som hver kan huse 6-8 hjelpearbeidere (eventuelt være til bruk som kontorplasser), finansiert av Utenriksdepartementet.

EMT-konseptet består av både medisinsk personell og materiell noe som gjør det godt egnet for utsendelse også under pandemi-forhold. Etter henvendelse fra italienske myndigheter støttet NOR EMT i april det italienske helsevesenet ved sykehuset i Bergamo i forbindelse med covid-19-pandemien. Bistanden besto av 16 helsearbeidere i tillegg til personell som ivaretok ledelse, logistikk- og støttefunksjoner til oppdraget. Etter henvendelse fra WHO i samarbeid med greske myndigheter ga NOR EMT i september/oktober støtte med helsetjenester i en flyktningeleir på Lesbos i Hellas. Deler av teamet ble rullert etter halv tid, og bestod av totalt rundt 25 personer. Oppdraget på Lesbos inkluderte tre ambulanser, samt en smittevernm modul. Tilbakemeldingene fra begge oppdragene var meget gode. Bistanden var av stor betydning og EMT-personellet ble takket for profesjonell effektiv innsats.

Et tett nordisk samarbeid har blitt stadig viktigere i oppfølgingen av EU og UCMP, herunder rescEU. DSB ser store muligheter mht. oppbygging av felles nordiske ressurser, og på initiativ fra Finland ble det i 2020 laget et nordisk veikart for rescEU der aktuelle norske ressurser inngår.

Det nordiske samarbeidet har også vært viktig i håndteringen av covid-19. Fra mars og fram til sommeren ble det avholdt ukentlige nordiske møter på GD-nivå. Disse møtene har fortsatt høsten 2020, med noe lavere møtefrekvens. Møtene har vært viktige mht. utveksling av erfaringer og koordinering av arbeid mellom landene.

Nordisk samarbeid innen produktsikkerhet

Det er viktig at DSB har god kontakt med de andre nordiske landenes myndigheter innenfor markedskontroll overvåking av forbrukerprodukter. DSB deltar i bl.a. Nordisk Produktsikkerhetsforum (NPF) og Nordisk Markedskontroll av elektriske produkter (NSS-MK), hvor ansvaret for arrangementet går på rundgang mellom de nordiske landene.

Deltakelse i Nordisk elsikkerhetssamarbeid

DSB deltar i Nordisk komité for samordning av elektriske sikkerhetsspørsmål (NSS). Dette er et nettverk for elsikkerhetsmyndighetene i Norden, hvor felles elsikkerhetsproblematikk diskuteres og delvis samordnes. DSB er aktiv i dette nettverkssamarbeidet. Formålet med samarbeidet er blant annet å fremme effektiviteten i elsikkerhetsarbeidet og bidra til økt elsikkerhet i alle de nordiske landene.

Nordisk samarbeid innen nød- og beredskapskommunikasjon

Det nordiske samarbeidet om samfunns- og kriseberedskap ble innledet og formalisert i Haga-erklæringen i 2009. Under Haga-ministtermøtet i oktober 2019 ble ministrene enige om Haga utviklingsmål 2019-2021. Ett av målene er å styrke nordisk samarbeid om nødkommunikasjon. Norge har et særlig ansvar for å lede arbeidet med dette utviklingsmålet. Arbeidet skal sikre at gevinstene som er oppnådd med nødkommunikasjon over grensene videreføres og utvikles i neste generasjons systemer.

DSB ved NBK har et faglig samarbeid med de andre nordiske TETRA-operatørene (NTOM) fra Sverige, Finland og Danmark. Disse operatørene har ansvar for de respektive landenes nødnett. I 2020 ble NTOM arrangert i januar (i Oslo) og september (digitalt). Alle landene var representert på begge møtene.

DSB samarbeider med Sverige (MSB) og Finland (Erillisverket) om grenseoverskridende kommunikasjon. Sverige, Finland og Norges nødnett er koblet sammen, både toveis og treveis. Dette har vært en viktig operasjonalisering av det nordiske samarbeidet. MSB, Erillisverket og DSB jobber kontinuerlig med å optimalisere både sammenkobling og bruk.

Videre har Erillisverket, MSB og DSB signert en intensjonsavtale om at grenseoverskridende kommunikasjon skal videreføres i fremtidens nødnettløsninger. Her blir det viktig å være omforent om lovgivning, opplæring og etablering av felles prosedyrer. Den etablerte kulturen for samarbeid må ivaretas og videreutvikles til også å gjelde deling av data.

3.3.7

DIGITALE SÅRBARHETER

Delmål 7 - tildelingsbrev 2020: Redusere digitale sårbarheter i samfunnet

Digitalisering av samfunnet fører til økt effektivitet og økt kvalitet på en rekke tjenester. Samtidig bidrar digitaliseringen til økte sårbarheter. Økt digital robusthet krever innsats både for å forebygge hendelser, for å ha bedre beredskap og sikre god evne til krisehåndtering når hendelsene oppstår. En tett kobling mellom Nasjonal sikkerhetsmyndighets (NSMs) ansvar for digital sikkerhet og DSBs samordningsansvar knyttet til samfunnsmessige konsekvenser er sentralt i dette arbeidet. *God håndtering og samordning krever tidlig varsling. Dette har hatt oppmerksomhet også i 2020, bl.a. gjennom øvelse Digital 2020 (se nedenfor), og ved styrking av rutiner for varsling fra de som er utsatt for/håndterer en digital hendelse til samordningsaktører som Statsforvalteren og DSB. NSM deltar nå også fast i DSBs samvirkekonferanser.*

DSB samarbeider med Statsforvalteren om hvordan kommunenes kunnskap om digitale sårbarheter og potensielle samfunnssikkerhetsmessige konsekvenser av digitalisering kan styrkes. I det ligger også å tydeliggjøre hvilken rolle Statsforvalteren skal ha når det gjelder å følge opp kommunene, jf. samordningsrollen.

"Digital 2020"

I 2019 fikk DSB i oppdrag å lede planlegging, gjennomføring, evaluering og oppfølging av en nasjonal tverrsektoriell digital sikkerhetsøvelse. Bakgrunnen var utviklingen innen området digital sikkerhet og trusselbildet, i tillegg til lanseringen av ny nasjonal strategi for digital sikkerhet vinteren 2019.

Oppdraget besto av tre elementer:

1. Utarbeide diskusjonsøvelser (øvingspakker).
2. Gjennomføring av kompetansehevingsløp for relevante virksomheter.
3. Planlegging, gjennomføring og evaluering av en spilløvelse som går over to dager.

Etter opprinnelig plan skulle det gjennomføres kompetanseseminarer vår og høst 2020 og en nasjonal tverrsektoriell spilløvelse i september 2020. Øvingspakker skulle lanseres bredt tidlig høsten 2020.

I regi av DIFIs⁸ prosjekt for bedre informasjonssikkerhet i statsforvaltningen lanserte DSB øvingspakker i forbindelse med den nasjonale sikkerhetsmåned (oktober). Disse er gjort tilgjengelig for privat og offentlig sektor, samt organisasjoner⁹. Pr. utgangen av året har 402 unike brukere benyttet seg av løsningen.

I utviklingen av scenarioet for spilløvelsen ble det laget en kompleks tilsiktet digital hendelse, hvor den største hendelsen var kompromittering av systemer som påvirker Norges Bank. Hendelsene skulle treffe finanssektoren, men med potensielle konsekvenser for en rekke andre sektorer. Deltakende virksomheter var blant andre: JD, FIN, FD, Norges Bank, Finanstilsynet, DNB, Nordic Financial CERT, FOH, Cyberforsvaret, NSM, Kripos, POD og DSB.

⁸ DIFI, nå Digitaliseringsdirektoratet (DigDir).

⁹ <https://ovelse.no/>

På grunn av håndteringen av covid-19 hendelsen ble arbeidet noe forsinket. JD besluttet å nedskalere selve øvelsen. Den ble gjennomført 3. desember 2020.

Tross nedskaleringen har DSB mottatt gode tilbakemeldinger fra de øvede virksomhetene. Øvelsen ble opplevd som svært godt planlagt, med et relevant scenario. Kompetanseløpet og øvningspakkene ble utført i henhold til plan og selv om øvelsen måtte legges om, ble det oppnådd mye læring nettopp gjennom planleggingsprosessen og de tre nevnte leveransene.

Øvelsen evalueres og læringspunkter følges opp, jf system for dette.

Håndteringen av covid-19-hendelsen har vist at digital sikkerhet er et viktig aspekt ved pandemihåndteringen, og vi har sett at kompetanse på dette området har blitt styrket gjennom krisehåndteringen. Pandemien bidrar til å understreke relevansen og viktigheten av arbeidet som ble lagt ned i planleggingen av øvelse Digital 2020.

3.3.8

TOTALFORSVARET – CIVIL SIDE

Delmål 8 - tildelingsbrev 2020: Et totalforsvar tilpasset det sikkerhetspolitiske bildet med relevante sivile beskyttelsestiltak og økt robusthet i kritiske samfunnsfunksjoner

Forsvarsevnen er forankret i et robust sivilsamfunn. Flere kritiske samfunnsfunksjoner på sivil side har betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser og landets forsvarsevne. Vi ser også at statssikkerhet og samfunnssikkerhet i større grad enn tidligere kobles sammen, særlig knyttet til det hybride utfordringsbildet, men også mer generelt. Erkjennelsen av avhengigheten mellom sivil- og militær side er understreket gjennom arbeidet med Totalforsvarsprogrammet.

Totalforsvarskonseptet har vist seg å være et fleksibelt instrument for god utnyttelse av samfunnets samlede ressurser og for å kunne ivareta den nødvendige samordning som må til for at aktørene skal kunne samarbeide godt og effektivt. En gjennomgang av erfaringer og evalueringer etter de siste årenes sivil-militære øvelser har avdekket at det er de samme ordninger og nasjonale krisehåndteringselementer som benyttes i en sivil krise som ved en sikkerhetspolitisk krise. Det moderniserte totalforsvarskonseptet blir derfor også brukt under håndteringen av covid-19-hendelsen. Vi har også sett dette gjennom håndteringen av skredulykken på Gjerdrum, der forsvarets ressurser ble benyttet i samspill med sivile redningsressurser.

På grunn av håndtering av covid-19-hendelsen var Totalforsvarsprogrammet nødt til å redusere ordinære aktiviteter gjennom 2020. *Samtidig ser vi at arbeidet med Totalforsvarsprogrammet har vært svært nyttig i forbindelse med håndteringen av covid-19, og at hendelsen har bidratt med videreutvikling av totalforsvarskonseptet. Covid-19-situasjonen viser bruk av totalforsvaret i praksis.*

Selve Totalforsvarsprogrammet ble avsluttet ved utgangen av 2020. *Programarbeidet har gitt store effekter på mange områder. Blant disse er:*

- *Styrket evne til mottak av allierte forsterkninger*
- *Styrket evne til sivil-militært samvirke*
- *Bevisstgjøring og refleksjon rundt egenberedskap og den norske forsvarsevnen*
- *Avklaring av roller, ansvar og myndighet; tverrsektorielt og sivil-militært*
- *Økt bevissthet på beredskap*
- *Økt bevissthet på samarbeidsområder*

- *Arbeidet som har blitt gjort, og som gjæres, med endringer og tilpasninger i lov og forskrift vil bidra til fleksibilitet og handlingskraft i gråsonesituasjoner.*
- *Søkelys på resiliens og robusthet i regi av NATO og sivil støtte til Forsvaret har bidratt til å øke robustheten i samfunnet generelt, ikke bare for sikkerhetspolitiske kriser, men dette arbeidet gir også effekt i krisesituasjoner i hele krisespekteret.*
- *Norge oppfattes som troverdig og kapabel NATO-alliert*

Nærmere om totalforsvaret og håndteringen av covid-19 hendelsen

I håndteringen av covid-19-hendelsen ser DSB stor nytte og effekt av det arbeidet som er gjort gjennom Totalforsvarsprogrammet, både på lokalt/regionalt nivå og sentralt nivå.

Flere av funnene og læringspunktene som er avdekket gjennom programperioden generelt og Øvelse Trident Juncture 2018 (TRJE18) spesielt, er kvittert ut. Vi ser også at covid-19-håndteringen forsterker behovet for å se videre på andre funn og læringspunkter. Et eksempel er funn og tiltak fra TRJE18 som definerer et behov for mer spisset informasjonsinnhenting og -deling basert på de 14 kritiske samfunnsfunksjonene (KIKS).

Det har vært gjennomført flere møter i Sentralt totalforsvarsforum med covid-19-situasjonen som tema. På møtene ble statusoppdateringer og situasjonsbilder fra de ulike etatene delt, i den hensikt å bidra til en felles situasjonsforståelse. Basert på dette ble det drøftet videre utvikling og tiltak.

Høsten 2020 ble det gjennomført en diskusjonsøvelse for Forsvarssjefen (inkl. alle grensjefer) og direktørene for POD, Hdir og DSB (inkl. SIV). Temaet var en alvorlig utvikling av pandemien samtidig med en sikkerhetspolitisk krise. Diskusjonen bidro til å løfte viktige problemstillinger. Den bidro også til å synliggjøre utfordringer i spennet mellom krise i fredstid og sikkerhetspolitisk krise, der de fleste tiltak får tverrsektorielle konsekvenser og det er et stort behov for samordning.

Midlertidig forskrift – nasjonal koordinering av støtte fra Forsvaret

Rett i etterkant av nedstengningen av landet i mars i år, ble det norske samfunnet satt under stort press, og behovet for støtte fra Forsvaret var stort. DSB fikk derfor i oppdrag å utarbeide en midlertidig forskrift som ivaretok den nasjonale koordineringen av støtte fra Forsvaret under koronapandemien. Forskriften gir DSB en koordinerende rolle for støtte fra Forsvaret til aktører med ansvar for samfunnsikkerhet. Anmodninger om støtte fra kommuner og andre aktører rutes via statsforvalter til DSB som koordinerer dette med Forsvaret og andre relevante etater, som Politidirektoratet og Helsedirektoratet, samt mot andre nasjonale ressurser som Sivilforsvaret. *Både DSB og Forsvaret gir uttrykk for at ordningen fungerer meget godt.*

Se også omtale i kap. 3.1.

Øvrige utviklingsoppgaver

Av andre utviklingsoppgaver og prosesser som er utført i 2020, kan nevnes:

- Oppfølging av funn og læringspunkter etter øvelse Trident Juncture 2018, bl.a. gjennom Prosjektforum (Totalforsvarsprogrammet) og Sentralt totalforsvarsforum
- Bidrag til videreutvikling av Forsvarets planverk
- Bidrag til styrket sivil-militært samarbeid knyttet til digital sikkerhet gjennom bidrag til planlegging og gjennomføring av øvelse Digital 2020
- Videreutvikling av lokalt-regionalt totalforsvarsarbeid
- Utvikling av veiledningsmateriell for utarbeidelse av sikkerhetspolitisk krise i fylkesvise risiko- og sårbarhetsanalyser
- Bidrag til planlegging og gjennomføring av Forsvarets øvelse Polaris Gram 2020

Sivilforsvarets operative evne kan defineres som summen av ledelse, personell, materiell og kompetanse. Det er en forutsetning for styrken på 8 000 tjenestepliktige, at alle skal øves og opplæres med henblikk på forsvarlig innsats ved større og komplekse hendelser. Erfaringer så langt i covid-19 håndteringen har vist at det er behov for å styrke Sivilforsvarets mannskaper, befal og avdelinger med mer kompetanse innen innsats i smittefarlige miljøer. Sivilforsvaret har derfor brukt mye tid og ressurser på å øve på smitteverntiltak. Erfaringene så langt viser også at antall tilgjengelige mannskaper i styrken ved langvarige hendelser er en utfordring, og som har blitt forsterket etter innføringen av fritak for personell som inngår i samfunnskritisk virksomhet (SKV ordning).

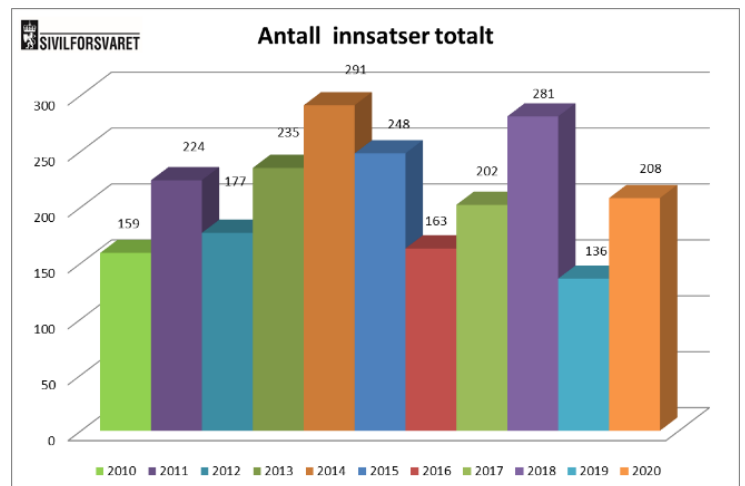
Etaten er tildelt øremerkede midler og ekstra bevilgning i årets reviderte nasjonalbudsjett, til sammen 43,3 mill. kroner. Dette har ført til en positiv bedring av materiellsituasjonen innenfor flere materiellkategorier. Som følge av regjeringens smitteverntiltak er øvings- og kursvirksomhet sterkt redusert fra mars, og har gitt økt etterslep innen kompetanse.

Sivilforsvarets innsatser – bistand i ulike hendelser

Sivilforsvarets innsatser i 2020 er i hovedsak knyttet til covid-19. Innsatsene har bestått i materiellbistand i form av telt til sykehus og legevakter i forbindelse med prøvetaking, samt bistand til improviserte renseløsninger for ambulansetjenesten, politiet og redningshelikoptrene. Blant annet har MRE avdelingene (mobile rensenheter) i Oslo og Akershus sivilforsvarsdistrikt blitt benyttet til rensoppgaver på A-hus og ved Oslo universitetssykehus i forbindelse med covid-19-situasjonen. Videre har Sivilforsvaret bistått med personell for å gi veiledning og informasjon til reisende ved karantenehotell, grensekontroll og teststasjoner. Ved enkelte teststasjoner har tjenestepliktige bistått med covid-19-prøvetaking etter opplæring og tilsyn av kommunalt helsepersonell. I tillegg kommer enklere vakt og sikringsoppgaver. Sivilforsvarets mannskaper har ikke nødvendig kompetanse til å utføre direkte ordenstjeneste, da det vil kreve lengre øvingstid enn dagens rammer gir mulighet for. Sivilforsvaret har videre bistått kommuner i planlegging og forberedelser til vaksinerings som skal gjennomføres i 2021.

For å sikre gode løsninger, med best mulig ressursutnyttelse, har Sivilforsvaret utarbeidet ulike veiledningsark til internt bruk, og på forespørsel veiledet kommuner til å finne alternative løsninger. Sivilforsvaret har utarbeidet fakta-ark som bistand til Helsedirektoratet, som også har vært nyttige for distriktene ved vurdering av bistandsanmodning, og i dialog med bistandsanmodere. Det fleste anmodninger om bistand kom før sommeren, mens den økte smittesituasjon andre halvår i stort er håndtert av primæretatene selv. Mot slutten av året ble det imidlertid et økt behov for i forbindelse med karantenehotell, grensekontroll og utvikling av systemer for å følge opp innreisende til Norge.

Figur 5: Antall innsatser totalt (2010-2020)

Den 29. desember forårsaket raset i Gjerdrum tap av 10 menneskeliv og store skader på mennesker og bygninger. Oslo og Akershus sivilforsvarsdistrikt deltok med store mengder personell og materiell, med støtte fra seks distrikter og MFE (mobil forsterkningsenhet) fra Oppland samt materiell tilhørende EMT (Emergency Medical Team). Totalt deltok 1000 mannskaper og befal i 13000 timer i innsatsen på Gjerdrum. I tillegg kommer materiellstøtte med lysutstyr, telt, sikringsutstyr og store mengder slangemateriell (over 4 km), samt vannforsyning til evakuert gård for å sikre vann til gjenværende husdyr.

Sivilforsvaret har gjennom hele året bistått i blant annet søk etter savnede personer, skogbrann og værrelaterte hendelser. Innsatsene har vært krevende i forhold til smittevern.

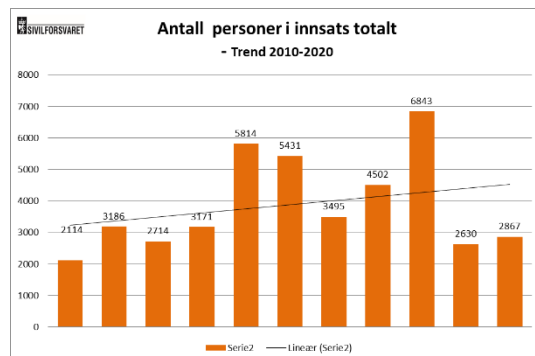
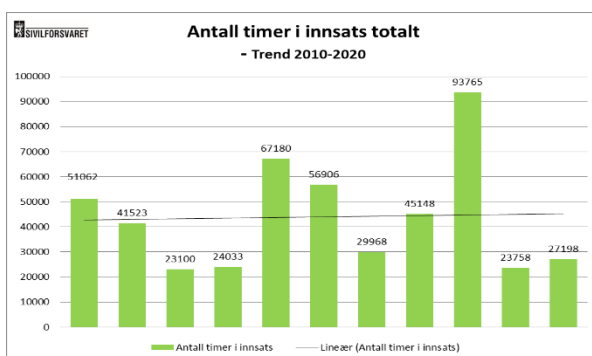
Figur 6 og 7: Innsatser knyttet til covid-19 og gjennomsnittlige antall årlige innsatser (2010-2020)

Innsatser knyttet til covid-19	
• Innsatser	91
• Tj.pl. / ansatte	787
• Totale innsatstimer	10 065

Gjennomsnitt i perioden 2010 - 2020	
• Innsatser	211
• Tj.pl. / ansatte	3 888
• Totale innsatstimer	43 967

Våren var preget av mye snø i fjellet samtidig med stor skogbrannfare i Sør-Norge. Sivilforsvaret forberedte seg på både vårflokk og skogbrann, og økte beredskapen for å kunne håndtere dette parallelt med covid-19-hendelsen. Det innebar både forbedring av rutiner og planverk, i tillegg til materiellinvesteringer. Den store flommen uteble og skogbrannfaren avtok utover sommeren, men covid-19-situasjonen vedvarte og preget hele året med oppgaver som utarbeidelse av planverk for håndtering av økt smitte og internasjonal bistand.

Figur 8 og 9: Antall timer og personer i innsats (med trend 2010-2020)

Sivilforsvaret har i 2020 registrert 82 anmodninger om bistand som ble avslått. I tillegg kommer innsatser som ikke ble iverksatt fordi behovet bortfalt. De fleste avslag var knyttet til henvendelser fra kommuner og helsemyndigheter (sykehus, helsehus, kommunens helsetjenester og AMK) om lån av Sivilforsvarets telt til etablering av mottak av smittede eller til testlokale utenfor sykehus, legevakt og

helsehus. I tillegg ble noen anmodninger vurdert å være utenfor regelverket for bruk av tjenesteplikt, eller avslått på grunn av manglende kompetanse til innsats i smittefarlig miljø. Alle avslag har vært i dialog med bistandsanmoder, og behovet for materiell / personell har blitt løst ved bruk av andre alternativer. Sivilforsvarets beholdning av telt gjør det vanskelig å låne ut kritisk materiell over lengre tid, da det vil utfordre beredskapen og operativ evne for eventuelle nye hendelser.

Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap og utfører rutinemessige målinger av bakgrunnsstråling for Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). Målingene danner grunnlag for å se endringer over tid og foretas på flere hundre faste målepunkter over hele landet. Det er i 2020 foretatt ca. 900 referansemålinger.

Styrke – tjenestepliktige kvinner og menn

Sivilforsvarets operative styrke skal bestå av 8000 tjenestepliktige befal og mannskaper. Opprettholdelse av styrken krever årlig rekruttering av tjenestepliktige med påfølgende 3 ukers grunnkurs ved Sivilforsvarets utdannings- og kompetansesenteret (SFUKS) på Starum.

Det er utfordringer knyttet til befalsoppfyllingen i avdelingene og befalskurs er prioritert. Sivilforsvaret trenger kompetente og motiverte befal for å ivareta mannskapenes sikkerhet og etatens leveransekrav. Mangel på befal kan i ytterste konsekvens føre til at Sivilforsvaret må si nei til oppdrag.

Smittevernhensyn knyttet til covid-19 medførte at kun 60 % av planlagte befalskurs ved SF UKS ble gjennomført. Selv om befalskurs ble prioritert ved kursbortfall, ble målet for befalsoppfylling ikke nådd.

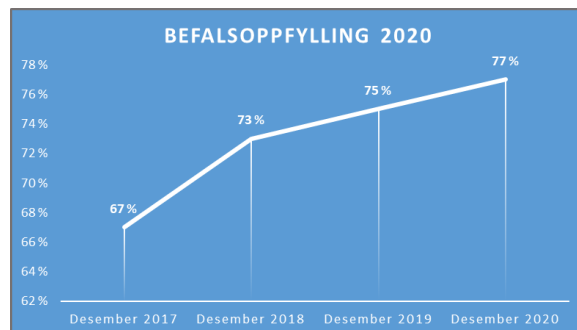
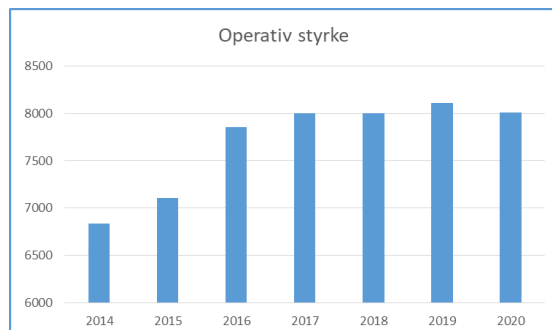
Figur 10 og 11: befalsoppfylling 2020 og 2019

2020	
Befalsoppfylling	77 %
Avdelingsvis variasjon	48 % - 107 %

2019	
Befalsoppfylling	75 %
Avdelingsvis variasjon	54 % - 102 %

Prioritering av befalsutdanning fra 2017 – 2020 har økt befalsoppfyllingene fra 67 til 77 %. Det er fortsatt stor avdelingsvis variasjon og covid-19-situasjonen har bremset den positive utviklingen. Med fortsatt mangel på befal, vil befalskurs også prioriteres høyt i 2021.

Figur 12 og 13: Operativ styrke 2014-2020 og befalsoppfylling 2020

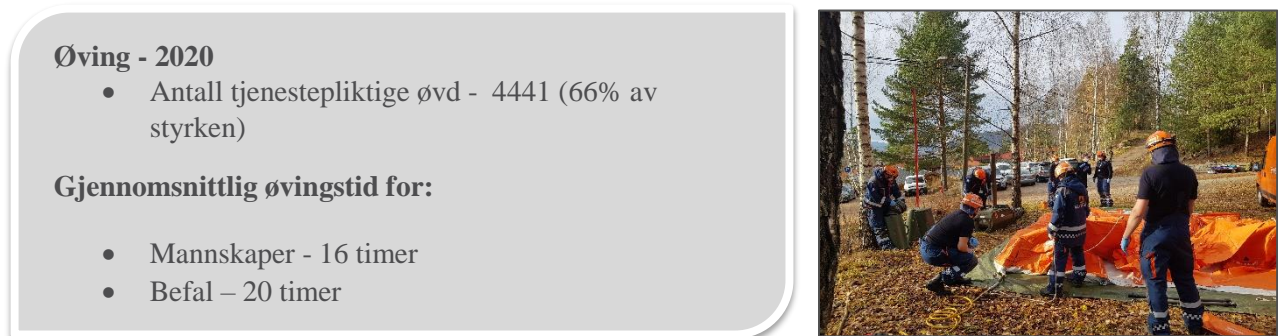
SKV-ordningen (samfunnskritisk virksomhet) medfører at tjenestepliktige med andre samfunnskritiske funksjoner må gis midlertidig fritak fra tjenesteplikt. Covid-19 synliggjorde derfor behovet for prioriteringsmekanismer mellom samfunnskritiske virksomheter/ funksjoner, for å sikre at Sivilforsvaret er tilstrekkelig robust og utholdende til å håndtere større og eventuelt parallelle hendelser. Grunnet mange fritakssøknader med bakgrunn i SKV-ordningen er den operative styrken redusert med 400 tjenestepliktige, men flertallet av disse vil gjeninntre når fritaksperioden utgår.

Øving av befal og mannskap

For å sikre en forsvarlig innsats ved store og komplekse hendelser, skal alle operative tjenestepliktige i Sivilforsvaret gis nødvendig opplæring og regelmessig øving. Erfaring viser at styrket kompetanse og motivasjon hos befal, høyner kvalitet og sikkerhet ved utførelse av oppdrag.

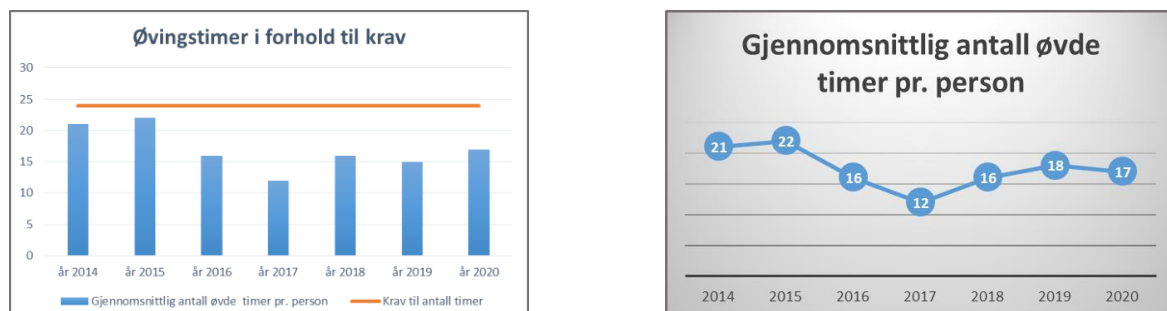
Sivilforsvarets Øvingsbestemmelser beskriver et minimumskrav på 24 timers øvingstid for mannskap og befal for å kunne opprettholde kompetansen. Øvingsmålet i 2020 ble satt til 24 timer for mannskap, 32 timer for befal og 32 timer for de nasjonale ressursene, Sivilforsvarets mobile forsterkningsenheter (MFE). I tillegg kommer gjennomførte referansemålinger av bakgrunnsstråling på oppdrag fra DSA, som er en del av den årlige øvingsmengden for personellet i radiacmåletjenesten, men som ikke inngår i tallene nedenfor.

Figur 14: Antall øvde mannskaper og gjennomsnittlig antall øvde timer pr. person i 2020

Som følge av regjeringens smitteverntiltak, ble det besluttet stans i all øvingsvirksomhet fra og med 12. mars. Fra august ble øvingsaktiviteten gjenopptatt i mindre grupper, i tråd med beskrevne rutiner og krav til smittevern. I tillegg har det i hele perioden vært gjennomført trening for grupper forut for spesifikke innsatser, og det har vært gjennomført digitale informasjonsmøter med befal, men dette tilfredsstillende ikke kravet til øving. Som følge av dette er ikke øvingsmålet for 2020 nådd.

Figur 15 og 16: Antall øvingstimer og gjennomsnittlig antall øvde timer pr person

Sivilforsvaret arbeider kontinuerlig for å utvikle nye former for øving der tjenestepliktige blir tilført nødvendig og viktig kompetanse, men ikke utsettes for smitte. Det er bl.a. gjennomført øving i små grupper innenfor beskrevne rutiner for smittevern i tillegg til digital øving som diskusjonsøvelser for

befal. I tillegg er det benyttet alternative undervisningsmetoder, som digital trening og fjernundervisning utviklet av SF UKS.

DSB gjennomførte høsten 2020 en stabsøvelse/CPX for hele Sivildforsvaret, herunder sivilforsvarsstaben i DSB, SFUKS og alle sivilforsvarsdistriktene. Øvelsen var orientert mot det øvre krisespekter og innenfor rammen av totalforsvarsprogrammet på regionalt nivå. Øvelsen omhandlet Sivildforsvarets plikter og oppgaver i krise og krig, samt problemstillinger rettet mot gjeldende regelverk, rutiner og prosedyrer. Som ledd i øvelseskonseptet ble det videre gjennomført regionale diskusjonsøvelser under ledelse av sivilforsvarsdistriktene med deltakelse fra statsforvaltere, politidistrikt, heimevernsdistrikt og utvalgte kommuner. De regionale øvelsene bygget på scenario fra stabsøvelsen/CPX.

Materiell og utstyr – investering og etterslep

Sivildforsvaret er i 2020 tildelt totalt kr 43,3 mill. i øremerkede midler til øving og investeringer i kritisk materiell. Det har gitt en bedret situasjon innenfor deler av kjøretøyparken, telt og belysning. Videre har investeringer i PU (personlig utrustning) gitt mannskapene økt HMS. Bl.a. kom nye og bedre hodelykter svært godt til nytte i den krevende innsatsen knyttet til leirraset i Gjerdrum. Videre ble det i forkant av skogbrannsesongen anskaffet brannpumper og flammehemmende reflekveste. Innen fagområdet CBRN er det foretatt flere innkjøp, blant annet er det anskaffet nye vernedrakter til alle operative avdelinger i Sivildforsvaret i 2019/2020. HMS og behov for beskyttelsesutstyr for tjenestepliktige i Sivildforsvaret innen CBRN er ivaretatt gjennom utdeling av personlig vernemaske til alle (som en del av den personlige utrustningen) og tilgang på vernedrakter (tilsvarende CBRN-spesialister i helsevesenet og i Forsvaret). Ut fra en levestandard betraktning er CBRN-utstyr spesielt utsatt da vernedrakter og vernemasker har begrenset holdbarhet. For å sikre nødvendig utskifting var det i 2020 planlagt ytterligere anskaffelser innenfor området, men det har vært vanskelig å anskaffe denne type materiell grunnet eksportrestriksjoner knyttet til covid-19-situasjonen. Manglende materiell kan medføre risiko for at mannskapene utsettes for en uakseptabel eksponeringsrisiko, og at Sivildforsvaret ikke har operative avdelinger for å bistå i CBRN-hendelser.

Investering i kjøretøy:

- Innsatskjøretøy
- Kjøretøy til MRE og MFE
- ATV
- Mannskapstransport

Investering i annet kritisk materiell:

- Telt og belysning
- PU (personlig utrustning)
- Brann og flomvern
- Varsling

Selv om ekstra midler i 2020 har gitt en bedring av situasjonen innenfor enkelte områder (for eksempel er ca. 10 - 12% av innsatskjøretøyene skiftet ut), øker etterslepet innenfor det øvrige materiellet (eks mannskapskjøretøy, brann-, samband- og varslingsmateriell). DSB arbeider kontinuerlig med å vedlikeholde materiell og utstyr, slik at normert levetid kan forlenges. Grunnet covid-19 er prioritering mht. investeringer i noen grad endret som følge av bl.a. produksjonsstans eller konkurser. Økt etterslep og aldrende materiell gir økt risiko for skade på tjenestepliktig personell og materiell under innsats og øvelser.

Varsling

Sivilforsvaret har 1244 operative varslingsanlegg. Det gjennomføres to varslingsprøver i året – januar og juni. Resultatene fra varslingsprøvene viser at antall operative varslingsanlegg er stabilt fra juni 2017. Distriktene har gode rutiner og gjennomfører jevnlig vedlikehold av varslingsystemene /anleggene. Resultatet i juli 2020 viser en svikt på 12%, som bl.a. skyldes påvente av større reparasjoner, byggearbeider eller flytting.

Sivilforsvaret er i ferd med å installere sensorer i alle varslingsanlegg slik at man ved test/bruk kan få varsel om eventuelle feil og til en viss grad hva feilen består i. Dette vil effektivisere vedlikeholdet og oppdateringen av samtlige anlegg er planlagt ferdigstilt i løpet av første halvår 2021. Med bakgrunn i ekstratildeling i RNB er det anskaffet kompressorer og deler for ca. 3 millioner kroner, noe som forventes å gi en positiv utvikling ved neste varslingsprøve.

Dagens tyfonvarsling har en dekningsgrad på ca. 50% av befolkningen og JD har gitt DSB i oppdrag å foreta en vurdering knyttet til mobilbasert varsling, som et supplement til dagens tyfon-varsling. I arbeidet med sonekonseptet vil også DSBs anbefaling om en utbygging av tyfonanleggene for dekke av nye bosetningsområder inngå.

3.4

STYRKE SAMHANDLING I BEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING – OG BEDRE LEDELSE OG STYRKET LEDELSKULTUR

3.4.1

EFFEKTIVT SAMVIRKE

Delmål 10 - tildelingsbrev 2020: Samvirke mellom nødetater og andre beredskapsaktører er forbedret og mer effektivt

Samvirke mellom nødetater og andre beredskapsaktører er avhengig av både bred utnyttelse av Nødnett og utvikling av tjenester. Nødnett får stadig nye kundegrupper og nye brukere, hvilket forbedrer og effektiviserer beredskapen. Det samme gjør forbedring av eksisterende tjenester og utvikling av nye tjenester. Tjenesten Nødnett driftsstatus har gitt brukerne av Nødnett rask og tilpasset informasjon om utfall i Nødnett. Tilgjengeliggjøring av denne informasjonen, også til brukere som ikke jobber på kontrollrom, øker evnen til å planlegge det operative arbeidet ute i felten.

Bred utnyttelse av Nødnett

Per 31. desember 2020 var det registrert 59 517 Nødnettabonnementer. Dette er en økning på rundt 2000 abonnementer i 2020. Alle brukergrupper har en økning i antall abonnementer. I tillegg har 26 nye organisasjoner signert avtale. For å eksemplifisere har NKOM, ICE og Telia sammen med Telenor og politiet etablert felles talegrupper i Nødnett for å håndtere potensielle situasjoner der telenettene må

skrus av. Det er også kommet til flere aktører fra kraftbransjen, som Repvåg Nett AS og KraftCERT AS. Flere nettselskap har utredet Nødnett som driftsradiosamband og har i felleskap med DSB investert i økt reservestrøm i kritisk viktige basestasjoner i Nødnett. Samarbeidet med nettselskapene har resultert i økt reservestrøm. Samarbeidet videreføres i 2021.

Videre har 14 nye kommuner blitt kunder for å kunne håndtere eventuelle beredskapssituasjoner i deres respektive kommuner. I tillegg har tre nye industrivern, deriblant Equinor ASA, og Statsforvalteren i Oslo og Viken blitt kunder.

Det er gjennomført ett brukerkurs, 17 instruktørkurs og ett hovedinstruktørkurs i Nødnett. Kursene har blitt gjennomført fysisk, men med færre deltagere enn normalt. Totalt har 226 personer deltatt på de forskjellige Nødnettkursene i 2020.

Den var planlagt en rekke fagsamlinger for 2020. De fleste planlagte fagsamlingene i 2020 ble innstilt, da de ikke kunne gjennomføres fysisk som planlagt. NBK har i perioden lansert en e-læringsplattform med brukerkurs i Nødnett og en streamingtjeneste for digitale fagsamlinger og møter. I desember 2020 ble det gjennomført et digitalt fagmøte i Nødnett med fylket Troms og Finnmark. Alle brukergrupper ble invitert, og det ble registrert rundt 100 deltagere.

Nødnett driftsstatus

I 2020 lanserte DSB tjenesten Nødnett driftsstatus. Tjenesten leverer oppdaterte dekningskart for Nødnett hvert 10. minutt, med avmerkede områder for utfall, en oversikt over hendelser som omfatter utfall av dekning eller redusert kapasitet på en basestasjon. Tjenesten gir brukerne mulighet til å motta varslings på SMS og epost når det registreres et dekningsutfall i deres region. Karttjenestene som viser dekning og dekningsutfall er nyttig i krisehåndtering. Nødetater og andre brukere vil med dette kunne forutsi sambandsforholdene i operasjonsområdene, og DSB kan sette inn tiltak dersom det er behov for det. Dekningsinformasjon er tilpasset virkeområdet til den enkelte brukerorganisasjon for å sikre at relevant informasjon er lett og raskt tilgjengelig.

Detaljert informasjon om dekningsforholdene i Nødnett vil ha stor nytteverdi for nød- og beredskapsbrukere i Nødnett, for å kunne håndtere ulike hendelser i sitt daglige virke og i uforutsette situasjoner. Det er enklere for alle brukere å planlegge hvor det kreves bruk av gateway og/eller repeater for å etablere utvidet dekning, samt hvor kommunikasjon må baseres på bruk av direktemodus.

Dekningskartene er tilgjengeliggjort i DSBs kartportal, og kartene for dekningsutfall kan kombineres med andre tilgjengelige kartlag i kartportalen, som for eksempel kommuner, beredskapsdistrikt, infrastruktur, skredområder etc. Dette bidrar til å aktualisere Kartportalen ytterligere.

Alle beredskapsorganisasjoner som er kunder i Nødnett kan ta i bruk tjenesten Nødnett driftsstatus. Tjenesten vil være inkludert i abonnementet for Nødnett.

Nødnett Connect

Nødnett Connect er et utviklingsprosjekt som skal åpne for å kommunisere med utvalgte talegrupper i Nødnett via en sikret mobilapplikasjon. Tjenesten skal blant annet sikre at DSB og Nødnetts brukere får kunnskap og erfaring knyttet til fremtidsrettet nød- og beredskapskommunikasjon.

I 2020 har DSB og Home Office i UK tatt initiativ til og etablert et eget brukerforum for erfaringsutveksling knyttet til felles teknologiplattformen. Det er også koblet inn andre relevante aktører.

I 2020 startet prosjektet brukertesting på en skyløsning. Dette ble gjort i parallell med ferdigstilling av den tekniske leveransen, og med den hensikt å opprettholde nødvendig fremdrift på viktige områder. Testingen utføres med utvalgte brukerorganisasjoner og i tett samarbeid med nødetatene. Brukerne har

vist stor interesse for tjenesten og tilbakemeldingene fra sluttbrukerne er veldig positive. Samtlige understreker nødvendigheten av at løsningen kan knyttes til talegrupper i Nødnett.

Driftssetting, pilotering og eventuell lansering av en tjeneste planlegges i 2021.

Sivilforsvaret som statens beredskapsressurs og samvirkeaktør

Sivilforsvaret har i forbindelse med håndtering av covid-19 situasjonen, både på nasjonalt og regionalt nivå, vært sterk involvert i planlegging, rådgivning og praktisk støtte til ulike samvirkeaktører.

I tillegg har Sivilforsvaret deltatt i samvirkeaktiviteter både nasjonalt og regionalt. På nasjonalt nivå har sivilforsvarsstaben deltatt i skogbrannutvalget og Nasjonalt redningsfaglig råd, samt som DSBs representant i kriseutvalget for atomberedskap. På regionalt nivå har alle sivilforsvarsdistrikt deltatt i diskusjonsøvelser med deltagelse fra Statsforvalteren, politi og forsvaret.

SF UKS gjennomførte ett kurs i samvirke på forurenset skadested i 2020. Grunnet covid-19 situasjonen måtte tre samvirkekurs for innsatsledere og andre representanter for nødetater, forsvaret, frivillige organisasjoner og Sivilforsvaret avlyses, på tross av stor interesse fra samvirkeaktørene.

Brann- og redningsvesenet – operativ kapasitet og samvirkeaktør

Brann- og redningsvesenet er en operativ ressurs som er tilgjengelig i alle kommuner. Med sin tilstedeværelse lokalt er de etterspurt av mange aktører. Brann- og redningsvesenet samarbeider med politi og helse i håndteringen av de fleste typer branner og ulykker, inkludert større hendelser som innsats ved hendelser med pågående livstruende vold (PLIVO) og helseoppdrag.

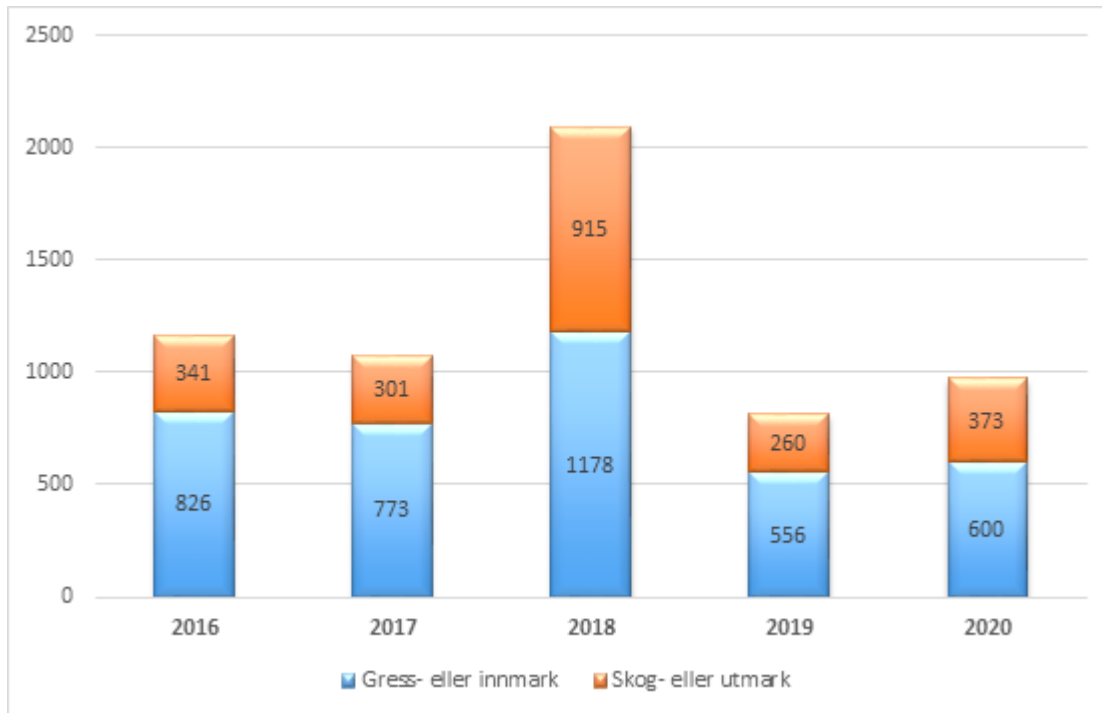
DSB gjorde høsten 2019 en analyse av brann- og redningsvesenenes helseoppdrag for perioden 01.01.2016 til 31.10.2019 der tallene ble hentet fra månedene januar til og med oktober hvert år slik at vi kunne sammenlikne utviklingen til og med 2019. Det har vært en klar vekst i antall helseoppdrag i perioden vi har statistikk. DSB har i 2020 mottatt oppdrag fra JD om å se på samhandling, herunder ansvars- og oppgavefordeling mellom brann- og redningsvesen og henholdsvis helse og politiet. Dette vil bli gjennomført i 2021.

DSB har overordnet administrativt ansvar for noen kapasiteter som skal bidra til bedre beredskap ved større hendelser; skogbrannhelikopterberedskap, lederstøtte for håndtering av skogbranner og redningsinnsats til sjøs (RITS). Gjennom hele pandemien i 2020 var disse ressursene, brann- og redningsvesenene og 110-sentralene tilgjengelig og operative for befolkningen og virksomheter. For å sørge for dette nasjonale situasjonsbildet etablerte DSB ukentlige møtearenaer med tilstandsrapportering for medlemmene i Nasjonalt brannfaglig råd (NBR) og med lederne for 110-sentralene. DSB har fått gode tilbakemeldinger på at dette var effektivt og at det samtidig gav rom for god dialog og samhandling. Effekten av tiltakene medførte at det var enighet om å fortsette denne samarbeidsformen, men redusert til månedlige møter i 2021. Med bakgrunn i smittesituasjonen rapporteres det fortsatt ukentlig.

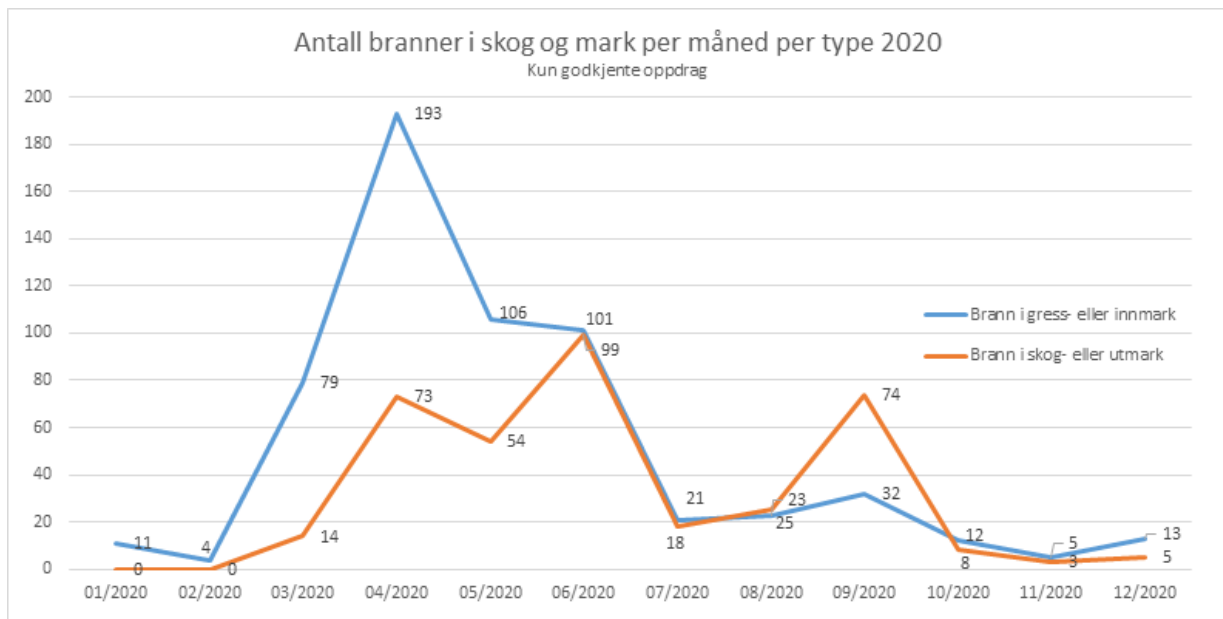
Skogbrannhelikopterberedskap

Skogbrannsesongen 2020 var tilnærmet på samme nivå som 2016, 2017 og 2019 når det gjelder antallet gress- og skogbranner, i motsetningen til 2018-sesongen. Skogbrannsesong 2020 startet i mars med mange gress- og skogbranner (79 gressbranner og 14 skogbranner)

Figur 17: Antall branner i innmark og utmark 2016-2020 (godkjente oppdrag)

Figur 18: Antall branner i skog og mark per måned per type i 2020 (kun godkjente oppdrag)

Skogbrannhelikopter er en viktig del av beredskapen knyttet til branner i skog og gress. Hovedredningsentralen for Sør-Norge gir skogbrannhelikoptrene innsatsordre, etter at 110-sentralen i aktuell region, på vegne av lokal brannsjef, har bedt om bistand fra helikoptret. I tilknytning til skogbrannhelikopterberedskapen bistår DSB brann- og redningsvesenene gjennom kontraktsfestet lederstøtte til håndtering av skogbranner når skogbrannhelikoptret er i innsats. Kontrakten med skogbrannsløkketjeneste med helikopter gir mulighet til å sette inn flere helikoptre i beredskap og innsats når skogbrannfaren er stor. DSB videreførte sløkkekonseptet fra 2018 i 2020-sesongen da

tilgangen på helikopter med tung løftekapasitet, 3 tonn eller mer, ble redusert. Kontrakten med skogbrannhelikopterberedskap baseres på helikopter med mindre løftekapasitet. Den reduserte løftekapasiteten ble også i 2020 kompensert for ved at det i perioder med stor skogbrannfare har blitt sendt to helikopter i førsteinnsats. Det ble også som følge av større skogbrannfare og på grunn av covid-19 satt flere skogbrannhelikopter i beredskap samtidig slik at responstiden skulle bli kort. Når Norge stengte ned var det en periode ikke andre oppdrag for helikoptermarkedet og det var i en periode behov for å sette beredskap med flere helikopter for at det skulle være helikopter tilgjengelig dersom det oppstod branner som krevde mer enn beredskapshelikopteret i innsats. Covid-19 situasjonen og ønsket om å håndtere branner raskt slik at mannskaper ikke ble stående lenge i innsats gjorde det nødvendig å sette ekstra beredskap tidligere enn planlagt i 2020.

I noen perioder i 2020 stod 7 helikopter i beredskap samtidig. Skogbrannhelikopteret har bistått brann- og redningsvesen i 27 branner i 2020.

Oppfølging av erfaringene fra skogbrannsesongen 2018 og Beredskapsanalysen på skogbrann

Et anbefalt tiltak i erfaringsrapporten fra skogbrannsesongen 2018 og utfordringer beskrevet i beredskapsanalysen var at det er behov for å gjennomgå DSBs rolle i skogbrannsituasjoner, inkludert å vurdere om lederstøtteordningen bør utvikles til en mer formalisert nasjonal brannfaglig støtte og rådgivningsressurs for DSB. Videre ble det påpekt at det sivilt militære samarbeidet må utvikles brannkompetansemessig slik at Norge er godt forberedt på å motta internasjonale ressurser, fly og bakkepersonell, som støtte til å slokke skogbranner.

Som et ledd i oppfølgingen av disse har DSB i 2020 deltatt på RescEU post command exercise med ERCC (European Response Coordination Center) hvor Norge og Bulgaria skulle be om bistand fra luftressurser til skogbrannhåndtering i respektive land. Det er også gjennomført en øvelse med DSB, lederstøtteordningen for skogbrannhåndtering og skogbrannhelikoptertjenesten for å se på behov for utvikling av planverk, rutiner, kompetanse og avdekke de læringspunktene som må tas videre slik at en fremtidig skogbrann kan håndteres på en effektiv og trygg med internasjonal støtte.

DSB bidro i starten av 2020 i EU sin prosess knyttet til rescEU og skogbrannsløkkekapasitet fra luft. Dette var en videreføring av EUs arbeid med å kartlegge muligheter for særskilte rescEU helikoptre og fly for slokking av skogbrann for neste programperiode 2021-2027. Den 04.mars 2020 signaliserte JD en ambisjon om å samarbeide med EU kommisjonen, DG ECHO, om å avklare mulighetene for å etablere en rescEU kapasitet i Norge bestående av to medium skogbrannhelikoptre. Kapasiteten vil, om konseptet realiseres, være et samarbeid mellom Norge og EU om å styrke beredskapen i Norden og Nord-Europa forøvrig i den kommende programperioden fra 2021-2027. En eventuell norsk rescEU kapasitet vil bidra til å sikre Norden, og Nord-Europa forøvrig, en økt beredskap mot de kommende års skogbranner. En rescEU kapasitet med to skogbrannhelikoptre stasjonert i Norge, vil derfor også være en ytterligere styrking av det etablerte nordiske beredskapssamarbeidet. DSB avventer nærmere beslutning om veien videre.

Redningsinnsats til sjøs (RITS)

RITS er en spisset nasjonal kapasitet som utvikles faglig i de deltakende brann- og redningsvesen. Vi ser at kjennskapen til tjenesten er økende blant aktørene i redningstjenesten. Det er også en del av det nordiske samarbeidet innen redning, og følger som tema i øvelser og i diskusjon rundt utvikling av NORDRED-avtalen. DSB opprettholder beredskapen gjennom særskilte avtaler som ble inngått i 2020. Fra 2020 ble de nye redningshelikoptrene (AW101) innfaset. Dette krever ny utsjekk for RITS som skal fraktes med utstyr og mannskaper via helikopter. DSB ga hvert av de syv brann- og redningsvesenene som inngår i ordningen et ekstra tilskudd til mannskapsutsjekk på den nye helikoptertypen.

3.4.2

LEDELSE, LEDELSESKULTUR OG EVALUERING AV ØVELSER OG HENDELSER

Delmål 11 - tildelingsbrev 2019: Samfunnssikkerhetsarbeidet på alle forvaltningsnivå og sektorer er lederforankret med god rolle- og ansvarsforståelse

Tverrsektorielt samarbeid, lederforankring og god rolle- og ansvarsforståelse

DSB understøtter JDs samordningsrolle bl.a. gjennom styring av Statsforvalteren, tilsyn med departementene, nasjonale tverrsektorielle øvelser, krisehåndtering, utarbeidelse av analyserapporter, evaluering av hendelser, veiledning og oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet mv. For å få til endring i etablert praksis er det helt avgjørende at utviklingsprosesser og arbeidsoppgaver har god lederforankring. Lederforankring og god ansvars- og rolleforståelse er sentrale tema i alle de virkemidler DSB har til rådighet.

Økt kvalitet på samfunnssikkerhetsarbeidet krever systematisk arbeid innenfor kunnskapsutvikling, forebygging, beredskapsplanlegging, krisehåndtering, evaluering og læring. Forebyggende arbeid er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Dette er et satsningsområde for Regjeringen. Samtidig vet vi at når hendelser først skjer er vellykket krisehåndtering avhengig av lederskap, samarbeid og felles innsats, koordineringsstrukturer og krisekommunikasjon.

Godt tverrsektorielt samfunnssikkerhetsarbeid krever at hver enkelt aktør er kjent med rolle- og ansvarsbildet, jf. ansvarsprinsippet, og at de tar det ansvaret de til enhver tid har. Samtidig er det viktig at etablerte samordningsmekanismer brukes for å sikre lederforankring og tverrsektoriell responsevne. *DSB har gjennom flere år utviklet flere ulike samordningsarenaer for å sikre tverrsektorielt samarbeid, og god rolle- og ansvarsforståelse mellom de ulike aktørene,*

De viktigste faste samordningsarenaene er:

- *Samvirkekonferanser* der alle berørte etater og direktorater møter hvor informasjonsdeling, felles situasjonsforståelse, situasjonsutvikling og tverrsektorielle problemstillinger settes på dagsorden. Ofte inviteres også statsforvalterne inn i konferansene. Dette er den eneste arenaen hvor alle sektorer er i samme møte. Konferansene ledes/fasiliteres av DSB.
- *Beredskapsmøter FM*: Dette er en samordningsarena mellom embetene og DSB, som DSB tilrettelegger for. Beredskapsmøter gjennomføres ved behov ved hendelser av nasjonal betydning, går over flere fylker eller gir behov for ressurser fra flere fylker. (I håndteringen av covid-19-hendelsen har det vært ukentlige beredskapsmøter der DSB og Helsedirektoratet (Hdir) har møtt embetene).
- *Sentralt totalforsvarsforum (STF)*: Alle toppledere i relevante sivile og militære etater møtes jevnlig i STF. Forumet har i de senere år utviklet seg til å bli den mest sentrale og relevante møteplassen for å drøfte ulike temaer og problemstillinger innen totalforsvaret og sivil-militære samarbeidsområder. Blant annet brukes forumet til å avklare og ledelsesforankre roller, ansvar og myndighet. DSB og FST deler på å lede/fasilitere arenaen.
- *Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF)*: Forum for øvingsplanleggere og evaluatorene fra relevante samfunnssikkerhetsaktører og academia. Forumet diskuterer metode for evaluering og læring og koordinerer øvelsesvirksheten på sentralt nivå.
- *Naturfareforum*: Forum for å sikre samstemt tverrsektorielt forebyggingsarbeid knyttet til klimarisiko og naturfare mellom sentralt, regionalt og lokalt nivå.
- I tillegg er også store tverrsektorielle øvelser viktige samordnings- og samhandlingsarenaer.

Året 2020 har vært sterkt preget av håndtering av covid-19-hendelsen. I dette arbeidet har ledelse og rolleforståelse vært sentralt, og det har vist seg i stor grad å fungere godt. DSB har også håndtert enkelte andre hendelser og gjennomført øvelsesaktiviteter. Også i dette har ledelse og rolleforståelse

vært gjennomgående tema. *Det er vårt inntrykk at de ulike samordningsarenaene bidrar til styrket tverrsektorielt samarbeid. Samtidig ser vi, senest fra håndteringen av covid-19-hendelsen, at de ulike samordningsmekanismene kan styrkes når det gjelder strategiske perspektiv i tillegg til å sette søkelys på mer tverrsektorielle diskusjoner knyttet til bl.a. ressursprioriteringer.*

Tverrsektorielle øvelser og hendelser

DSB har opparbeidet et ledende miljø for planlegging og gjennomføring av store tverrsektorielle øvelser, og har lagt ned et betydelig arbeid i å etablere felles rammeverk rundt og forståelse av systematisk oppfølging av evalueringer etter øvelser og hendelser.

Vi erfarer at tverrsektorielle øvelser gir godt utbytte i samfunnsikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer og nivåer. Det blir arbeidet kontinuerlig med videreutvikling av metodene som brukes inn i de ulike fasene av en øvelse (planlegging, gjennomføring, evaluering og læring).

Vi ser flere positive effekter av de tverrsektorielle øvelsene: Planleggingsfasen gir virksomhetene anledning til å bli kjent med hverandres roller og ansvar. Dette kan også føre til endringer i virksomhetenes prosedyrer og planverk allerede før øvelsen gjennomføres. I denne fasen gjennomføres også ofte kompetanseutviklende tiltak. Gjennomføringsfasen er en effektiv måte å teste ut prosedyrer og planverk, både internt i virksomhetene og mellom sektorer og nivåer. Evalueringsfasen gir anledning til å gå dypere i definerte forbedringsområder. Her vektlegges eksempelvis tverrsektorielle utfordringer. I læringsfasen er det søkelys på læring på organisasjonsnivå, blant annet gjennom god ledelsesforankring i de deltagende virksomhetene.

Prioritering og koordinering av den nasjonale øvelsesaktiviteten gjøres i henholdsvis Departementenes øvingsforum, Forsvarssjefens øvingskonferanse og Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF) i regi av DSB. Disse foraene sikrer tidlig og god informasjonstilgang, og sikrer at etater med fagansvar blir involvert tidlig i øvingsplanlegging.

Nærmere om Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF)

Gjennom NØEF har DSB bidratt til å skape helhet og kontinuitet i arbeidet med planlegging, gjennomføring, evaluering og oppfølging av øvelser. Effekten er styrket samlet beredskap og krisehåndteringsevne, i tillegg til økt forståelse for hverandres roller, ansvar og myndighet.

Forumet har tre hovedoppgaver:

1. Fagforum, knyttet til metodeutvikling og erfaringsutveksling i forbindelse med øvelses- og evalueringsvirksomhet
2. Ansvar for oppfølging av tverrsektorielle læringspunkter etter øvelser og hendelser, sett i sammenheng med systematisk oversikt over tidligere evalueringer og vurderinger
3. Koordinering av øvelsesaktivitet.

I 2020 ble det gjennomført tre samlinger i NØEF, med temaer som:

- Koordinering av øvelsesaktivitet
- Oppfølging av læringspunkter etter TRJE 18 (jf oppgave 11)
- Erfaringer med liaison-rollen
- Metodehefte for "Veien videre"
- Oppfølging av evalueringer
- Underveisevalueringer av covid-19-håndtering

Mal for evaluering av covid-19-hendelsen

Våren 2020 publiserte DSB en mal for evaluering av håndteringen av covid-19-hendelsen. Malen er et hjelpemiddel for virksomheter som skal evaluere håndteringen av hendelsen. Målgruppen er

virksomheter med ansvar for kritiske samfunnsfunksjoner, men kan også være til nytte for andre offentlige, private og frivillige virksomheter og organisasjoner.

Statsforvalternes evaluering av covid-19-hendelsen

DSB og Helsedirektoratet (Hdir) bistår statsforvalterne i arbeidet med evalueringen av den pågående håndteringen av covid-19-hendelsen. Målet er at evalueringene fra kommuner og statsforvaltere blir sammenstilt på en god måte og bidra til en best mulig samlet bilde også nasjonalt.

Evalueringen på regionalt nivå er lagt opp i fire trinn. Første trinn var en innledende evaluering, som fanget opp viktige problemstillinger. Trinn 2 var en tverrsektoriell evaluering etter felles mal, som ble gjennomført av hvert embete. Læringspunktene er videreformidlet og diskutert i beredskapsmøter på regionalt nivå, i DSBs samvirkekonferanser og hos politisk ledelse. Funnene skal sammenstilles og analyseres av embetene, Hdir og DSB (trinn 3), for så å ende opp i et erfaringsseminar og en tiltaksplan (trinn 4). Evalueringsfunnene og tiltaksplanen følges opp i prioriteringer og styringen av embetene.

After Action Review (AAR)

AAR er en strukturert dialogmetode for utvikling av krisehåndtering. DSB bruker denne metoden, som tilrettelegger for dialog mellom ulike aktører og funksjoner kort tid etter hendelsen. Deltakerne deler sine erfaringer som ble gjort under håndteringen. DSB har gjennomført en flere AAR, blant annet etter EMT-innsatsen (Emergency Medical Team) på Samoa og Lesvos.

DSBs interne evaluering av krisehåndteringen ved covid-19-hendelsen

DSB har gjennomført en intern underveisevaluering av egen krisehåndtering i forbindelse med covid-19-håndteringen. Rapporten forelå høsten 2020 og har bl.a. gitt innspill til justering av interne arbeidsprosesser og prioriteringer. Den ga også innspill til justeringer i DSBs egen krisehåndteringsplan. I tillegg vil innspillene være viktige inn i den videre utviklingen av virkemidler, arenaer og verktøy som DSB benytter i utøvelsen av samordningsrollen, inkl. krisehåndteringen.

DSB har de siste årene videreutviklet sin rolle innen beredskap og krisehåndtering. I 2019 ble "Fagmiljø beredskap" opprettet som et samarbeidsområde mellom avdelinger i DSB med roller og ansvar innenfor beredskap og krisehåndtering. Effektene av dette arbeidet har kommet til syne i 2020 gjennom håndtering av covid-19-hendelsen.

Tilsyn med departementene

Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet 1.9.2017 (samfunnssikkerhetsinstruksen) beskriver kravene til departementenes arbeid med samfunnssikkerhet. Instruksen gir også tydelig beskrivelse av roller og ansvar ved bl.a. sentral krisehåndtering, JDs samordningsrolle og departementer med hovedansvar. Formålet er å styrke samfunnets evne til å forebygge kriser og håndtere alvorlige hendelser gjennom et helhetlig og koordinert arbeid med samfunnssikkerhet. Instruksen konkretiseres i "Veileder til samfunnssikkerhetsinstruksen", for å skape en felles forståelse av hva som forventes av departementene. DSB bistår JD i å gjennomføre tilsyn med departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Forståelse av ansvar og roller har vært et sentralt tema i tidligere tilsyn med departementene, og videreføres i ny tilsynsordning, som ble etablert i 2019.

I 2020 ble tilsynet med Olje- og energidepartementets (OEDs) samfunnssikkerhetsarbeid gjennomført. Rapport fra tilsynet ble oversendt JD 2.6.2020, for videre oppfølging. Som følge av covid-19-hendelsen ble oppdrag om tilsyn med Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Klima- og miljødepartementet (KLD) satt på vent våren 2020. Høsten 2020 ble begge tilsynene gjenopptatt, og vil bli ferdigstilt i løpet av 2021.

Sivilforsvaret – evaluering etter øvelser og hendelser

Evalueringen etter Sivilforsvarets stabsøvelsen/CPX i 2020 ga gode innspill og oppfølgingspunkter til videreutvikling av Sivilforsvarets planverk knyttet til etatens oppgaver, ansvar og roller i det øvre

krisespekteret. Øvelsen ga i tillegg verdifull trening i bruk av graderte kommunikasjonsmidler og behandling av gradert informasjon. De regionale diskusjonsøvelsene ble godt mottatt av de regionale samvirkeaktørene og tilbakemeldingene etter øvelsene understreker viktigheten av et tett og godt samarbeid og samvirke mellom Sivilforsvaret, politi, heimevern, statsforvalteren og kommunene, også i det øvre krisespekteret. Øvelsene avdekket fortsatt behov for videreutvikling av planer innen varsling, evakuering og koordinering og prioritering av ressurser. Sivilforsvarets CPX 2020 vil bli fulgt opp videre i Sivilforsvarets CPX 2021, som planlegges koblet til Forsvarets øvelser Polaris Gram 2021.

Sivilforsvarsstaben har månedlige beredskapsmøter med alle sivilforsvarsdistriktene hvor aktuelle hendelser drøftes og gjennomgås for gjensidig læring og erfaringsoverføring. I tillegg tas erfaringslæring fra Sivilforsvarets bistand knyttet til håndteringen av covid-19 kontinuerlig inn i utvikling og videreutvikling av veiledningsark for distriktene for håndtering av konkrete oppgaver knyttet til pandemien.

Oslo og Akershus SFD har i samarbeid med SF UKS nedsatt en evalueringsgruppe som skal evaluere sivilforsvarets innsats knyttet til leirskredet på Ask i Gjerdrum kommune.

3.5

RESSURSBRUK OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK

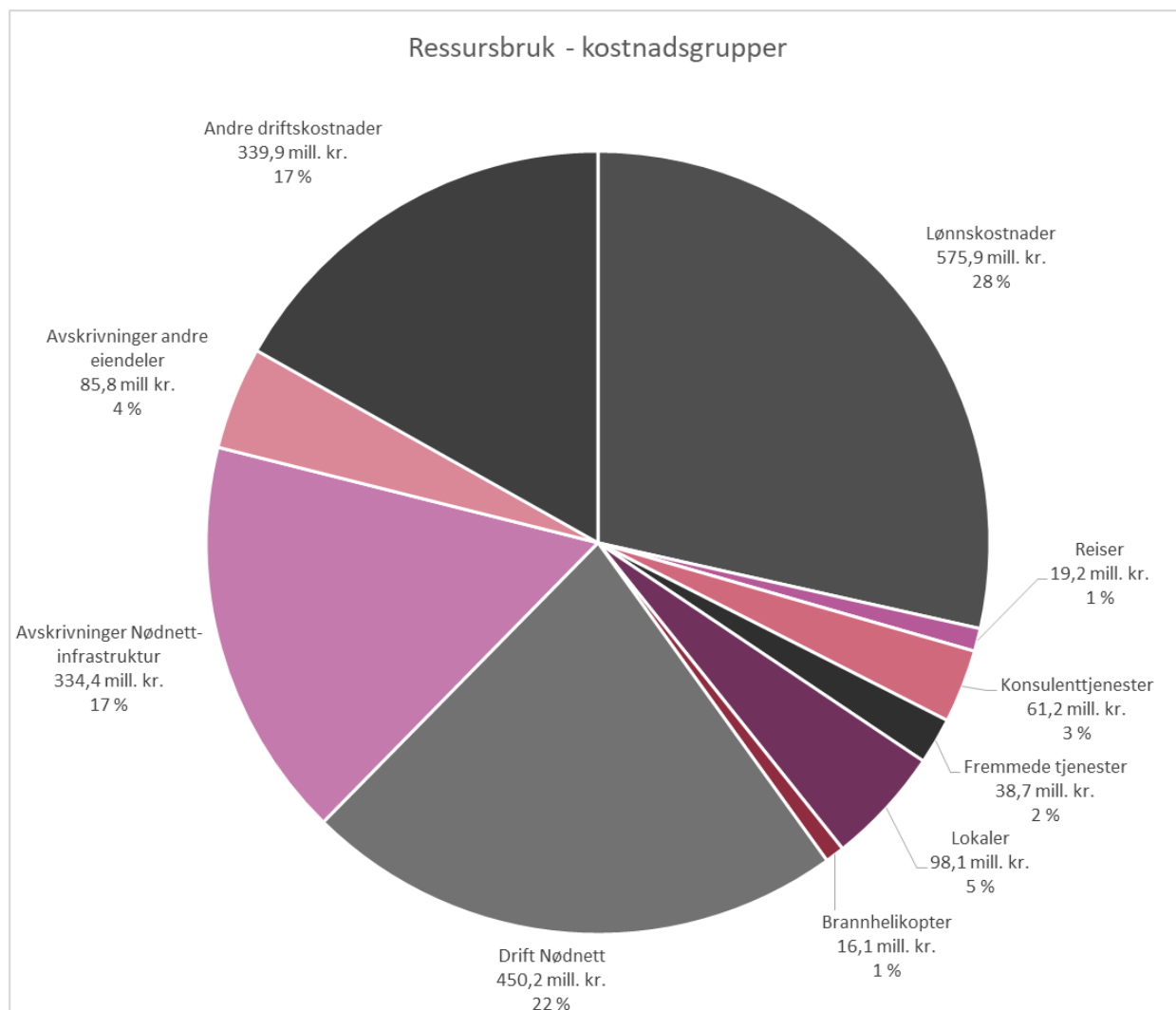
I dette avsnittet omtales DSBs ressursbruk med utgangspunkt i påløpte kostnader for 2020 for å vise hvilke oppgaver og ansvarsområder ressursene er brukt til.

3.5.1

KOSTNADSGRUPPER – HVA RESSURSENE HAR GÅTT TIL

Samlede driftskostnader i resultatregnskapet for 2020 var 2,019 mrd. kroner, uavhengig av finansieringskilde. Kostnadene omfatter lønnskostnader og andre typer driftskostnader i hele virksomheten samt avskrivninger på varige driftsmidler. Diagrammet viser hvordan de samlede kostnadene fordeler seg på ulike kostnadsgrupper

Figur 19: Ressursbruk – kostnadsgrupper

Lønnskostnadene var 575,9 mill. kroner, som tilsvarte 28 % av samlede driftskostnader. Av dette utgjorde godtgjørelse til tjenestepliktige mannskaper og befal i Sivilforsvaret 13,2 mill. kroner. Øvrige lønnskostnader omfatter lønn i faste og midlertidige stillinger, vakt- og overtidsgodtgjørelse, feriepenger, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift. Inntekter fra syke- og foreldrepenger og andre refusjoner var 12,6 mill. kroner og er fratrukket i lønnskostnadene.

Driftskostnader til Nødnett utgjorde 450,2 mill. kroner, som tilsvarte 22 % av samlede driftskostnader. Kostnadene gjelder leie og strøm for basestasjoner, vedlikehold og drift av nettverk og kontrollrom. Driftskostnadene dekkes i hovedsak av Nødnett-brukerne gjennom abonnementsordning og refusjoner.

Avskrivningskostnader for infrastruktur i Nødnett utgjorde 334,4 mill. kroner, som tilsvarte 17 % av samlede driftskostnader. Avskrivning på andre eiendeler var 85,8 mill. kroner, hvorav materiell i Sivilforsvaret ble avskrevet med 18,5 mill. kroner og immaterielle eiendeler (programvare) ble avskrevet med 47,7 mill. kroner.

Kostnader til lokaler var 98,1 mill. kroner, hvorav husleie utgjorde 65,8 mill. kroner. Kjøp av konsulenttjenester var 61,2 mill. kroner, som omfattet tjenester innen IKT-utvikling, utredninger og analyser, kommunikasjonstjenester, kurs og undervisning.

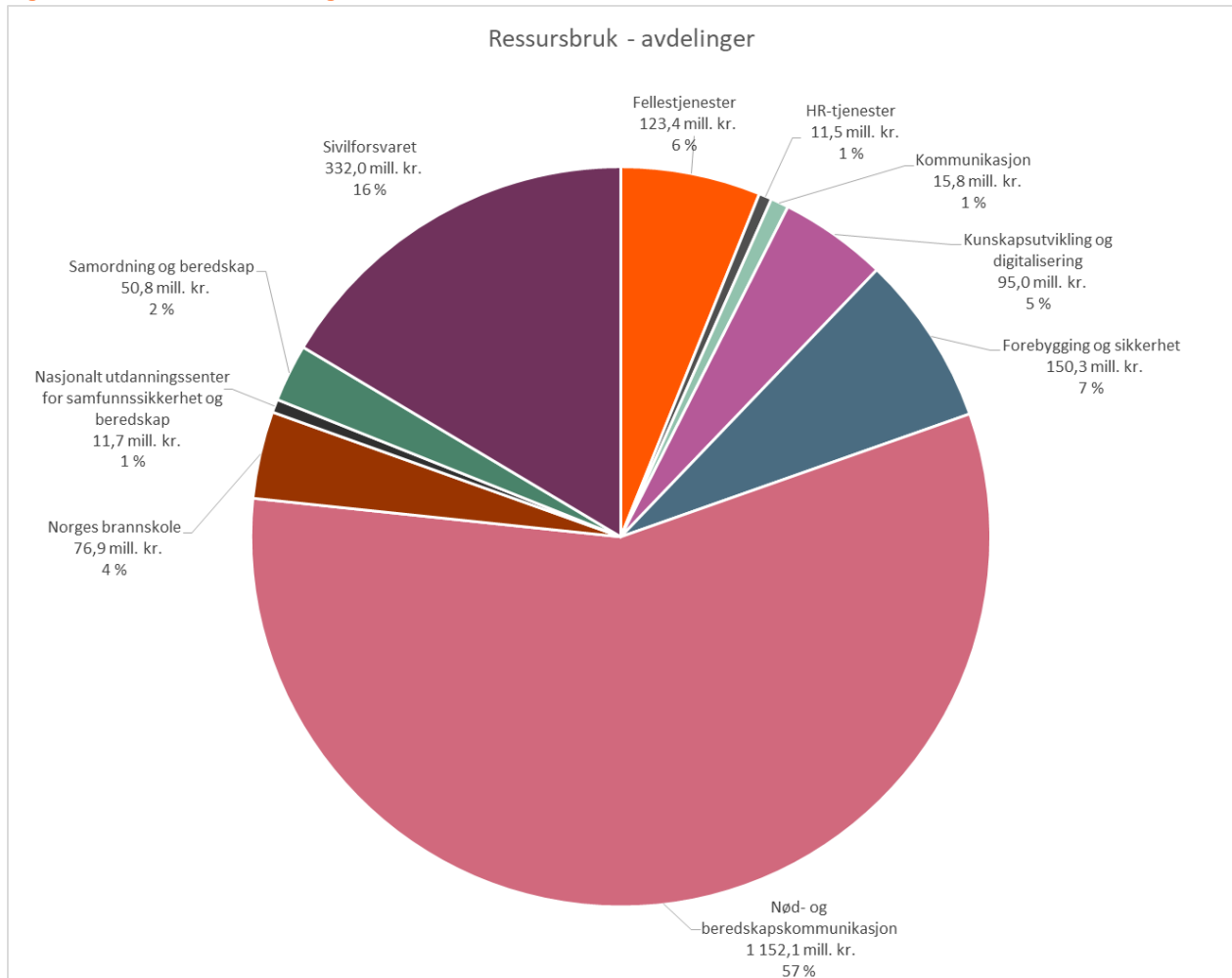
3.5.2

AVDELINGER – HVILKE OPPGAVER OG ANSVARSOMRÅDER RESSURSENE HAR BLITT BENYTTET TIL

Direktoratet har en sammensatt oppgaveportefølje innen samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Virksomheten er organisert etter ansvars- og fagområder, med fellesfunksjoner i egne avdelinger. Avdeling for kunnskapsutvikling og digitalisering er en virksomhetsovergrepene funksjon, og det samme gjelder HR-funksjon, kommunikasjonsavdelingen samt fellestjenester som IKT-funksjon, økonomi, juridisk mv.

Diagrammet viser hvordan samlede driftskostnader i resultatregnskapet (2,019 mrd. kroner) fordelte seg på avdelinger og enkelte underliggende driftsenheter. Dette gir et uttrykk for hvordan ressursene ble brukt til ulike oppgaver og ansvarsområder.

Figur 20: Ressursbruk – avdelinger

Over halvparten av driftskostnadene (57 %) fremkommer på området nød- og beredskapskommunikasjon, der omkring to tredjedeler av kostnadene er avskrivninger og driftskostnader relatert til Nødnett. Sivilforsvaret hadde 16 % av de samlede kostnadene i 2020, og virksomheten i distrikter og kompetansesenter utgjorde omkring to tredjedeler av kostnadene. Driftskostnader til ansvarsområdene innen forebygging og sikkerhet utgjorde 7 % av samlede

driftskostnader. I diagrammet fremkommer den relative andelen for andre avdelinger samt utdanningsenhetene og fellestjenester.

3.5.3

EFFEKTIVISERINGSTILTAK

DSB har ambisjon om å være en moderne og profesjonell organisasjon, og et godt sted å jobbe. DSB er kontinuerlig opptatt av tiltak for å effektivisere oppgaver og aktiviteter, og ta ut gevinster av forbedringstiltak. For å forsterke virksomhetsstyringen ble porteføljestyling innført i 2019 og videreutviklet gjennom 2020. Porteføljestyling som modellskal gi en helhetlig oversikt over endrings- og utviklingsarbeidet som foregår i virksomheten med fokus på fornye, forenkle og forbedre.

Porteføljestylingen i DSB er organisert på direktørnivå og eies av direktør DSB. Styringen bygger på en modell der alle endringstiltak og utviklingsprosjekter av et vist omfang dokumenteres og følges opp etter en lik struktur. Potensielle nytteeffekter kan deretter sammenlignes og DSB er i stand til å prioritere ressursbruken på tvers av fagområder. Alle utviklings- og endringsaktiviteter, helt fra idestadiet, beskrives i enkle maler som blant annet fokuserer på nyttebeskrivelser. I nyttebeskrivelsene skal det fremkomme om tiltaket vil gi intern eller eksternt nytte, og om nytten vil være prissatt eller ikke. Summen av disse beskrivelsene gir en overordnet "nytteprofil" for hele porteføljen. I dette standardiserte arbeidet med gevinstrealisering, med tydelige krav om beskrivelser av mulige gevinster allerede på idestadiet, ønsker DSB i enda større grad enn tidligere å treffe på prioritering mellom utviklingstiltak, basert på kost – nytte (gevinst) vurderinger.

Innføringen av porteføljestyling har gitt ledelsen i DSB bedre innsikt i den totale mengden utviklings- og endringsaktiviteter og legger til rette for et mer kunnskapsbasert effektiviseringsarbeid.

Eksempler på prosjekter fra porteføljen som har gitt gevinster i 2020 følger nedenfor:

Digitalisering – nytt forvaltningssystem (PLIS) 2020

DSB implementerer nytt forvaltningssystem for Sivilforsvaret. Løsningen har fått navnet PLIS (Personell Logistikk Informasjon og Styring). PLIS digitaliserer kommunikasjon og arbeidsprosesser, samt gir mulighet for oppgavedifferensiering og spesialisering nasjonalt og regionalt i etaten. I juni 2020 ble første fase av systemet satt i drift. Denne fasen omfattet teknisk infrastruktur, funksjonalitet for all nasjonal personellforvaltning, innsats og radiac-måling. Stabilisering av løsningen og videre arbeid med neste fase av prosjektet var fokus i andre halvår. I 2021 vil tilpasninger for å forvalte internasjonalt personell, funksjonalitet for inn og utlevering av personlig utrustning og deretter logistikken knyttet til alt materiell bli tatt i bruk.

PLIS har i 2020 har gitt en:

- Innsatsrapportering som sikrer enhetlig innsatshåndtering
- Total oversikt over alle pågående innsatser i Sivilforsvaret
- Totaloversikt over distrikter, avdelinger, mannskaper og materiell i samme innsats
- Økt oversikt i alle ledd fra befal ute i innsats, via distriktledelse til sivilforsvarsstaben
- Mulig å innkalle tjenestepliktige på bakgrunn av kompetanse styrke ved rullering

Kunnskapsbanken

Se omtale under kapittel 3.2.2 og 3.2.3.

KAPITTEL

4

Styring og
kontroll i
virksomheten

4.1

DSBS OVERORDNEDE VURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

I henhold til prinsippet om mål og resultatstyring har DSB kontinuerlig oppmerksomhet på å oppnå positive effektene for befolkningen og samfunnet. Det inkluderer kontinuerlig utvikling og forbedring av virksomhetsstyringen i direktoratet. I den forbindelse har direktoratet gjennomført systematisk kompetanseheving for lederne i direktoratet. Temaet har vært virksomhetsstyring og sikkerhetsstyring. Formålet er å gi ledere i DSB en god forståelse for de prosessene som inngår i statlig virksomhetsstyring, og hva det betyr for utøvelse av lederrollen

DSB anvender et digitalt ledelses- og styringssystem for å understøtte styringen i direktoratet. Systemet anvendes også til å følge opp og rapportere på direktoratets mål- og resultatkrav, økonomi, risiko m.m.

DSB anvender også et nyetablert internkontrollsystem for å forenkle registrering og effektivisere håndteringen av uønskede hendelser, brudd på internt og eksternt regelverk, forbedringsforslag, m. fl. Systemet vil på sikt også bidra til å effektivisere arbeidet med etablering og oppdatering av interne styrende dokumenter i virksomheten.

DSB har oppmerksomhet på forbedring av styringsprosesser og styringsdokumenter som bidrar til forbedring av den interne virksomhetsstyringen i DSB.

DSBs avdelinger rapporterer tertialvis på økonomi og status på resultatkrav og oppgaver i JDs tildelingsbrev. De ulike rapportene blir gjennomgått og diskutert i direktørgruppen.

4.2

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

DSB vurderer samlet måloppnåelse som god. Se nærmere omtale under kapittel 3.

DSBs overordnede risikovurderinger tar utgangspunkt i de ulike delmålene i tildelingsbrevet. Risikovurderinger med tilhørende risikoreduserende tiltak registreres og følges opp i direktoratets ledelses- og styringssystem.

De overordnede risikovurderingene blir oppdatert og gjennomgått i direktørgruppen hvert tertial. Direktoratets første risikovurdering av tildelingsbrev og hovedinstruks blir normalt rapportert til departementet i form av eget brev, og så oppdatert i de påfølgende tertialrapportene. I stedet for et eget brev, så ble fjorårets første risikovurdering muntlig rapportert til JD i det første etatsstyringsmøte. Dette som følge av covid-situasjonen.

Direktoratet fortsatte arbeidet med å utvikle og styrke den helhetlige internkontrollen i DSB i 2020. Internkontrollfunksjonen i DSB har en pådriverrolle i å få virksomheten til å ta i bruk to av modulene i det nye internkontrollsystemet (eHåndbok og avvikshåndtering).

Det inkluderer en planlagt gjennomgang av internkontroll og internkontrollsystemet for de ulike sivilforsvarsdistriktene. Som følge av covid-situasjonen ble imidlertid også dette arbeidet noe forsinket og utsatt til 2021.

Internrevisjonsfunksjonen hadde sitt første driftsår i 2020, se nærmere omtale i avsnitt 4.3.1.

4.3

NÆRMERE OMTALE AV FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL I DIREKTORATET

I forbindelse med oppstart av prosessen om å utvikle en helhetlig internkontroll gjennomførte DSB en modenheitsvurdering av internkontrollen i virksomheten. Det ble da tydeliggjort at det var utfordrende for den enkelte medarbeider å finne frem til virksomhetens interne styrende dokumenter som styringsdokument, bestemmelser, instruksjoner, rutiner, veiledninger etc. på en effektiv måte.

Gjennom prosessen avdekket vi også at virksomheten hadde et forbedringspotensial når det gjaldt å utvikle rutiner knyttet til tverrgående fagområder. Dette ble spesielt synlig etter den interne omorganiseringen av DSB der flere fagområder nå er samlet i en avdeling.

For å effektivisere og styrke internkontrollen iverksatte DSB i 2020 et utviklingsarbeid for å utarbeide og oppdatere interne dokumenter som styringsdokument, bestemmelser, instruksjoner, rutiner, veiledninger. Vi har gjennom 2020 utarbeidet/oppdatert, lagt inn og godkjent 419 dokumenter i det nye internkontrollsystemet (eHåndboken). Dette arbeidet er ikke ferdigstilt, da andre oppgaver som håndteringen av covid-situasjonen har vært krevende ressursmessig. Dette er et omfattende og tidkrevende arbeid som vil prege internkontrollarbeidet også i 2021 og 2022.

I det samme internkontrollverktøyet (avvikshåndtering) registreres og dokumenteres direktoratets arbeid med å forebygge, behandle og korrigere alt fra uønskede HMS-hendelser, avvik knyttet til regelverksbrudd, forbedringsforslag m. fl. i virksomheten. Samtlige medarbeidere i DSB og tjenestepiktige i Sivilforsvaret har tilgang til systemet, og de kan registrere hendelser digitalt ved å anvende mobil, nettbrett eller PC. Den digitale registreringsmuligheten underletter registrering av hendelser under innsatser, øvelser eller på reiser. I løpet av fjoråret ble det registrert 129 saker i systemet mot 92 saker året før.

De registrerte avvikene eller forbedringsforslagene blir så håndtert av behandlingsansvarlige i verktøyet. I verktøyet iverksettes forebyggende eller korrigerende tiltak der ansvarlig person blir gitt tidsfrist for å ferdigstille tiltaket. Avviket kan ikke lukkes før alle tiltakene er ferdigstilt og konklusjon er skrevet.

4.3.1

OPPFØLGINGEN AV DIGITALISERINGSRUNDSKRIVET

Digitaliseringsrundskrivet har i mange år vært en premissgiver for digitaliseringsarbeidet i DSB, og ved alle digitaliseringsinitiativ vektlegges i stor grad de føringer som gis i Digitaliseringsrundskrivet. For å sikre riktig prioritering og kontinuerlig oppmerksomhet på gevinstrealisering har DSB etablert porteføljestyling forankret i DSBs toppledelse.

De ulike initiativ vurderes og prioriteres blant annet utifra forventede gevinster, både for samfunnet og DSB. DSB benytter tjenstedesign som metode i en tidlig fase i de fleste digitaliseringsprosjeter, som skal bidra til brukerorientering og vektlegging av nytte (intern og eksternt). DSB har i 2020 benyttet tjenstedesign som metode ved prosess- og tjenstekartlegging i flere avdelinger. Dette arbeidet vil fortsette i 2021. Prosjektporteføljen følges opp i DSBs ledelses- og styringsverktøy.

Etter innføring av porteføljestyling vil DSB arbeide videre med oppfølging av gevinstrealisering og brukereffekter. I DSBs prosjekter synliggjøres forventede brukereffekter, men det er foreløpig i liten grad gjort oppfølginger knyttet til om disse faktisk har inntruffet. Dette vil ivaretas i det videre arbeidet med helhetlig og metodisk tilnærming til realisering av nytte.

4.3.2

INTERNREVISJON

DSB etablerte i 2019 en internrevisjonsfunksjon, etter å ha gjennomført en vurdering som beskrevet i Finansdepartementets rundskriv R-117.

Internrevisjonen i DSB skal gjennom risikobaserte bekreftelses- og rådgivningsoppdrag bidra til merverdi og økt måloppnåelse for DSB. Det skal i all hovedsak benyttes interne ressurser til gjennomføring av revisjonsoppdrag, og dette er løst ved at ansatt internrevisjonssjef har opprettet et internrevisjonsnettverk bestående av ansatte fra ulike avdelinger.

Internrevisjonsfunksjonen var i 2020 fortsatt i en oppstartsfasen, med søkelys på styrende dokumenter og etablering av rolleforståelse i virksomheten. Det ble på grunnlag av en risikovurdering fastsatt en årsplan for internrevisjonen i februar 2020. Årsplanen ble senere endret, blant annet som følge av covid-19 situasjonen. Det ble gjennomført en internrevisjon av Sivilforsvarets oppfølging av de tjenestepliktiges HMS etter skogbrannsesongen 2018. Revisjonen viser at Sivilforsvaret har stor oppmerksomhet på læring etter hendelser og de tjenestepliktiges HMS. Det ble avdekket behov for noen tiltak, særlig knyttet til virksomhetsstyring, for å sikre at besluttede tiltak gjennomføres som forutsatt. Funnene og anbefalingene fra rapporten følges opp i virksomhetsstyringen i 2021.

4.3.3

ØKONOMISTYRING

For å sikre effektiv ressursutnyttelse er god økonomistyring sentralt i direktoratet. Økonomien følges opp på seksjons- og avdelingsnivå, og det sammenstilles månedlige rapporter til ledelsen med overordnet økonomistatus. Mer omfattende økonomirapportering utarbeides tertialvis med avviksforklaringer, analyser, nøkkeltall og årsprognose. I tillegg avlegges eksternt regnskapsrapportering tertialvis til departementet.

DSB har en god og dokumentert internkontroll med innebygde kontroller i lønns- og økonomisystemene. I tillegg til å rapportere regnskapet til statsregnskapet etter kontantprinsippet har DSB fra 2018 avlagt sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS). Bruk av periodisert regnskap gir DSB en god samlet oversikt over de eiendelene vi forvalter. Vi får gjennom dette et bedre grunnlag for intern styring, i tillegg til at vi kan rapportere mer relevant styringsinformasjon til departementet. DSB balansefører varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i henhold til statlig regnskapsstandard (SRS) 17 Anleggsmidler. Rutiner for aktivering, avhending og utrangering av anlegg sikrer oversikt, oppfølging og ajourhold av anleggsregisteret. Utover dette legger egne forsystemer til rette for oversikt og oppfølging av materiell og utstyr i Sivilforsvaret, biler og maskiner og varige driftsmidler knyttet til Nødnett.

Beskrivelse av forvaltningen knyttet til varige driftsmidler er nærmere beskrevet under nøkkeltall i kapittel 2.

4.4

OPPFØLGING AV RIKSREVISJONENS MERKNADER

DSB fortsatte i fjor arbeidet med tiltak som ble implementert i forbindelse med funnene og anbefalingene fra Riksrevisjonens treårsoppfølging av deres undersøkelse av JDs arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Våren 2020 leverte DSB sine innspill til departementets skriftlige redegjørelse til Riksrevisjonen for hvordan funnene fra undersøkelsen var fulgt opp. I desember 2020 bekreftet så Riksrevisjonen at forvaltningsrevisjonen var avsluttet.

Ved utgangen av fjoråret har DSB således ikke lengre noen konkrete feil eller mangler som er påpekt av Riksrevisjonen.

4.5

NY SIKKERHETSLOV

En endret sikkerhetspolitisk situasjon, trusselbilde og et mer sårbart samfunn har betinget en økt satsing på sikkerhetsarbeidet i virksomheten. I tillegg etablerte virksomheten i 2019 en virksomhetsstrategi hvor et av fokusområdene var å forbedre sikkerheten i DSB.

Målsetningene i virksomhetsstrategien skisserte behov for økt sikkerhetsmessig kompetanse og risikoforståelse, en bredere tilnærming til et risikobasert situasjonsbilde, en mer integrert virksomhets- og sikkerhetsstyring, samt ivareta relevant beredskap i virksomheten.

Virksomheten har i 2020 derfor arbeidet målrettet med:

- kompetansehevende aktiviteter innenfor sikkerhetsområdet for de ansatte samt økt dialog med ledelsen. Det er også etablert en ny årlig intern leveranse knyttet til en mer DSB relevant trusselvurdering basert på de hemmelige tjenestenes nasjonale trussel- og risikovurderinger vurdert opp mot virksomhetens verdier og ansvarsområder.
- å øke integrasjonen av sikkerhetsmål, -aktiviteter/oppgaver, -ansvar og – oppfølging i virksomhetens ledelse og internkontroll.
- revisjon av styringssystem for sikkerhet både for å øke samsvaret med ny sikkerhetslov, relevante informasjonssikkerhetsstandarder og egen strategi om å forbedre sikkerhetsarbeidet i DSB.
- å øke synligheten og tilgjengeligheten av sikkerhet og beredskapsarbeidet i virksomheten.

Det arbeides fortsatt med å integrere forebyggende sikkerhetsarbeid inn i virksomhetens ledelse på de forskjellige nivåene og i de forskjellige fagområdene i virksomheten. I 2020 har vi prioritert å strukturere arbeidet med etablering, godkjenning, kommunikasjon, og forvaltning av forebyggende sikkerhetsdokumentasjon.

2020 har vært et annerledes år på mange områder, så også i sikkerhetsarbeidet og i oppfølgingen av sikkerhet og risiko. Deler av det planlagte arbeidet innenfor videreutvikling av sikkerhetsområdet har også blitt utsatt på grunn av håndteringen av covid-19 pandemien.

DSB har siden 2015 utarbeidet en årlig evaluering av sikkerhetsarbeidet i virksomheten. Rapport og presentasjon for direktøren er referat- og journalført i arkivsystemet. Årlig gjennomgang av sikkerhetstilstanden er planlagt gjennomført i januar 2021, og vil ha oppmerksomhet på etterlevelse av styringssystemet for sikkerhet i DSB.

4.6

PERSONALPOLITIKK OG LIKESTILLING

Regjeringens inkluderingsdugnad

DSB har i 2020 totalt hatt 1215 søkere til ledige stillinger og ansatt 36 personer. Av disse var det 12 søkere med hull i CV og 8 søkere med nedsatt funksjonsevne. Vi har ansatt én person med hull i CV, men ingen personer med nedsatt funksjonsevne. Det betyr at 3% av de vi har ansatt i 2020 er innenfor målgruppen.

Se tabeller nedenfor med oversikt over antall søkere og antall ansatte til ledige stillinger i DSB i 2020, samt antall søkere og antall ansatte i målgruppen.

Tabell 9: Antall søkere og ansatte til ledige stillinger i 2020

	1. tertial	2. tertial	3. tertial	2020 totalt
Antall søkere	505	313	397	1215
Antall ansatt	14	11	11	36

Tabell 10: Antall søkere og ansatte i målgruppen til ledige stillinger i 2020

	1. tertial		2. tertial		3. tertial		2020 totalt
	hull i cv	nedsatt funksj.evne	hull i cv	nedsatt funksj.evne	hull i cv	nedsatt funksj.evne	
Antall søkere i målgruppen:	4	6	6	0	2	2	20
Prosentandel av totalt ant søkere:	0,8	1,2	1,9	0	0,5	0,5	1,6
Antall ansatt i målgruppen:	1	0	0	0	0	0	1
Andel ansatt i målgruppen:	7,1	0	0	0	0	0	2,78

Vi jobber aktivt med holdningsskapende arbeid og tiltak, der målet er å øke antall ansatte i DSB med hull i CV og/eller nedsatt funksjonsevne.

Følgende tiltak er iverksatt og under arbeid:

- Opplæring av ledere i DSB innenfor mangfoldsledelse

- Kompetanseheving i HR knyttet til mangfold og inkluderende rekruttering
- Retningslinjene for rekruttering er oppdatert knyttet til krav til mangfoldsrekruttering
- Større oppmerksomhet på jobbanalyse ved oppstart av en rekrutteringsprosess med grundig vurderinger av hva som må være absolutte kvalifikasjonskrav til stillingen (utdanning/erfaring/språk/sikkerhetsklarering)
- Det vurderes moderat kvotering av søkere fra målgruppen
- En stilling er lyst ut i statens traineeprogram i 2020 og vi har som mål å lyse ut flere stillinger i dette programmet i 2021

KAPITTEL

5

Vurdering av
framtidssutsikter

Samfunnssikkerheten påvirkes både av utviklingen i vårt eget samfunn og av globale utviklingstrekk. Vi har et risikobilde preget av stadige endringer og gjensidige avhengigheter. Dette gjør at vi må tilpasse oss hurtigere enn før.

Klimaendringer, globalisering, urbanisering, digitalisering og sikkerhetspolitiske endringer har stor betydning for arbeidet med samfunnssikkerhet. Økt spesialisering og et endret sikkerhetspolitisk bilde har gitt økt avhengighet mellom sivil og militær side. Skillet mellom statssikkerhet og samfunnssikkerhet er ikke lenger så tydelig. Dette gjelder særlig i lys av det hybride utfordringsbildet, men også mer generelt. Spesialisering, sektorisering og fragmentering er også forhold som påvirker sammenhenger, avhengigheter og sårbarheter. Utviklingstrekkene peker i retning av økt gjensidige avhengigheten mellom de kritiske samfunnsfunksjonene. Dette gir økt kompleksitet og større tverrsektorielle utfordringer.

I Norge utgjør naturhendelser en vesentlig del av risikobildet. Flom, skred og skogbranner er allerede hyppige hendelser som antas å opptre oftere og med økt styrke fremover i tid. Klimaendringene bidrar også til større uforutsigbarhet. Det er vanskeligere enn før å si hvor hendelser vil treffe, og det har vesentlige konsekvenser på andre områder som blant annet forsyningssikkerhet og migrasjon.

Norge har kommet langt i å ta i bruk ny teknologi og digitalisering av samfunnsfunksjoner, og utviklingen fortsetter med uforminsket styrke. Digitaliseringen medfører imidlertid nye sårbarheter og avhengigheter på tvers av ansvarsområder sektorer og nasjoner.

De sikkerhetspolitiske utfordringene har endret seg betydelig den senere tid, og påvirker det norske samfunnet og vurderingene rundt sikkerhet og beredskap. Dette treffer også DSB, spesielt knyttet til videreutvikling av totalforsvaret og arbeid med NATOs syv grunnleggende forventninger.

Aktørkartet er komplekst. Samfunnssikkerhet omfatter en rekke sektorer og aktører, som alle har sitt fagansvar. Sektormyndighetene arbeider for økt samfunnssikkerhet gjennom sitt fagansvar, og skal bidra til å få på plass sine deler av helheten. I dette ligger også et ansvar for samordning innen egen sektor (sektoriell samordning).

Samfunnssikkerhetsutfordringene kan ikke løses sektorvis, men vil kreve tverrsektorielle løsninger og prioriteringer. En hendelse innenfor en sektor kan få konsekvenser for andre sektorer. Gjensidige avhengigheter innebærer at det kreves en helhetlig, tverrsektoriell tilnærming til arbeidet med å få til økt samfunnssikkerhet, både når det gjelder forebygging, beredskapsplanlegging og krisehåndtering.

For å nå målet om økt samfunnssikkerhet, må helheten av samfunnssikkerhetsarbeidet være mer enn summen av alle delene. Dette krever tverrsektoriell samordning; samordning mellom sektorer og nivåer. Samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet krever kontinuerlig oppmerksomhet og langsiktige satsinger i form av prioriteringer og investeringer.

Samtidig ser vi at rammebetingelsene for offentlig sektor er i endring. Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE) krever systematisk effektiviseringsarbeid i statlige virksomheter for å utnytte ressursene optimalt, og øke produktiviteten.

FFI rapport 20/00530 "Samfunnsutvikling mot 2030"¹⁰ beskriver på en god måte de utviklingstrekk som i stort antas å påvirke samfunnssikkerhetsområdet framover. Samtidig har DSB levert flere rapporter og analyser de senere årene som viser til utviklingstrekk og utfordringer innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsfeltet. Her kan nevnes blant annet Analyser av krisescenarioer¹¹, og konseptutredning Sivilforsvaret med etterfølgende rapporter blant annet knyttet til sivile beskyttelsestiltak¹².

For en detaljert omtale av samfunnsutvikling, utfordringer og muligheter innenfor DSBs ansvarsområder vises det til oversendt innspill til statsbudsjett 2022 "Samfunnsutvikling og større utgiftsbehov på lang sikt"¹³.

¹⁰ <https://publications.ffi.no/nb/item/asset/dspace:6641/20-00530.pdf>

¹¹ <https://www.dsb.no/lover/risiko-sarbarhet-og-beredskap/artikler/nasjonalt-rikobilde-krisescenarioer/>

¹² <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/konseptutredning-sivilforsvaret/> og <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/framtidens-sivilforsvar--dsbs-anbefaling-til-ny-organisering-og-sivile-beskyttelsestiltak/>

¹³ Sendt JD 11. september 2020 (unntatt offentlighet, Offl §22 annet punktum)

KAPITTEL

6

Årsregnskap DSB
2020

DSB legger frem regnskap etter to finansielle rammeverk: Kontantregnskap etter kravene for statsregnskapet, og periodisert virksomhetsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS). DSBs årsregnskapet omfatter disse kapitlene i statsbudsjettet:

451/3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Budsjettkapitlene omfatter driftsutgifter og investeringer for direktoratet med underliggende driftsenheter, inkludert Sivilforsvaret og avdeling for nød- og beredskapskommunikasjon (NBK), skoler og regionskontorer, samt inntekter fra gebyrer, kurs- og skolevirksomhet m.m. og inntekter og refusjoner knyttet til Nødnett.

6.1

LEDELSESKOMMENTARER

Formål

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og har hovedkontor i Tønsberg. DSB er et ordinært forvaltningsorgan som fører virksomhetsregnskapet etter periodiseringsprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til virksomhetsregnskapet.

DSB er på vegne av departementet et fag- og tilsynsorgan på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Direktoratet skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering. DSB er statens kompetanseorgan for nød- og beredskapskommunikasjon, systemansvarlig myndighet og eier av samfunnskritisk infrastruktur, samt tjenesteleverandør for Nødnett. DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle og fører tilsyn med departementenes beredskapsarbeid.

Bekreftelse

Virksomhetsregnskapet er avlagt i henhold til reglene i de statlige regnskapsstandardene (SRS), fastsatt av Finansdepartementet i desember 2018 som obligatoriske, med virkning fra 1. januar 2019. Regnskapet er også avlagt etter bestemmelsene om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og overordnede krav fra Justis- og beredskapsdepartementet. DSB følger standard kontoplan, fastsatt som obligatorisk for statlige virksomheter.

Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av DSBs disponible bevilgninger, kostnader, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold ved årsregnskapet

Kontantregnskapet

Tildeling av bevilgninger

DSBs samlede tildeling fra saldert budsjett 2020 og overført bevilgning fra 2019, er på kr 1,92 mrd. på utgiftssiden og 756,5 mill. kroner på inntektssiden, jf. note A. Bevilgningen inneholder øremerkede midler på 148,8 mill. kroner til etablering av fagskole for brann- og redningspersonell, samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler (SAMLOK), andel av EU-kontingent, sikkerhet i 110-sentralene og bistand til oppdragshånderingsverktøy samt etterslep av materiell i Sivilforsvaret. I tillegg mottok DSB i 2020 belastningsfullmakter på til sammen 141,5 mill. kroner.

Artskontorrapportering

Artskontorrapportering for 2020 viser netto rapportert til bevilgningsregnskapet, og hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Sum innbetalinger (fra drift) er 803,9 mill. kroner, utbetalinger (til drift) er 1 529,5 mill. kroner, netto investerings- og finansutgifter er 242,8 mill. kroner, og utbetaling av tilskudd på 6,7 mill. kroner. Netto rapportert på statens felleskapitler, som arbeidsgiveravgift, gruppeliv og nettoføringsordningen for merverdiavgift er -11 mill. kroner.

Mellomværende med statskassen

Mellomværende med statskassen per 31.12.2020 utgjorde netto -13,8 mill. kroner, hvorav fordringer med 16,6 mill. kroner, skyldig skattetrekk og offentlige avgifter med 21,4 mill. kroner og annen gjeld med 9 mill. kroner. Det er en netto endring på -11,1 mill. kroner i mellomværende sammenlignet med

1. januar 2020 som skyldes reduksjon i fordringer, reduksjon i skyldige offentlige avgifter og økning i annen gjeld.

Virksomhetsregnskapet

Driftskostnader

Samlede driftskostnader utgjør i 2020 2 mrd. kroner og består av lønnskostnader (inkludert pensjonspremie og andre ytelser) på til sammen 575,9 mill. kroner. Av- og nedskrivninger på anleggsmidler utgjør 420 mill. kroner, hvorav 333 mill. kroner gjelder Nødnett. Andre driftskostnader utgjør 952 mill. kroner, hvorav 460,9 mill. kroner er knyttet til Nødnett. Varekostnaden knyttet til varelager i Sivilforsvaret og Nødnett utgjør til sammen 71,2 mill. kroner.

Den pågående covid-19 situasjonen har endret kostnadsstrukturen i DSBs regnskap for 2020. Som et resultat av håndteringen av pandemien har DSB hatt økt bruk av overtid og vakter, samt bistått i en rekke innsatser knyttet til håndteringen. Covid-19 har også medført redusert reise- og møtevirksomhet, manglende gjennomføring av egne arrangementer og ansatte har ikke kunnet delta på eksterne arrangementer. I tillegg har det vært en redusert øvings- og kursaktivitet i Sivilforsvaret som har medført en vesentlig reduksjon i kostnader til godtgjørelser til tjenestepliktige.

DSBs øremerkede midlene til etablering av fagskole for brann- og redningspersonell og til Samlokalisering 110- og 112-sentralene er ikke benyttet i henhold til bevilgningen i år. Dette skyldes at fagskoleprosjektets fremdriftsplan er endret og medfører at planlagte aktiviteter i 2020 først blir gjennomført i 2021. Planlagte prosesser knyttet til Troms for SAMLOK vil også først gjennomføres i 2021. Øremerket tildeling til Sivilforsvaret på 43,3 mill. kroner er benyttet til å øke varelageret og anleggsmidlene i tråd med fastsatt investeringsplan. Tildeling til sikkerhet i 110-sentralene og bistand til kommunene i forbindelse med innkjøp av nytt oppdragshåndteringsverktøy, samt øremerket tildeling til EU-kontingenten er benyttet i henhold til tildeling. Som følge av covid-19 ble forpliktelsene for Norges deltakelse i EU-ordningen økt vesentlig, og øremerket tildeling ble for 2020 på til sammen kr 50,4 mill. kroner.

Kostnadene knyttet til ekstra beredskap og nødvendig innsats for slokking av branner utgjorde 12,6 mill. kroner i 2020 og tilsvarer et mindreforbruk på 2 mill. kroner av bevilgningen til formålet på kapittel 0451 post 21.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2020 er 584, med en lønnsandel av driftskostnader på 28,5 %.

Driftsinntekter

Samlede driftsinntekter ved utgangen av 2020 utgjør 2 mrd. kroner. Av dette utgjør 1,2 mrd. kroner inntekt fra bevilgning. Abonnementsinntekter Nødnett, refusjoner driftsutgifter og refusjoner større utstyrsanskaffelser i Nødnett, samt inntekter fra salg og leie utgjør 656,5 mill. kroner. Videre har DSB driftsinntekter fra avgifter og gebyrer på til sammen 113,8 mill. kroner. Dette er en vesentlig nedgang fra 2019 og skyldes at det som følge av covid-19 ikke har vært mulig å gjennomføre planlagte tilsyn i 2020. DSB har i tillegg andre inntekter og tilskudd på tilsammen 10 mill. kroner.

Anleggsmidler

DSB har i 2020 foretatt investeringer for til sammen 168,6 mill. kroner. Av dette utgjør investeringer i immaterielle eiendeler 14,8 mill. kroner og investeringer i nettverkseindeler og i radioterminaler og kontrollromutstyr til Nødnett 91,8 mill. kroner. Investeringer i materiell og utstyr i Sivilforsvaret utgjør 33,9 mill. kroner og maskiner og transportmidler 18,8 mill. kroner. For gruppen driftsløsløse, inventar og verktøy og bygningsinventar var investeringene i 2020 på 9,3 mill. kroner.

Sum anleggsmidler er redusert i løpet av perioden fra 2,2 mrd. kroner til 2 mrd. kroner pga. lavere reinvesteringer enn avskrivninger. For flere av anleggsgruppene er opprettholdelsesgraden under 100%

og viser at kapitalslitet er større enn investeringene. Anleggsgruppene maskiner og transportmidler og materiell og utstyr til Sivilforsvaret har imidlertid opprettholdelsesgrader på hhv 427 % og 184 %. Dette synliggjør at DSB i 2020 har prioritert å skifte ut kritisk materiell som biler, personlig utrustning, brann- og flommateriell og telt og belysning til bruk i Sivilforsvaret. For Nødnett er avskrivningsandelen for anleggsgruppene Nettverkseiendeler og Radioterminaler og kontrollromsutstyr høy og i samsvar med forutsetningen om at det ikke skal reinvesteres i dagens Nødnett.

Varelager

Sum beholdning av varer og driftsmateriell har i 2020 økt fra 117,1 mill. kroner til 122,5 mill. kroner. Økningen på 5,4 mill. kroner er knyttet til at varelageret til Sivilforsvaret har blitt supplert med nytt CBRN-utstyr og personlig utrustning til de tjenestepliktige. I total varelagerverdi inngår også lager av EMT-utstyr som Sivilforsvaret forvalter og som benyttes til innsatser utenfor Norge. I 2020 har det vært tatt ut utstyr av lageret til bruk i innsatsen høsten 2020 i forbindelse med brannen i Moria-leiren i tillegg til at det er sendt telt til Sudan. Materiell som ble benyttet under innsatsen i forbindelse med covid-19 i Italia ble i hovedsak kjøpt inn til formålet, og videre sendt direkte til Italia uten å være innom lageret og dermed ikke påvirket varelageret.

Revisjon

Riksrevisjonen er ekstern revisor for DSB. Revisjonsberetningen for 2020 vil publiseres på DSBs og JDs nettsider når den foreligger.

Tønsberg, 15. februar 2021

Elisabeth Sørbøe Aarsæther

Direktør
DSB

6.2

KONTANTREGNSKAPET 2020

Regnskapsprinsipper

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som DSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet DSB har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva DSB har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser DSB står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra DSB selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap.

DSB har avgitt belastningsfullmakt på kapittel 3451 post 01 til Statens innkrevingsentral (SI) til å inntektsføre kravtype 119 DSB bot-refselsesordre.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

DSB er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. DSB tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på konsernkonto som tilsvarer årets samlede bevilgning. Saldo på oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgangen til nytt regnskapsår.

Merverdiavgift

DSB er registrert i merverdiavgiftsregisteret etter Merverdiavgiftslovens § 2-1. Det gjøres fradrag for inngående avgift på varer og tjenester som omsettes til andre, som bla Nødnett og skolevirksomheten. For resten av sin virksomhet er DSB omfattet av nettoføringsordningen for staten.

6.3

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING 2020

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindretgift
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Driftsutgifter	A	1 006 170 000	999 100 040	7 069 960
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A	16 606 000	14 589 255	2 016 745
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	22	Spesielle driftsutgifter - Nødnett	A	493 309 000	471 944 264	21 364 736
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - Nødnett	A	320 851 000	173 096 957	147 754 043
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	60	Refusjon til kommunene	A	75 000 000	0	75 000 000
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	70	Overføringer til private	A	6 678 000	6 654 000	24 000
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	01	Driftsutgifter	A	1 000 000	210 703	789 297
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnsk.innh	A	900 000	829 702	70 298
0150	Utenriksdepartementet-nødhjelp og humanitær bistand	70	Tilskudd	B		31 281 088	
0163	Utenriksdepartementet-miljø og klima	70	Tilskudd	B		99 186	
0440	Politiidirektoratet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	B		80 077 328	
0540	Digitaliseringsdirektoratet	25	Diverse	B		593 355	
1633	Netto-ordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			55 361 086	
Sum utgiftsført					1 920 514 000	1 833 836 964	

Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2020	Merinntekt(-) og mindreinntekt
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Gebyr	A	116 511 000	113 587 723	2 923 277
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	02	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	A	33 183 000	34 306 951	-1 123 951
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	03	Diverse inntekter	A	21 968 000	23 501 728	-1 533 728
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	04	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	A	104 355 000	131 744 511	-27 389 511
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	05	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	A	473 676 000	480 514 698	-6 838 698
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	06	Refusjoner	A	6 808 000	20 294 217	-13 486 217
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	40	Inntekter ved salg av eiendom	A		-550 797	550 797
5309	Tilfeldige inntekter i sin alminnelighet	29	Ymse			1 024 683	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			65 581 425	
Sum inntektsført					756 501 000	870 005 140	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

963 831 824

Kapitalkontoer

60046201	Norges Bank KK /innbetalinger					1 033 052 500	
60046202	Norges Bank KK/utbetalinger					-1 985 740 222	
704100	Endring i mellomværende med statskassen					-11 144 102	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2020	2019	Endring
704100	Mellomværende med statskassen	-13 842 780	-2 698 677	-11 144 102

NOTE A
 FORKLARING AV SAMLET TILDELING

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Annet	Samlet tildeling
0451 01 Driftsutgifter	25 543 000	980 627 000		1 006 170 000
0451 21 Spesielle driftsutgifter		16 606 000		16 606 000
0451 22 Spesielle driftsutgifter Nødnett	7 966 000	485 343 000		493 309 000
0451 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	116 457 000	204 394 000		320 851 000
0451 60 Refusjon til kommunene		75 000 000		75 000 000
0451 70 Overføringer til private		6 678 000		6 678 000
3451 01 Gebyr		116 511 000		116 511 000
3451 02 Refusjoner driftsutgifter Nødnett		33 183 000		33 183 000
3451 03 Diverse inntekter		21 968 000		21 968 000
3451 04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett		104 355 000		104 355 000
3451 05 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett		473 676 000		473 676 000
3451 06 Refusjoner		6 808 000		6 808 000
0400 01 Driftsutgifter			1 000 000	1 000 000
0400 23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnsk.innh			900 000	900 000

Årets tildeling til DSB for 2020 inneholder bevilgning gitt i tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet 23.12.2019. I tillegg har DSB i 2020 mottatt supplerende tildelingsbrev som gir fullmakt til å benytte overført mindreforbruk fra 2019 på utgiftspostene 01, 22 og 45 på kapittel 451.

Supplerende tildelingsbrev med kompensasjon for lønnsoppgjøret 2020 ble gitt etter nysalderingen.

Det har i løpet av 2020 vært gjort endringer i bevilgningene til DSB ved justeringer etter Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) for 2020. Endringene i RNB omfattet ekstra tildeling på 10 mill. kroner for å legge til rette for raskere igangsetting av byggearbeidet og forsering av arbeidet med prosjektunderlag til ny fagskole for redningspersonell, 30 mill. kroner til utstyr og vedlikehold, øving, grunnkurs og personell i Sivilforsvaret, og 11 mill. kroner til sikkerhetstiltak i 110 sentralene.

Det ble i RNB også bevilget 1,7 mill. kroner til økt skogbrannberedskap, og i tillegg delegert overskridelsesfullmakt for beredskap og bruk av skogbrannhelikopter til DSB. Fullmakten gir DSB anledning til å overskride bevilgningen dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinært mange skogbranner, og det er nødvendig med innsats for slokking og beredskap før samtykke til finansiering er innhentet. Pga. stor skogbrannfare sommeren 2020 er det i nysalderingen bevilget ytterligere 7,8 mill. kroner i henhold til fullmakten.

I forbindelse med økonomiske tiltak i møtet med virusutbruddet har EU økt budsjettet til Union Civil Protection Mechanism (UCPM) betydelig i 2020. Det betyr en større utgift for Norge, og bevilgningen til DSB er økt med 39,5 mill. kroner. I nysalderingen er tildelingen redusert med 4,7 mill. kroner for å justere til faktisk utgift.

Smittesituasjonen pga. covid-19 har medført behov for å etablere en ordning med karantenehotell for innreise til Norge. Kommunene har fått ansvaret for forvaltning av karantenehotellordningen, og DSB er gitt ansvaret for refusjon av kommunenes utgifter. Det er i nysalderingen bevilget 75 mill. kroner på kapittel 451 post 60 til refusjonsordningen.

I nysalderingen er bevilgningen redusert med 3,9 mill. kroner grunnet lavere tilsyns- og kursvirksomhet

pga. covid-19. Det er samtidig bevilget 9,7 mill. kroner til Sivilforsvaret for å dekke merutgifter i forbindelse med covid-19.

Som følge av stans i tilsynsaktiviteten pga. covid-19 er bevilgningen/inntektskravet på kapittel 3451 post 01 er redusert med 38 mill. kroner i nysalderingen. På kapittel 3451 post 03 er bevilgningen/inntektskravet redusert tilsvarende med 5,5 mill. kroner fordi deler av undervisnings- og skolevirksomheten ble stanset pga. covid-19.

DSB har i 2020 foretatt høyere innkjøp til investeringer og av utstyr på vegne av brukerne av Nødnett enn budsjettet og det er derfor i nysalderingen gitt ytterligere bevilgning på 7,8 mill. kroner på post 22 med parallelljustering på kapittel 3451 post 05, og 31,2 mill. kroner til investeringer på post 45 med parallelljustering på kapittel 3451 post 04. Pga. økning av brukere av Nødnett økes bevilgningen på kapittel 3451 post 05 med ytterligere 10 mill. kroner.

NOTE B

FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREGNING AV OVERFØRBART BELØP

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Mer-/mindre(-) inntekter iht merinntekts- fullmakt på inntekts-posten	Innsparinger ⁵	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp ¹	Mulig overførbart beløp
0451 01 Driftsutgifter ²		7 069 960		7 069 960	15 593 099	1 947 457	24 610 516	49 031 350	24 610 516
0451 21 Spesielle driftsutgifter		2 016 745		2 016 745			2 016 745	830 300	830 300
0456 22 Spesielle driftsutg. tjenester og produkter ³		21 364 736		21 364 736	6 838 698		28 203 434	24 267 150	24 267 150
0451 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold ⁴	"kan overføres"	147 754 043		147 754 043	27 389 511		175 143 554	347 570 000	175 143 554
0451 60 Refusjon til kommunene	"kan overføres"	75 000 000		75 000 000			75 000 000	75 000 000	75 000 000
0451 70 Tilskudd		24 000		24 000			24 000		0

¹ Maksimalt beløp som kan overføres er: 5 % av årets bevilgning på post 01, 21 og 22, og sum bevilgning 2 siste år på post 45 og 60 med stikkord "kan overføres"

² Merinntekter av kapittel 3451 post 02, post 03, post 06, og 75 % av post 40

³ Merinntekter av kapittel 3451 post 05

⁴ Merinntekter av kapittel 3451 post 04

⁵ Innsparing / korreksjon pga. fullmakt til å overskride bevilgningen pga. endring av utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn i 2020

FORKLARING TIL BRUK AV BUDSJETTFULLMAKTER

Fullmakter for beregning av overføring

Tildelte beløp spesifisert i bevilgningsrapporten, note A og note B er iht. mottatte tildelingsbrev fra JD, og er sammenstilt mot det som er bokført i DSBs kontant regnskap.

Kapittel 451 post 01 - øremerkede midler

I henhold til note B er mulig overførbart mindreforbruk på kapittel 451 post 01 på 24,6 mill. kroner. Beløpet søkes overført til 2021 i sin helhet og skal bidra til finansieringen av overføringsbehovene på tilsammen 26,1 mill. kroner i ubrukte midler til etablering av fagskole for brann- og redningspersonell, og samlokalisering av 110 sentralene og politiets operasjonssentraler, jf. redegjørelsen nedenfor.

Etterslep materiell Sivilforsvaret

Tildelingen på 13,3 mill. kroner til materiell i Sivilforsvaret er benyttet i sin helhet til å dekke etterslep på materiell i Sivilforsvaret. Investeringsplan for 2020-2021 for materiell er besluttet av sjef Sivilforsvar. Planen er utarbeidet med bakgrunn i risikovurderinger i forhold til sikkerhet for mannskap, og tiltak etter evaluering og internrevisjon av skogbranner i 2018. Planen for gjennomføring i 2020 ble justert med tanke på mulighet for leveranser under covid-19.

Utstyr og kompetanse i Sivilforsvaret

I revidert nasjonalbudsjett mottok DSB, som tiltak i møte med covid-19, tildeling til Sivilforsvaret på 30 mill. kroner til utstyr og vedlikehold, øving, grunnkurs, personell. Midlene er benyttet i sin helhet i hovedsak til investeringer i materiell, men noe er også benyttet til utvikling av digitale læringsplattformer, og EBA (eiendom, bygg, anlegg) ved Sivilforsvarets kompetansesenter på Starum.

Etablering av fagskole for brann- og redningspersonell

Prosjektet for etablering av ny fagskole fikk en tilleggsbevilgning på 10 mill. kroner i 2020 og prosjektet ble formelt restartet i DSB kort tid etter dette. I tillegg ble det overført 13,5 mill. kroner fra 2019, som var budsjettert til å dekke utgiftene til Statsbyggs forprosjekt. Av samlet bevilgning på 23,5 mill. kroner er 9 mill. kroner brukt i 2020, som hovedsakelig er utbetalinger til Statsbygg. Det ble foretatt endring av prosjektets rammebetingelser og fremdriftsplan som medfører at resterende utgifter for 2020 blir skjøvet til neste år, og 14,5 mill. kroner søkes derfor overført til 2021.

Samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler (Samlok)

Samlokaliseringsaktiviteten i 2020 finansieres av overførte midler fra 2019 på 19,3 mill. kroner. Etter en midlertidig stopp pga. covid-19 er samlokalisering i Finnmark gjennomført med GoLive i samlokalisert sentral. Det ble våren 2020 besluttet at arbeidet med samlokaliseringen i Tromsø ikke vil gjennomføres i 2020. Mindreforbruket på 11,6 mill. kroner søkes overført til 2021 for gjennomføring av samlokaliseringen i Tromsø.

Kapittel 451 andre poster

Kapittel 451 post 22

Bevilgning på kapittel 451 post 22 dekker utgifter til drift av sentral infrastruktur for Nødnett. På bakgrunn av Stortingets vedtak om landsdekkende Nødnett, skal utgiftene i prinsippet dekkes inn av brukerbetaling gjennom abonnementsordningen i Nødnett. Abonnementsavgiften faktureres løpende kundene i Nødnett, og inntektene føres på kapittel 3451 post 05 Abonnementsinntekter.

Bevilgning på kapittel 451 post 22 dekker også utgifter for tjenester og produkter som tilbys brukerne gjennom DSBs avtaler med leverandører i Nødnett. Utgiftene refunderes i sin helhet av brukerne på kapittel 3451 post 05.

Det totale mindreforbruket er på 28,2 mill. kroner etter korreksjon for merinntekt på kapittel 3451 post 05. Mindreforbruket knytter seg i all hovedsak til pågående leveranser der restbeløp skal utbetales i 2021. 5 % av årets bevilgning, som utgjør 24,3 mill. kroner, søkes overført til 2020 på kapittel 451 post 22.

Kapittel 451 post 45

Bevilgningen på kapittel 451 post 45 dekker utgifter til større investeringer og avsluttede aktiviteter. Bevilgningen dekker videre investeringer /anskaffelseskostnader for tilleggskjøp av utstyr og funksjonalitet som bestilles av Nødnett-brukere og anskaffes gjennom DSBs avtaler med leverandører av Nødnett. Utgifter på vegne av brukerne dekkes inn av refusjoner kapittel 3451 post 04.

Det totale mindreforbruket er på 175,1 mill. kroner etter korreksjon for merinntekt på kapittel 3451 post 04. Merinntekten dekker merutgifter knyttet til investeringer på vegne av Nødnett-brukere. I 2020 var det forventet utbetalt 49,5 mill. kroner knyttet til restleveranser i forbindelse med utbyggingsprosjektet. Restleveransene i siste milepæl i utbyggingsprosjektet (DC FAC) ble i utgangspunktet oppnådd i 2018, men pga. nødvendig teknologiutvikling er det utarbeidet tilleggsavtale som skal sikre restleveransen som ble tatt ut av DC FAC. Leveransene fra Motorola er forsinket og det er kun utbetalt 10 mill. kroner i 2020. Resterende mindreforbruk knytter seg til prosjekter, som videreføres i 2021. Mindreforbruket på 175,1 mill. kroner søkes overført til 2021 på kapittel 451 post 45.

Kapittel 451 post 60

Bevilgning på 75 mill. kroner på kapittel 451 post 60 skal dekke refusjoner til kommunene som forvalter karantenehotellordningen. Det har per. 31.12.2020 ikke vært utbetalinger på ordningen, og mindreforbruket på 75 mill. kroner søkes derfor overført til dekning av refusjoner i 2021.

Avhending i Sivilforsvaret

DSB har i november 2020 solgt Grorud leir med overtagelse og innbetaling av salgssum i 2021. Det har påløpt avhendingsutgifter til salgsprosessen på 0,6 mill. kroner som er bokført på kapittel 3451 post 40.

Kapittel 400 post 01 og 23

Kapittel 400 post 01 Utredning av kystradioen

DSB har fått fullmakt til å benytte 1 mill. kroner av JDs budsjettpost kapittel 400 post 01 i forbindelse med utredning av kystradioen, i tråd med oppgave i tildelingsbrevet. Første rapport ble levert før sommeren. Påløpt kostnad er 0,2 mill. kroner, som tilsvarer et mindreforbruk på 0,8 mill. kroner i forhold til budsjett. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig forsinkelser pga. covid-19 og lavere møteaktivitet. Arbeidet med del to av oppdraget er startet, og det vil være behov for konsulentstøtte. Mindreforbruket på 0,8 mill. kroner søkes derfor overført til 2021.

Kapittel 400 post 23 Utvikling av øvingspakker for bedre informasjonssikkerhet

DSB har fått fullmakt til å benytte inntil 0,5 mill. kroner av JDs budsjettpost kapittel 400 post 23 i forbindelse med oppdrag om utvikling av øvingspakker i forbindelse med øvelse om IKT sikkerhet. DSB leverer øvingspakker i henhold til oppdraget. Pga. forskyvninger og merkostnader er det i henhold til supplerende tildelingsbrev i november bevilget ytterligere 0,4 mill. kroner til oppdraget, og samlet bevilgning er 0,9 mill. kroner. Prosjektet er avsluttet innenfor bevilget ramme.

MOTTATTE OG AVGITTE BELASTNINGSFULLMAKTER

Mottatte belastningsfullmakter

Kapittel og post	Fullmaktsbeløp	Utgifter	Ubrukt
0150 70 UD - nødhjelp og humanitær bistand	42 650 000	31 281 088	11 368 912
0163 70 UD - miljø og klima	340 000	99 186	240 814
0440 45 Politidirektoratet	97 900 000	80 077 328	17 822 672
0540 25 Difi - medfinansieringsordning for lønnsomme IKT prosjekter	593 355	593 355	-
Sum	141 483 355	112 050 957	29 432 398

Belastningsfullmakt fra Utenriksdepartementet (UD) til internasjonal virksomhet omfatter drift av Norwegian Support Team (NST), samarbeidet med UNDAC og internasjonalt arbeid med katastroforebygging og klimatilpasning. Fullmakten er fordelt på to kapitler 150 og 163. Fullmakten inkluderer delkontingent på 2,919 mill. kroner til EUs samordningsmekanisme. I tillegg er Sivilforsvarets nasjonale kompetansesenter Starum benyttet av FN til gjennomføring av kurs, samlinger og øvelser. Dette faktureres UD direkte, og er ikke inkludert i tabellen. Budsjettet for internasjonale kurs/øvelser hos Sivilforsvaret på Starum er 2,2 mill. kroner.

DSB har mottatt belastningsfullmakt fra Digitaliseringsdirektoratet (DIFI) i forbindelse med "medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter", til dekning av utgifter til Kunnskapsbanken i 2017, 2018 og 2019. DIFI finansierte i 2020 0,6 mill. kroner. DSBs egenfinansiering til Kunnskapsbanken har bla vært dekket av interne arbeidstimer.

Avgitte belastningsfullmakter

DSB har avgitt belastningsfullmakt på kapittel 3451 post 03 til Statens innkrevingsentral (SI) til å inntektsføre kravtype 119 DSB bot-refselsesordre.

6.4

ARTSKONTORAPPORTERING

	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	113 587 723	149 932 948
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	7 013 526	10 679 110
Salgs- og leieinnbetalinger	682 039 836	604 381 314
Andre innbetalinger	1 276 206	7 337 306
Sum innbetalinger fra drift	803 917 291	772 330 678
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	577 742 473	573 502 864
Andre utbetalinger til drift	951 798 408	822 673 061
Sum utbetalinger til drift	1 529 540 881	1 396 175 925
Netto rapporterte driftsutgifter	725 623 590	623 845 246
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	32 837	12 319
Sum investerings- og finansinntekter	32 837	12 319
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	242 811 659	192 591 242
Utbetaling av finansutgifter	20 435	96 999
Sum investerings- og finansutgifter	242 832 094	192 688 241
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	242 799 257	192 675 922
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	251 183	233 817
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	251 183	233 817
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6 654 000	6 480 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre	6 654 000	6 480 000
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309 inntekt)	773 500	786 257
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700 inntekt)	65 581 425	64 900 421
Nettoføringsordningen for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	55 361 086	46 533 202
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	-10 993 840	-19 153 477
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	963 831 824	803 613 874
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	31.12.2020	31.12.2019
Fordringer	16 616 222	28 424 291
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-21 440 788	-23 301 324
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Annen gjeld	-9 018 214	-7 821 644
Sum mellomværende med statskassen	-13 842 780	-2 698 677

6.5

VIRKSOMHETSREGNSKAPET 2020

REGNSKAPSPRINSIPPER

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Kostnader som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

DSB resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

DSB har også for 2020 valgt å videreføre klassifisering av leieavtaler og har derfor ikke benyttet forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifisere alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler. Virksomheten har ved inngangen til 2020 én gjeldende finansiell avtale knyttet til leasing av transmisjonsutstyr i Nødnett, se note 17. Denne utløp 1. tertial 2020. For øvrig er alle andre avtaler operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av DSB. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 50 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Inventar, IKT-utstyr, transportmidler samt en del materiell og utstyr i Sivilforsvaret med levetid på 3 år eller mer er balanseført selv om de enkeltvis har en verdi på under kr 50 000 da samlet verdi er vesentlig.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

Egenutviklet programvare som anses å være sentral i DSBs drift blir balanseført med anskaffelseskost. I anskaffelseskost inngår bruk av egne ansatte til utvikling, der anskaffelseskosten kan måles pålitelig, jfr. SRS 17. DSB har valgt å videreføre denne praksisen selv om det fra 2019 er valgfritt å balanseføre egne timer.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av DSBs offentlige tjenesteyting. Dette består av materiell og utstyr i Sivilforsvaret og reservedeler for Nødnett. Beholdninger av driftsmateriell er i all hovedsak verdsatt til anskaffelseskost. Reservedelslageret til Nødnett er eksternfinansiert og har motpost som langsiktig forpliktelse.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført.

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført.

Avsetning for langsiktige forpliktelser

Langsiktige forpliktelser som med sannsynlighetsovervekt (>50%) vil komme til oppgjør, og som har vært mulig å estimere pålitelig er balanseført.

DSB har fjerningsforpliktelser knyttet til et brudd- og damvarslingsanlegg for Sivilforsvaret og en fjerningsforpliktelse knyttet til Nødnett. Fjerningsforpliktelsen knyttet til Nødnett (videreført ved overtagelse av Direktoratet for nødkommunikasjon i 2017) rentejusteres årlig. Begge fjerningsforpliktelsene er bokført i balansen under avsetning langsiktige forpliktelser.

Reservedelslageret til Nødnett er eksterntfinansiert og er avsatt som en langsiktig forpliktelse.

Enkelte av anleggsmidlene i Nødnett er finansiert av andre og er avsatt som en langsiktig forpliktelse. Forpliktelsen reduseres i takt med avskrivningene.

RESULTATREGNSKAP

	Note	2020	2019
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	1 244 555 576	1 086 462 697
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	8 789 099	15 355 318
Inntekt fra avgifter og gebyrer	1	113 814 229	146 710 605
Salgs- og leieinntekter	1	656 499 014	637 250 617
Andre driftsinntekter	1	935 532	4 532 509
Sum driftsinntekter		2 024 593 450	1 890 311 746
Driftskostnader			
Varekostnader		71 292 794	58 879 379
Lønnskostnader	2	575 883 790	572 746 642
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	416 710 881	433 478 614
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	3 480 704	4 921 480
Andre driftskostnader	5	952 029 334	820 263 679
Sum driftskostnader		2 019 397 504	1 890 289 794
Driftsresultat		5 195 947	21 952
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	44 655	80 924
Finanskostnader	6	5 240 601	102 876
Sum finansinntekter og finanskostnader		-5 195 947	-21 952
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
Sum avregninger og disponeringer		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	59 000	366 000
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		59 000	366 000
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	6 654 000	6 480 000
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		6 654 000	6 480 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

BALANSE

	Note	31.12.2020	31.12.2019
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	116 948 563	138 460 569
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	29 146 052	40 631 860
Sum immaterielle eiendeler		146 094 615	179 092 429
II Varige driftsmidler			
Tomter	4	101 490 796	101 490 796
Bygninger og annen fast eiendom	4	257 761 330	262 466 039
Maskiner og transportmidler	4	55 899 229	41 823 852
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	52 448 880	53 864 609
Materiell og utstyr (Sivilforsvaret)	4	178 341 082	164 190 991
Nettverkseiendeler (Nødnett)	4	1 089 778 277	1 323 560 724
Radioterminaler og kontrollromsutstyr (Nødnett)	4	6 797 713	16 471 188
Sum varige driftsmidler		1 742 517 307	1 963 868 199
III Finansielle anleggsmidler			
Langsiktige fordringer	15	60 963 974	77 202 816
Sum finansielle anleggsmidler		60 963 974	77 202 816
Sum anleggsmidler		1 949 575 896	2 220 163 444
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	11	122 526 544	117 076 636
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		122 526 544	117 076 636
II Fordringer			
Kundefordringer	12	15 352 097	14 234 834
Opptjente, ikke fakurerte inntekter	13	5 648 292	11 752 895
Andre kortsiktige fordringer	14	255 738 307	261 512 569
Sum fordringer		276 738 696	287 500 298
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		0	0
Sum omløpsmidler		399 265 240	404 576 935
Sum eiendeler drift		2 348 841 137	2 624 740 379
IV Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer			
Fordringer vedr. innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	8	15 000	186 000
Sum fordringer vedr. innkrevingsvirksomhet og andre overføringer		15 000	186 000
Sum eiendeler		2 348 856 137	2 624 926 379

BALANSE

	Note	31.12.2020	31.12.2019
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskaptial			
Virksomhetskaptial		0	0
Sum virksomhetskaptial		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte) ^{1 2}	7a	1 896 657 979	2 181 261 459
Sum avregninger		1 896 657 979	2 181 261 459
Sum statens kapital		1 896 657 979	2 181 261 459
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelseser			
Avsetninger langsiktige fjerningsforpliktelseser	10a	135 951 439	130 760 999
Eksterntfinansierte anleggsmidler ¹	10b	97 591 724	90 081 480
Eksterntfinansiert reservelager Nødnett ²	10b	12 621 130	14 129 099
Sum avsetninger for langsiktige forpliktelseser		246 164 293	234 971 579
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld	17	0	298 506
Sum annen langsiktig gjeld		0	298 506
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		24 366 017	47 830 486
Skyldig skattetrekk		21 440 788	23 301 324
Skyldige offentlige avgifter		9 930 792	10 023 291
Avsatte feriepenger		49 305 801	48 336 008
Mottatt forskuddsbetaling	13	10 751 099	9 036 773
Annen kortsiktig gjeld	16	90 239 368	69 866 954
Sum kortsiktig gjeld		206 033 865	208 394 835
Sum gjeld		452 198 158	443 664 920
Sum statens kapital og gjeld drift		2 348 856 137	2 624 926 379
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		2 348 856 137	2 624 926 379

NOTE 1

DRIFTSINNTEKTER

	2020	2019
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger	1 244 555 576	1 086 462 697
Sum inntekt fra bevilgninger	1 244 555 576	1 086 462 697
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra EU	5 419 066	838 780
Tilskudd fra Gjensidigestiftelsen	2 507 102	10 690 532
Andre tilskudd og overføringer	862 931	3 826 006
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	8 789 099	15 355 318
Inntekt fra avgifter og gebyrer		
Avgift på farlige stoffer	69 830 098	68 878 778
Gebyrer/tilsynsavgifter	43 984 131	77 831 826
Sum inntekt fra avgifter og gebyrer	113 814 229	146 710 605
Salgs- og leieinntekter		
Abonnementsinntekter Nødnett	562 717 145	545 160 220
Øvrige salgsinntekter, avgiftspliktig	62 797 622	53 687 572
Salgs- og driftsinntekter oppdrag og undervisning mm.	30 013 096	37 392 694
Leieinntekter	971 152	1 010 131
Sum salgs- og leieinntekter	656 499 014	637 250 617
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	724 705	3 828 561
Andre inntekter	210 827	703 948
Sum andre driftsinntekter	935 532	4 532 509
Sum driftsinntekter	2 024 593 450	1 890 311 746

NOTE 2

LØNNSKOSTNADER

	2020	2019
Lønn	402 671 956	394 733 405
Feriepenger	50 299 796	49 462 844
Arbeidsgiveravgift	65 488 926	65 030 092
Pensjonskostnader	48 916 033	48 878 481
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler ¹	-959 948	-2 051 071
Sykepenger og andre refusjoner	-12 641 744	-11 823 470
Lønn og tillegg til befal og mannskap mm. i Sivilforsvaret	7 745 519	12 011 159
Godtgjørelse til mannskap i Sivilforsvaret	6 218 697	7 817 651
Andre ytelser	8 144 554	8 687 552
Sum lønnskostnader	575 883 790	572 746 642
Antall årsverk	584	568

¹Inneholder lønn og sosiale kostnader, herunder feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader.

NOTE 3

IMMATERIELLE EIENDELER

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	336 120 094	40 631 860	376 751 954
Tilgang i året	4 113 919	10 635 302	14 749 221
Avgang anskaffelseskost i året (-)	-339 675	0	-339 675
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året ¹	22 121 110	-22 121 110	0
Anskaffelseskost	362 015 449	29 146 052	391 161 501
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	1 339 206	0	1 339 206
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	196 320 319	0	196 320 319
Ordinære avskrivninger i året	47 747 035	0	47 747 035
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	-339 675	0	-339 675
Balanseført verdi 31.12.2020	116 948 563	29 146 052	146 094 615
Avskrivningssatser (levetider)	5 -10 år / lineært	Ingen avskrivning	
Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2020:			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0

¹ Endringen på 22,1 mill. kroner fra immaterielle eiendeler under utførelse til programvare og lignende rettigheter er verdien på "Kunnskapsbanken" som fra november 2020 er ferdig utviklet og overført til drift. Systemet har en økonomisk levetid på 10 år.

Tilgangen i 2020 på 14,7 mill. kroner omfatter i det vesentlige investeringer i utvikling av fagsystemene BRIS, Kunnskapsbanken, PLIS og SamBas.

NOTE 4 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.
Anskaffelseskost 01.01.	101 490 796	273 546 974	49 842 972	79 971 327
Tilgang i året	0	810 163	18 790 736	8 582 852
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	-842 531	-561 104
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost	101 490 796	274 357 137	67 791 177	87 993 075
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0	1 243 640
Nedskrivninger i året	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	11 080 934	8 019 119	24 863 078
Ordinære avskrivninger i året	0	5 514 871	4 404 695	9 660 997
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	-531 867	-223 520
Balanseført verdi 31.12.2020	101 490 796	257 761 330	55 899 229	52 448 880
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	10-60 år lineært	5-20 år lineært	3-50 år lineært
Avhendelse av varige driftsmidler i 2020:				
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	647 916	51 680
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	-310 664	-337 584
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	337 253	-285 904

	Materiell og utstyr (Sivilforsvaret) ¹	Nettverks-eiendeler (nødnett) ¹	Radioterminaler og kontrollromsutstyr (nødnett)	Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.	201 643 553	2 914 668 435	203 244 400	3 824 408 456
Tilgang i året	33 895 359	93 540 422	-1 766 467	153 853 064
Avgang anskaffelseskost i året (-)	-1 756 316	-20 421 974	-3 543 713	-27 125 638
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost	233 782 596	2 987 786 883	197 934 219	3 951 135 883
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	330 549	1 574 189
Nedskrivninger i året	0	3 480 704		3 480 704
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	37 452 562	1 591 107 711	186 442 663	1 858 966 067
Ordinære avskrivninger i året	18 470 526	323 005 749	7 907 007	368 963 846
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	-481 574	-19 585 558	-3 543 713	-24 366 233
Balanseført verdi 31.12.2020	178 341 082	1 089 778 277	6 797 713	1 742 517 307
Avskrivningssatser (levetider)	10- 50 år lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	
Avhendelse av varige driftsmidler i 2020:				
Salgssum ved avgang anleggsmidler	38 000	0	0	737 596
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	-1 274 742	-836 415	0	-2 759 405
= Regnskapsmessig gevinst/tap	-1 236 742	-836 415	0	-2 021 809

¹ Verdsatt fjerningsforpliktelse er redegjort for i note 10A.

Det er totalt investert for 154 mill. kroner i varige driftsmidler i 2020. Vesentlige investeringer er gjort i maskiner og transportmidler og materiell og utstyr (Sivilforsvaret) for til sammen 53 mill. kroner. Investeringene gjelder etterslep av kritisk materiell som biler, ATV, hengere, personlig utrusning, brannmateriell, varslings og telt og belysning.

Investeringer i anleggsgruppen nettverkseiendeler er på 93,5 mill. kroner hvorav 77 mill. kroner er avsetning for anleggsmidler er mottatt men ikke lest inn i anleggsregisteret. Minusbeløp på gruppen Radioterminaler og kontrollromsutstyr skyldes reversering av for mye avsatt som investering i gruppen ved utgangen av 2019.

NOTE 5

ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2020	2019
Husleie	65 824 782	65 928 221
Siteleie inkl strøm Nødnett	71 780 500	86 963 855
Vedlikehold egne bygg og anlegg	6 303 564	3 899 110
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 791 798	674 006
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	24 213 498	20 081 334
Leie maskiner, inventar og lignende	9 601 014	9 757 158
Mindre utstyrskaffelser ¹	137 620 636	27 029 264
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	7 210 543	6 399 532
Vedlikehold av nettverk/kontrollrom Nødnett	167 702 018	176 573 869
Kjøp av konsulent tjenester*	61 151 489	57 759 871
Kjøp av andre fremmede tjenester**	38 711 984	40 229 047
Drift av nettverk/kontrollrom Nødnett	41 483 208	39 501 892
Operatørtjenester/nettverk Nødnett	73 696 413	73 484 695
Nødnett – Tjenestenivå (SLA) - refusjon ²	-10 661 442	-7 328 480
Brannhelikopter - beredskap/flytid	16 074 849	21 743 470
Nødnett - Kommunikasjon nødnett (transmisjon)	106 240 380	84 189 945
Reiser og diett	19 151 217	34 498 643
Tap ved avgang anleggsmidler	2 446 664	9 786 095
Øvrige driftskostnader ³	111 686 219	69 092 152
Sum andre driftskostnader	952 029 334	820 263 679

På grunn av covid-19 har enkelte kostnader blitt betydelig redusert i forhold til 2019. Det gjelder spesielt reiseutgifter.

¹Økning i kontogruppe *Mindre utstyrskaffelser* gjelder hovedsakelig NBK og midler gitt på belastningsfullmakt.

²Kompensasjonsordning for Nødnett hvor NBK får refundert kostnader pga. feil på linjer til basestasjoner, ikke overholdt opptid etc. I 2019 lå SLA refusjon i kontogruppe *Kjøp av andre fremmede tjenester*.

³Endring *Øvrige driftskostnader* skyldes blant annet økning av EU kontingenten med kr 51,2 mill.

*Kjøp av konsulent tjenester er knyttet til	2020	2019
Utvikling av programvare og IKT-løsninger	4 599 444	8 033 404
Kurs og undervisning, hovedsakelig Norges Brannskole	6 519 622	8 221 773
Utredning og analyser samt annet	40 679 528	27 124 119
Andre konsulent tjenester som revisjon, juridisk bistand, kommunikasjon, rekruttering	9 352 895	14 380 576
Sum kjøp av konsulent tjenester	61 151 489	57 759 871

**Kjøp av fremmede tjenester er knyttet til	2020	2019
Tjenester knyttet til IKT drift	18 396 855	15 403 703
Økonomiske bidrag	6 789 035	7 994 404
Andre fremmede tjenester	13 526 094	16 830 939
Sum kjøp av fremmede tjenester	38 711 984	40 229 047

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler:

	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom ¹	Maskiner og transportmidler	Driftsløse, inventar, verktøy og lignende	Infrastruktur-eiendeler ²	Sum
Varighet inntil 1 år	0	0	0	0	0	0
Varighet 1-5 år	0	45 129 313	3 796 254	0	0	48 925 567
Varighet over 5 år	0	21 746 657	0	0	165 337 752	187 084 409
Kostnadsført leiebetaling for perioden	0	66 875 970	3 796 254	0	165 337 752	236 009 976

¹Avtaler vedrørende husleie på lokasjoner DSB ikke eier selv.

²Avtaler vedrørende Site-leie og transmisjon/linjer knyttet til nødnett.

NOTE 6

FINANSINNTEKTER OG –KOSTNADER

	2020	2019
Finansinntekter		
Renteinntekter	32 628	12 074
Valutagevinst (agio)	208	42 259
Annen finansinntekt	11 818	26 591
Sum finansinntekter	44 655	80 924
Finanskostnader		
Rentekostnad fjerningsforpliktelse ¹	5 190 440	13 083
Andre rentekostnader	15 216	81 675
Valutatap (disagio)	34 946	8 118
Sum finanskostnader	5 240 601	102 876

¹Fjerningsforpliktelsen rentejusteres årlig. Finansdepartementet endret inflasjonsmålet i 2019 fra 2,5 % til 2 %. Estimatendringen ble resultatført i sin helhet i 2019 og er årsaken til at rentekostnaden er mye lavere i dette året.

NOTE 7A

SAMMENHENG MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen	31.12.2020			31.12.2019			Endring ¹
Avregnet med statskassen i balansen	1 896 657 979			2 181 261 459			-284 603 480
Endring i avregnet med statskassen							
Konsernkontoer i Norges Bank							
Konsernkonto utbetaling							
Konsernkonto innbetaling							
Netto trekk konsernkonto							
Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)							
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer							
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer							
Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen							
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)							
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)							
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)							
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)**							
Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto							
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen							
Sum endring i avregnet med statskassen¹	284 603 480						

¹ Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med periodens endring ovenfor. Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter, er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg må det tas hensyn til enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Ovenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik balansens resultat.

NOTE 7B

SAMMENHENG MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen			
	31.12.2020	31.12.2020	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	146 094 615		146 094 615
Varige driftsmidler	1 742 517 307		1 742 517 307
Sum	1 888 611 922	0	1 888 611 922
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	60 963 974	0	60 963 974
Sum ¹	60 963 974	0	60 963 974
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	122 526 544	0	122 526 544
Kundefordringer	15 352 097	0	15 352 097
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	5 648 292	0	5 648 292
Andre fordringer	255 738 307	16 612 757	239 125 550
Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet	15 000	0	0
Sum	399 280 240	16 612 757	382 652 483
Langsiktige forpliktelseser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelseser	-246 164 293	0	-246 164 293
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-246 164 293	0	-246 164 293
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-24 366 017	0	-24 366 017
Skyldig skattetrekk	-21 440 788	-21 440 788	0
Skyldige offentlige avgifter	-9 930 792	3 465	-9 934 257
Avsatte feriepenger	-49 305 801	0	-49 305 801
Mottatt forskuddsbetaling	-10 751 099	-9 013 324	-1 737 775
Annen kortsiktig gjeld	-90 239 368	-4 889	-90 234 478
Sum	-206 033 865	-30 455 537	-175 578 328
Sum	1 896 657 979	-13 842 780	1 910 485 758

¹Se forklaring til note 7A

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto omløpsmidler. Netto omløpsmidler består av kortsiktige eiendeler som beholdninger og kundefordringer, redusert for kortsiktig gjeld som leverandørgjeld og skyldige skatter og avgifter. Dersom virksomheten har finansielle anleggsmidler eller langsiktige forpliktelseser inngår disse i beregningen av avregnet med statskassen.

NOTE 8

INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	2020	2019
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen		
Tvangsmulkt (produkter og kjemikalier) ¹	-91 000	270 000
Tvangsmulkt/vedtak fra Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO)	0	21 000
Overtredelsesgebyr (el-installasjoner)	150 000	75 000
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	59 000	366 000

Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	2020	2019
Fordringer til pålydende	15 000	186 000
Sum fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	15 000	186 000

¹ Tvangsmulkt (produkter og kjemikalier) har negativ sum som skyldes kreditering av en fordring fra 2019.

NOTE 9

TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	2020	2019
Tilskudd til andre		
Norsk Elektroteknisk Komite (NEK)	4 418 000	4 302 000
Norsk Brannvernforening	2 236 000	2 178 000
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	6 654 000	6 480 000

NOTE 10 A

SPESIFISERING AV EIENDELER MED FJERNINGSFORPLIKTELSE

	31.12.2020	31.12.2019
Avsetning for langsiktige fjerningsforpliktelser		
IB avsetning for fremtidig fjerningsforpliktelser	130 760 999	130 760 999
Tilgang/avgang i 2020 ¹	5 190 440	0
Sum avsetninger for forpliktelser	135 951 439	130 760 999
Varige driftsmidler med fjerningsforpliktelser		
Eiendeler med fjerningsforpliktelser (eiendelene er også inkludert i note 4) ²	56 268 104	65 840 845
Sum eiendeler med fjerningsforpliktelser	56 268 104	65 840 845

¹Endring skyldes årlig renteberegning fjerningsforpliktelse i nødnettet

²Endring skyldes avskrivninger på anleggene

Fjerningsforpliktelser Nødnett

Ved en eventuell terminering av nettverket i Nødnett er DSB forpliktet til å fjerne installasjoner på basestasjoner og bringe lokasjoner tilbake til sin opprinnelige stand. DSB vurderer det med en sannsynlighetsovervekt at installasjonene på et framtidig tidspunkt må fjernes (mer enn 50 % sannsynlighet). Beløpet rentejusteres årlig.

Fjerningsforpliktelser Sivilforsvaret

Ved Sivilforsvarets to dambrudd varslingsanlegg i hhv Sirdal og Hallingdal har DSB en forpliktelse ved en eventuell nedleggelse. Dette gjelder tetting av tak og vegg gjennomganger. DSB vurderer at det er sannsynlig at arbeidet må utføres.

Fjerningsforpliktelse Norges Brannskole

DSB har kartlagt hvilke mulige miljøforpliktelser som finnes knyttet til øvingsfeltet ved Norges Brannskole, men det er ikke gjort noen økonomiske vurderinger knyttet til opprydding og eventuelle tiltak. Det har ikke vært mulig å estimere en pålitelig verdi for det økonomiske oppgjøret knyttet til forpliktelsen. Dette er basert på usikkerheten knyttet til omfanget av forurensing, estimering av kostnader knyttet til håndtering av farlig avfall, samt at DSB ikke har noen estimater knyttet til miljørydding av kjente miljøforpliktelser ved øvingsfeltet. Med bakgrunn i dette inngår ikke forpliktelsen i balanseoppstillingen.

NOTE 10 B

SPESIFISERING AV ØVRIGE FORPLIKTELSER

	31.12.2020	31.12.2019
Avsetning for øvrige forpliktelser		
Forpliktelser knyttet til varelager Nødnett ¹	12 621 130	14 129 099
Forpliktelser knyttet til anleggsmidler Nødnett ²	97 591 724	90 081 480
Sum avsetninger for øvrige forpliktelser	110 212 854	104 210 579
Eiendeler med forpliktelser		
Omløpsmidler med forpliktelser- varelager Nødnett ¹	12 621 130	14 129 099
Anleggsmidler Nødnett (eiendelene er også inkludert i note 4) ²	97 591 724	90 081 480
Sum eiendeler med øvrige forpliktelser	110 212 854	104 210 579

¹Varelageret til Nødnett er finansiert av andre.

²Noen av anleggsmidlene tilknyttet Nødnett er finansiert av andre.

NOTE 11

SPESIFISERING AV BEHOLDNING AV VARER OG DRIFTSMATERIELL

	31.12.2020	31.12.2019
Anskaffelseskost		
Beholdninger anskaffet til bruk i Nødnett-reservedeler	12 621 130	14 129 099
Varelager Sivilforsvaret	109 905 415	102 947 537
Sum anskaffelseskost	122 526 544	117 076 636
Ukurans	0	0
Sum ukurans	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	122 526 544	117 076 636

Verdien på beholdningen av varer og driftsmateriell knyttet til Sivilforsvaret har i løpet av 2020 hatt en økning i verdien på 8,2 mill. kroner. Det vesentlige av økningen i beholdningen til varelageret gjelder innkjøp av CBRN utstyr som støvler, drakter, masker og hansker. I tillegg er det gjort vesentlige innkjøp i varelagergruppen personlig utrustning som undertøy, lurer, støvler og hansker.

Varelageret som omhandler EMT-utstyr, som inngår i totalt varelager til Sivilforsvaret, har hatt en reduksjon i verdien i løpet av 2020 på 1,2 mill. kroner. Utstyret som er tatt ut av varelageret i løpet av 2020 er benyttet til innsatsen høsten 2020 i forbindelse med brannen i Moria-leiren i tillegg til er det sendt telt til Sudan.

Netto økning i varelagerne for Sivilforsvarets utgjør for 2020 7 mill. kroner.

Varelageret knyttet til reservedeler Nødnett har hatt en nedgang i 2020 på 1,5 mill. kroner som skyldes nedskrivning av lagerverdiene.

NOTE 12
KUNDEFORDRINGER

	31.12.2020	31.12.2019
Kundefordringer til pålydende	18 626 467	15 728 159
Avsatt til forventet tap (-)	-3 274 370	-1 493 325
Sum kundefordringer	15 352 097	14 234 834

Kundefordringer vedrørende nødnett utgjør kr 10 mill. hvor avsetningen til forventet tap utgjør kr 2,9 mill. Øvrige kundefordringer utgjør kr 8,6 mill. hvor avsetningen til forventet tap utgjør kr 0,3 mill.

NOTE 13
OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER/MOTTATT FORSKUDDSBETALING

	31.12.2020	31.12.2019
Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)		
Fordring mot nødetatene og andre kunder	5 648 292	11 752 895
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	5 648 292	11 752 895
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
Gjensidigestiftelsen (Brannløftet)	1 737 775	954 877
EU-midler	8 642 529	8 081 896
Øvrig	370 796	0
Sum mottatt forskuddsbetaling	10 751 099	9 036 773

NOTE 14
ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2020	31.12.2019
Personallån	58 500	281 341
Reiseforskudd	0	102 840
Forskuddsbetalte kostnader til leverandør Nødnett ¹	217 813 719	212 522 323
Forskuddsbetalt leie	14 819 385	15 045 694
Andre forskuddsbetalte kostnader	4 776 610	4 703 461
Andre fordringer (NAV-refusjoner, MVA-oppgjør)	18 270 094	28 856 909
Sum andre kortsiktige fordringer	255 738 307	261 512 569

¹DSBs avtaler med leverandør av Nødnett og utstyr til bruk i nettet, medfører milepælsutbetalinger uten at eierskapet til driftsmidlene overtas.

NOTE 15

LANGSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2020	31.12.2019
Amortiserte kostnader ¹	59 241 318	75 527 175
Andel lager Kopstad (Sivilforsvaret) ²	1 660 456	1 648 638
Depositum	62 200	27 003
Sum langsiktig fordringer	60 963 974	77 202 816

¹Amortiserte kostnader (Nødnett)

Dette er bla. etableringskostnader for transmisjonslinjer til basestasjoner og kontrollrom. Levetiden på linjene skal følge kontraktens varighet, og kostnaden fordeles derfor over kontraktens levetid. Beløpet som skal fordeles over levetiden er balanseført og kostnadsføres fortløpende hver måned.

²Lager Kopstad (Sivilforsvaret)

DSB har en langsiktig fordring knyttet til et makeskifte med Tønsberg kommune fra 2008. Beløpet rentejusteres årlig.

NOTE 16

ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	2020	2019
Skyldig lønn	913	-2 844
Annen gjeld til ansatte ¹	28 391 822	29 605 841
Påløpte kostnader ²	14 494 634	8 447 681
Annen kortsiktig gjeld	3 976	764 993
Gjeld til kunder Nødnett ³	47 348 023	31 051 283
Sum annen kortsiktig gjeld	90 239 368	69 866 954

¹Påløpt fleksitid, reisetid, feriedager, overtid og vakter.

²Påløpte kostnader leverandører.

³Ses i sammenheng med forskuddsbetalte kostnader til leverandører Nødnett i note 14.

NOTE 17

ANNEN LANGSIKTIG GJELD

	31.12.2020	31.12.2019
Leasing av transmisjonsutstyr nødnett, inngående balanse	298 506	1 647 500
Nedbetaling av gjeld nødnett i regnskapsåret	-298 506	-1 348 994
Sum annen langsiktig gjeld	0	298 506

Avtalen gjelder finansiell leasing og utløp 1. tertial 2020.

**Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap**

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Telefon 33 41 25 00
Faks 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET
OG BEREDSKAP (DSB)
Org. nr.: 974760983

Riksrevisjonens beretning

Til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps årsregnskap for 2020. Årsregnskapet består av ledelseskommentarer, oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskap, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2020.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 963 831 824 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet. Virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er 0,00 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2020 og kapitalposter per 31. desember 2020, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Vi mener videre at virksomhetsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens resultat for 2020 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2020, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 (INTOSAI¹ etikkregler), og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forholdene vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2020. Disse forholdene har vi håndtert gjennom revisjonen og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt når det gjelder disse forholdene.

Øvrig informasjon i årsrapporten

¹ International Organization of Supreme Audit Institutions

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med henholdsvis regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betyggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er

- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimater og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med henholdsvis regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 18.05.2021

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Kari Haugen
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt